

v.i.lenin

ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONAL KONUŞMALARI



V. İ. LENİN

III. ENTERNASYONAL KONUŞMALARI

(Tutanaklar)

Türkçesi
Cemal Eren



koral yayınları

Kapak Düzeni : Semra Bucak

Dizgi : Kardeş Matbaası
Baskı : Öztürk Matbaası
Kapak Baskı : Kelebek Matbaası
Cilt : Nümune Mücellithanesi
Baskı Tarihi : Mayıs 1976

Yönetim Yeri :

Babıali Cad. Tasvire Han
54/36 Cağaloğlu/İST.

Yazışma Adresi : :

P.K. 907, Sirkeci/İST.

SUNUŞ

Elinizdeki kitap Komintern'in (III. Enternasyonal) ilk dört kongresinde Lenin'in yaptığı konuşmaların tutanaklarıdır. Komintern Sekreterliği'nce tutulan bu notlar tarihsel bir belge niteliğini taşımaktadır ve dünya ülkelerinin hemen hemen hepsinde yayınlanmıştır.

Dünya yakın tarihini önemli derecede etkileyen ve dünya nüfusunun büyük bir bölümünün benimsediği ve izinde yürüdüğü bilimsel sosyalizm, çağımızın objektif ve somut bir olgusudur. Uluslararası boyutlarda örgütlü yansıması Komintern olmuştur. Komintern 2 Mart 1919'da kurulmuş ve 1943'de kendini lağvetmiştir.

Komintern II. Enternasyonal sapmasından kopmuş ve uluslararası devrimci hareketi çağın objektif şartlarına uygun bir şekilde yönlendirmiştir.

Komintern'in kuruluşu, mücadelesi ve lağvedilmesi ile XX. yüzyıl tarihi arasında çok sıkı bağlar vardır. Yakın tarihi öğrenmek isteyen her okuyucu, bu önemli tarihsel olguyu incelemelidir.

III. Enternasyonalin yedi kongresi olmuş, fakat ancak dört tanesine Lenin katılabilmiştir. Çevirdiğimiz bu tutanaklar hem önemli teorik meselelere ışık tutmakta, hem de o günün somut problemleri karşısında Lenin'in önerdiği çözüm yollarını içermektedir.

Bu önemli belgenin okuyuculara önemli katkılarda bulunacağına inanmaktayız.

İÇİNDEKİLER

ÜÇÜNCÜ KOMÜNİST ENTERNASYONALİN BİRİNCİ KONGRESİ

2 - 6 MART 1919

ÜÇÜNCÜ KOMÜNİST ENTERNASYONALİN İKİNCİ KONGRESİ

19 TEMMUZ - 1 AĞUSTOS 1920

ÜÇÜNCÜ KOMÜNİST ENTERNASYONALİN ÜÇÜNCÜ KONGRESİ

22 HAZİRAN - 12 TEMMUZ 1921

ÜÇÜNCÜ KOMÜNİST ENTERNASYONALİN DÖRDÜNCÜ KONGRESİ

5 KASIM - 5 ARALIK 1922

ÜÇÜNCÜ KOMÜNİST ENTERNASYONALİN BİRİNCİ KONGRESİ 2-6 MART 1919

1

KONGRENİN AÇIŞ KONUŞMASI 2 MART

Rus Komünist Partisi Merkez komitesi adına birinci Uluslararası Kongreyi açıyorum. Her şeyden önce, III. Enternasyonalin en iyi temsilcileri olan Karl Liebknecht ve Rosa Luxembourg'un anısına sizleri saygı duruşuna davet ederim.

Yoldaşlar, Kongremiz dünya tarihinde çok büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü, burjuva demokrasisinin tüm düşlerinin fiyaskosunu kanıtlamaktadır. Artık iç savaş, sadece Rusya'da değil, en gelişmiş kapitalist ülkelerde bile, örneğin Almanya'da somut bir biçim almıştır.

Burjuvazi, büyüyen devrimci proletarya hareketinin karşısında paniğe kapılmış durumda. Bu anlaşılır bir olgudur, çünkü emperyalist savaşın sonundan beri, olayların gelişimi, devrimci proletarya hareketini güçlendirmektedir ve bütün ülkelerde dünya ihtilâli başlamakta ve büyümektedir.

Halk, bu mücadelenin büyüklüğünü ve önemini kavramaktadır. Proletaryaya, egemenliğini kurabil-

mesi için, somut bir çözüm yolu bulmak gerekli idi. Bu yol, proletaryanın diktatoryası ile Sovyetler rejimidir. Proletarya diktatoryası, kitleler için bugüne kadar anlaşılmaz sözcüklerdi. Bugün ise, Sovyetler sistemi sayesinde bu sözcüğün anlamı açıktır. Diktatoryanın pratik biçimi halk kitleleri tarafından bulunmuştur. Bu yol, Rusya'da Sovyetlerin, Almanya'da spartakistlerin (1) gücü ve diğer ülkelerdeki benzer örgütlerin sayesinde, örneğin İngilteredeki Shop Stewards Komiteleri (2) sayesinde geniş işçi kitlele-

---

(1) **Spartaküs Lig'i**: Birinci Dünya Savaşı'nın patlamasından sonra K. Liebknecht, R. Luxembourg, F. Mehring ve daha başkaları tarafından kurulan Alman Sosyal - Demokratları'nın sol-kanadının devrimci örgütü Spartakistler, kitleler içinde devrimci propaganda yaptılar, savaş aleyhtarı eylemleri örgütlediler, savaşın emperyalist niteliğini ve Sosyal Demokrat liderlerinin hainliğini vurguladılar.

Nisan 1917'de, kendi örgütsel bağımsızlıklarını koruyarak, Almanya Bağımsız Merkezci Sosyal-Demokrat Partisi'ne katıldılar. Kasım 1918 Devrimi sırasında «Bağımsız»lardan ayrılarak, Ocak 1919'da Almanya Komünist Partisi'ni kurdular.

(2) **Shop Stewards Commitees** (Fabrika Delegeleri Komiteleri) Birinci Dünya Savaşından beri sanayiinin bir çok dalında İngiltere'de seçilmiş işçi örgütleri. İç barış politikası yürüten ve grevleri mücadele aracı olarak reddeden uzlaşmadan yana olan sendikaların aksine, komiteler işçi kitlelerinin çıkarlarını ve taleplerini savunuyor, işçilerin grevlerini idare ediyor ve savaşa karşı propagandayı yürütüyorlardı. Fabrika delegeleri, teşebbüs, bölge ve kent komiteleri ile birleşiyordu. 1916'da fabrika delegeleri ve işçi komitelerinin ulusal örgütü kuruldu. Ekim ihtilalinin zaferinden sonra, Sovyetler iktidarına karşı yabancı askeri müdahaleler sırasında, fabrika delegelerinin komiteleri Sovyet Rusyayı desteklemek için aktif bir şekilde mücadele etmişlerdir. Komitelerin birçok militanı (W. Gallacher, vs.) İngiliz Komünist Partisine girmiştir.

ri için anlaşılır olmuştur. Bütün bunlar, proletarya diktatoryasının ihtilâlci biçiminin bulunduğunu ve proletaryanın bugün kendini yönetebileceğini kanıtlar.

Yoldaşlar, Rusyadaki olaylardan ve Almanyadaki Ocak çarpışmalarından sonra, proletarya hareketinin yeni biçiminin başka ülkelerde de oluştuğunu ve kendisine bir yol açtığını kaydetmek gerektiğini düşünüyorum. Bugün anti-sosyalist bir İngiliz gazetesinde, İngiliz hükümetinin Birmingham işçi delegeleri sovyetini kabul ederek onları ekonomik örgütler (3) olarak tanıyacaklarını vaadettiklerini okudum. Sovyet sistemi sadece geri kalmış Rusya'da değil, Avrupanın en uygar ülkelerinde Almanya'da ve en eski kapitalist ülkesi İngiltere'de bile zafer kazanmıştır.

Burjuvazi şiddetini artırabilir; binlerce işçiyi daha öldürebilir, ama zafer bizimdir, dünya komünist ihtilâlin zaferi artık kaçınılmazdır.

Kommunistischen Internatiole
Der I. Kongress der
Protokoll, adlı kitapta, 1920
de Petrograd'da basılmıştır.

Toplu Eserler
Cilt. 28. s. 455-56

---

(3) Lenin'in okumuş olduğu gazete herhalde doğru bilgi vermiyordu. Burada sözü edilen Birmingham İşçileri Konseyi değil «Shop Stewards Commitee»leri olsa gerek.

2

BURJUVA DEMOKRASİSİ VE PROLETARYA DİKTATORYASI ÜZERİNE TEZLER 4 MART

1 — Bütün ülkelerde proletaryanın ihtilâlci hareketinin yükselmesi burjuvazinin ve sömürücülerin kendi egemenliklerini savunmaya yarıyabilecek ideolojik ve politik dayanakları bulabilmek için, işçi örgütlerinde sahip oldukları ajanların sürekli çabalarını doğurmaktadır. Bu dayanaklar arasında diktatoryanın mahkûmiyeti ve demokrasinin savunması başta gelmektedir. Kapitalist basında ve sarı Bern Enternasyonali'nin Şubat 1919 konferansında (4) bol.

(4) **Bern Konferansı:** Sosyal-Şovenist ve Merkez Parti'lerinin savaş sonrası konferansı. 3 Şubat - 10 Şubat 1919'da Bern'de toplanmalarının amacı İkinci Enternasyonal'i yeniden kurmaktı. Konferansın ana teması demokrasi ve diktatorya idi. Konferans kararlarında, iki yüzlü davranarak, Rusya'da, Avusturya - Macaristan'da ve Almanya'daki devrimleri tebrik ettikten sonra, proletarya diktatoryasını yermiş ve burjuva demokrasisini övmüştü.

bol tekrar edilen bu sözde dayanakların yalancılığı ve iki yüzlülüğü, sosyalizmin temel ilkelerine ihanet etmeyenler için açıktır.

2 — Her şeyden önce bu kanıt, sınıf sorununa değinmeden, «genelde demokrasi» ve «genelde diktatorya» kavramları üzerine dayanmaktadır. Ulusun bütünlüğü öne sürülerek, sorunu sınıfların dışında ve üstünde sunmak sosyalizmin temel doktrini ile, burjuvazinin safına geçmiş sosyalistlerin sözde kabul ettiği, ama somutta unuttuğu sınıf mücadelesi doktrini ile düpedüz alay etmektir. Çünkü, «genelde demokrasi» hiç bir uygar kapitalist ülkede yoktur; var olan sadece burjuva demokrasisidir. Aynı şekilde «genelde diktatorya» da yoktur; tahakkümlerini sürdürmek için mücadele eden sömürücülerin direnişlerini kırmak amacı ile, sömürücülerin, yani burjuva sınıfının üzerine, ezilen sınıf yani proletarya tarafından uygulanan diktatorya söz konusudur.

3 — Tarihin öğrettiği gibi, ezilen hiç bir sınıf, diktatorya döneminden geçmeden egemenliğini elde etmemiştir ve elde edemez; ezilen sınıf diktatorya dönemi sırasında politik iktidarı ele geçirir ve şiddet yolu ile sömürücülerin her zaman ortaya koydukları ve hiç bir cinayetten geri kalmayan amansız direnişlerini kırar. Bugün «genelde diktatorya»ya karşı çıkan ve «genelde demokrasi»yi savunan sosyalistler, uygar ülkelerde bir sürü ayaklanmalar, iç savaşlar ve şiddet yolu ile kralları, soyluları, köle sahiplerini ezerek, ve onların yeniden iktidarı ele geçirme çabalarını bastırarak, iktidarı elde etmiş olan burjuvazinin tahakkümünü desteklemektedirler. Binlerce kez bütün ülkelerin sosyalistleri kitaplarında, broşürlerinde, kongrelerinin kararlarında, propaganda

konuşmalarında, burjuva ihtilâllerinin, burjuvazinin diktatoryasının sınıfsal niteliğini halka açıklamışlardır. Onun için, «genelde diktatorya» üzerine konuşmalar aracılığı ile burjuva demokrasisinin bugünkü bu savunması ve «genelde diktatorya»yı mahkûm etme bahanesi, proletarya diktatoryasına karşı bütün bu bağırışmalar, çağırışmalar, sosyalizme gerçek bir ihanet, burjuvazinin safına geçme, proletaryanın, proleter ihtilâline olan hakkının inkârından başka bir şey değildir; bu savaşın devrimci bir ortam yarattığı bir zamanda, bütün dünyada çökmüş bulunan burjuva reformizmini savunmaktır.

4 — Burjuva uygarlığının, burjuva demokrasisinin, burjuva parlemantarizminin sınıfsal niteliğini açığa çıkararak tüm sosyalistler, Marx ve Engels'in kesin bilimsel doğrulukla gösterdikleri gibi burjuva cumhuriyetlerinin en demokratik olanı bile, burjuvazinin ve bir avuç kapitalistin elinde işçi sınıfını ve emekçi kitlelerini ezmeye yarayan bir aletten başka bir şey olamıyacağını açıklamışlardır. Bugün diktatoryanın karşısında ve demokrasinin yanında olanlar arasında, sosyalizmin bu temel gerçeğini kabul ettiğine işçiler önünde yemin etmemiş bir tek devrimci, bir tek marksist yoktur; ve şimdi devrimci proletaryanın harekete geçmiş olması, tahakküm aygıtını yıkmağı denediği ve proletarya diktatoryasını kurmaya çalıştığı bir dönemde, sosyalizme ihanet edenler, burjuvazinin, «saf demokrasi»yi emekçilere armağan ettiğine inandırmak istemektedirler; sanki burjuvazi tüm direnişinden vazgeçmiş emekçilerin çoğunluğuna boyun eğmeğe hazırmış gibi; sanki demokratik bir cumhuriyette emeğin sermaye tarafından ezilmesi için bir Devlet aygıtı yokmuş gibi.

5 — İşçi kitlelerinin ona karşı duydukları büyük ve içten beğeniyi bildikleri için, sosyalist geçinmek isteyenlerin sözle övdükleri Paris Komünü, burjuva parlemantarizminin ve burjuva demokrasisinin tarihi izafiliğini ve sınırlı değerini çok açık bir şekilde göstermiştir; bu kurumlar, orta-çağ kurumlarına göre çok büyük bir gelişim göstermekle birlikte her proleter devrimi döneminde temel bir reform gerekliliğini göstermektedir. Komünün tarihî önemini herkesten daha iyi görmüş olan Marx, onu inceliyerek, burjuva demokrasisinin ve parlemantarizminin sömürücü niteliğini göstermiştir; bu düzende, ezilen sınıflar, parlamentoda halkı yıllarca «temsil edecek ve ezecek» (ver-und zertreten) (5) olan hakim sınıfların temsilcilerini bir kaç yıl için bir tek gün içinde seçme hakkını elde ederler. Herkesin gözünde, Komün hareketini devam ettiren ve dünyayı kucaklıyan Sovyet hareketi döneminde, sosyalizme ihanet edenler Paris Komününün somut deneyini unutmakta ve burjuvazinin eski «genelde demokrasi» teranelerini tekrarlamaktadırlar. Paris Komünü parlamenter bir kurum değildir.

6 — Komünün ayrı bir değeri de, idare, adalet ordu, polis kurumları ile burjuva hükümet aygıtını tümüyle alt üst etmeyi denemiş olması ve yerine bağımsız işçi kitlelerin örgütünü koyarak yasama ve yürütme organları arasında hiç bir ayırım gözetmemiş olmasıdır. Tersine, tüm çağdaş burjuva demokrasileri,, gerçeği inkâr ederek, sosyalizme ihanet edenlerin proleter dedikleri Alman Cumhuriyeti de dahil, eski Devlet aygıtını korumaktadırlar. Çok açık bir şekilde bütün bu bağırıp çağırışmaların gerçekte

---

(5) Karl Marks'ın «Fransa'da İç Savaş» kitabına bak. Seçme Eserler, Moskova, 2. cilt, s. 121

burjuvaziyi ve onun sömürücü sınıf çıkarlarını savunmaya yaradığını bir kez daha ispatlamaktadır.

7 — «Saf demokrasi»sinin ilkelerine örnek olarak «toplantı özgürlüğü» ele alınabilir. Sınıfı ile bağlarını koparmamış her bilinçli işçi, sömürücülerin imtiyazlarını savunduğu ve yıkılmalarına karşı mücadele verdiği bir dönemde, onlara toplantı özgürlüğü tanımanın ne denli anlamsız olacağını hemen anlar. Devrimci olduğu dönemde İngiltere'de 1649'da; Fransa'da 1793'te, (6) burjuvazi, yabancı askerlere başvuran ve iktidarı yeniden ele geçirme girişimleri için «toplanan» kralcılara ve soylulara hiç bir zaman «toplantı özgürlüğü» tanımamıştır. Uzun zamandan beri karşı devrimcileşmiş olan bugünkü burjuvazi, proletaryanın mülksüzleştirmesine karşı kapitalistler tarafından gösterilen direnişe rağmen, proletaryadan, sömürücüler için «toplantı hürriyeti» ön garantisi isterse, işçiler burjuvazinin bu iki yüzlülüğüne sadece gülerler.

Ayrıca, en demokratik burjuva cumhuriyetinde bile, «toplantı özgürlüğü»nün boş bir sözden ibaret olduğunu işçiler çok iyi bilmektedirler; çünkü zenginler kamu ve özel binaların en iyilerine sahip olmakla kalmazlar, bu burjuva hükümet aygıtının koruyuculuğu altında toplanabilmek için zamana da sahiptirler. Kent, köy proleterleri ve küçük köylüler, yani halkın en büyük çoğunluğu, bunların hiçbirine sahip değildir. Bu sürdükçe, «eşitlik» yani «saf demokrasi» bir aldatmacadır. Gerçek eşitliği elde edebilmek, emekçilerin çıkarlarına göre gerçekten de-

---

(6) Lenin burada 17. yüzyılın ortalarındaki İngiliz burjuva devriminden ve 18. yüzyıl Fransız burjuva devrimini kastediyor.

mokrasiyi kurabilmek için her şeyden önce sömürücülerin elinden toplantı yapmaya elverişli zengin kamu ve özel binaları almak, emekçilere boş vakit tanımak gerekir ve onların toplantısı, aristokrat ya da kapitalist subayların denetimi altındaki askerlerce değil, işçi milisler tarafından korunmalıdır.

Ancak böyle bir değişiklikten sonra, işçilerle ve emekçilerle alay etmeden, toplantı özgürlüğünden ve eşitlikten söz edebileceğiz. Bu reformu, sömürücüleri ve burjuvaziyi yıkarak, emekçilerin öncüsü proletaryadan başka hiç kimse gerçekleştiremez.

8 — «Basın özgürlüğü» de «saf demokrasinin» büyük ilkeleri arasında yer alır. Bütün ülkelerin sosyalistleri bunu. [bu özgürlüğün bir yalan olduğunu] milyonlarca defa hatırlatmışlardır; [işçiler bilmektedirler]; en iyi matbaalar ve en büyük kâğıt stokları kapitalistlerin elinde oldukça, basın üzerinde sermayenin iktidarı devam ettikçe, demokratik ve cumhuriyetçi rejimin gelişmişliği oranında -örneğin Amerikada bütün dünyada bu özgürlüğün bir yalan olduğu daha şiddetli ve daha acı bir şekilde tezahür eder; bu böyle devam ettikçe «özgürlük» bir aldatmacadır. Emekçilerin, işçilerin ve köylülerin yararına gerçek eşitliği ve gerçek demokrasiyi kurabilmek için sermayenin elinden yazarları kiralamak, gazete ve yayınevlerini satın almak, yozlaştırmak hakkını sermayenin elinden almak ve bunun için sermayenin ve sömürücülerin tahakkümüne son vermek, direnişlerini kırmak gerek. Kapitalistlerin «özgürlük» tanımı her zaman zenginler için yiyecekten patlamak ve işçiler için açlıktan ölmek özgürlüğü biçiminde olmuştur. Kapitalistlerin özgürlük diye tanımladıkları, zenginler için basını yozlaştırma olanağı, zenginliklerini kullanarak sahte kamuoyu

yaratma ve tahrif etme imkânıdır. Gerçekte, bir kez daha «saf demokrasi»nin savunucularının, kitlelerin mış tahakküm sisteminin savunucuları oldukları ortaya çıkar. Onlar halkı aldatmakta ve süslü püslü sahte cümlelerle basını sermayenin boyunduruğundan kurtaracak olan halkın bu tarihi ve somut görevinde saptırmak istemektedirler. Gerçek özgürlük ve eşitlik, yalnızca bizim kuracağımız düzende var olacaktır; o zaman basını dolaylı ya da dolaysız şekilde para iktidarının boyunduruğu altına sokmak somutta olanaksızlaşacaktır, her işçinin ya da her işçi grubunun, Devletin matbaalarından ve kâğıdından yararlanmasına hiç bir şey engel olamıyacaktır.

9 — Ondokuzuncu ve yirminci yüzyılın tarihi, savaştan önce bile, kapitalist düzen altında «saf demokrasinin» ne olduğunu göstermiştir. Marksistlerin de her zaman söyledikleri gibi, demokrasi ne kadar gelişmişse ve ne kadar «safsa» sınıf müsadelesi de o kadar keskin ve acımasızdır ve o oranda sermayenin ve burjuva diktatoryasının gerçek tahakkümü ortaya çıkmaktadır. Cumhuriyetçi Fransa'da Dreyfus sorunu, özgür ve demokratik Amerikan Cumhuriyetinde grevcilere karşı kapitalistlerin satılmış ve silâhlı birliklerinin kanlı hareketleri, bu olgular ve bunlara benzer binlercesi daha, burjuvazinin saklamak istediği şu gerçeği ortaya çıkarmaktadır, özellikle en demokratik cumhuriyetlerde burjuvazinin terörü ve diktatoryası hüküm sürmekte, sömürücülerin sermaye iktidarının sarsıldığını sandıkları her anda bu terör ve tahakküm açıkça ortaya çıkmaktadır.

10 — 1914-1918 emperyalist savaşı, bilinçlenmemiş işçilere bile, kesin olarak burjuva demokrasi-

sından başka bir şey olmadığını kanıtlamıştır. Milyonlarca insanın katledilmesinin ve en özgür cumsinin, en özgür cumhuriyetlerde, burjuva diktatoryahuriyetlerde burjuvazinin askeri diktatoryasının yerleşmesinin sonucu milyarder, milyoner bir Alman ya da İngiliz grubunu zenginleştirmek olmuştur. Almanyanın yenilgisinden sonra bile müttefik ülkelerinde (7) bu askeri diktatorya hâlâ sürmektedir. Savaş, emekçilerin gözünü her şeyden iyi açmıştır, burjuva demokrasisinin sahte görünümünü yıkmıştır, savaş sırasında ve savaş sayesinde karaborsacılığın ve para hırsının korkunçluğunu halka göstermiştir. Bu savaşı, burjuvazi «özgürlük ve eşitlik» adına yürütmüştür; silâh tüccarlarının korkunç servet biriktirmeleri gene «özgürlük ve eşitlik» adına yapılmıştır. Sarı Bern Enternasyonalinin tüm çabalarına rağmen, burjuva özgürlüğü, burjuva eşitliği, burjuva demokrasisinin bugünkü açık sömürücü niteliğini kitlelerden saklamayı başaramıyacaktır.

11 — Avrupanın en gelişmiş kapitalist ülkesi olan Almanya'da, Alman İmparatorluğunun yenilgisinden sonra, tam cumhuriyetçi özgürlüğün ilk aylarında burjuva demokratik cumhuriyetinin sınıfsal niteliği, Alman işçileri ve tüm dünya için açıkça ortaya çıkmıştır. Karl Liebnecht ve Rosa Luxembourg'un katledilmeleri evrensel bir tarihi olgudur, çünkü gerçek proleterlerin komünist Enternasyonalin en iyi yöneticilerinin ve insanlarının trajik ölümünün ötesinde, Avrupanın, hatta diyebiliriz ki, dünyanın en ileri Devletinde, burjuva düzeninin gerçek niteliğini göstermiştir. Yurtsever - sosyal bir hükümetin tev-

---

(7) Burada Üçlü Antant Ülkeleri (İngiltere, Fransa ve Rusya) ve Üçlü İttifak Ülkeleri (Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya) söz konusudur.

kif etmiş olduğu kişiler, subay ve kapitalistler tarafından kaygısızca öldürülüyorsa, bu olayın olduğu demokratik cumhuriyet, burjuvazinin diktatoryasından başka bir şey değildir. Karl Liebnecht ve Rosa Luxembourg cinayeti ile ilgili öfke duyanlar, bu gerçeği anlamamaktadırlar ve böylece aptallıklarını ve ikiyüzlülüklerini göstermiş oluyorlar. Dünyanın en «özgür» ve en ilerici cumhuriyetlerinde, özgürlük, zindanlardaki proletarya liderlerini kaygısızca öldürme özgürlüğüdür; kapitalizm var oldukça başka türlü de olamaz; çünkü demokrasinin gelişmesi sınıf mücadelesini küllendireceğine kızıştırmaktadır, savaşın yankı ve etkileri ile, bu patlama noktasına gelmiştir.

Bütün uygar dünyada, en özgür burjuva cumhuriyetlerinde örneğin İsviçre'de bolşevikler sınır dışı ediliyor, takib ediliyor, hapse atılıyorlar; Amerika'da onları katlediyorlar. «Genelde demokrasi» ve «saf demokrasi» açısından, uygar, ileri ve demokratik Devletlerin, üstelik tepeden tırnağa silahlı olanların, geri, açlıktan kıvranan ve yıkılmış bir Rusyadan gelen bir kaç insandan korkması son derece gülünçtür; bu Rusyaya ki, milyonlarca adet basan burjuva gazetelerinde vahşi ve katil deniliyor. Bu derece açık bir çelişkiyi yaratan sosyal bir durum doğal olarak burjuva diktatoryasından başka bir şey değildir.

12 — Böyle bir durumda, sömürücüleri devirmek ve direnişlerini ezmek için bir araç olan proletarya diktatoryası sadece mutlak meşru bir rejim olmakla kalmaz, savaşın nedeni olan ve yeni savaşlar hazırlayan burjuva diktatoryasına karşı, tüm emekçi kitleler için terkedilmez bir korunma silâhıdır.

Onların anlamadığı, onların teorik körlüğünü, burjuva önyargılar içerisinde hapis kalmalarını ve proletaryaya karşı ihanetlerini oluşturan en önemli nokta, kapitalist toplumun temelinde yatan sınıf mücadelesinin kızıştığı anda, burjuva diktatoryası ile proletarya diktatoryası arasında bir başka yolun olmadığıdır. Üçüncü bir yolun hayali küçük burjuva gericiliğinden başka bir şey değildir. Özellikle şu son beş yıldır, ve tüm uygar ülkelerde bir yüzyıldan beri, burjuva demokrasisi ve işçi hareketinin gelişmesinin getirdiği deney bunu kanıtlamıştır. Ayrıca ekonomik politiğin ve marksizmin öğrettiği gerçek de budur; hangi ekonomik gerekliliğin sonucunda burjuva demokrasisinin doğduğunu, geliştiğini, çoğaldığını, güçlendiğini ve kapitalizmin kendi gelişmesinden kaynaşmış olan bir sınıfın, yani proletarya sınıfının, yalnızca onun, nasıl yerini alacağını anlatır.

13 — Sosyalistlerin bir başka teorik ve politik hatası, antikite çağından aldığı ilk tohumlardan beri, hakim sınıflaı biribirinin yerini aldıkça asırlar boyunca demokrasi biçimlerinin sürekli değiştiğinin farkında olmamalarıdır. Yunanistanın eski Cumhuriyetlerinde, orta-çağın sitelerinde, uygar kapitalist ülkelerde, demokrasi çeşitli biçimlere bürünür ve değişik uygulamalara uğrar. İnsanlık tarihinin en büyük ihtilâlinin, yani dünyada ilk kez sömürülen çoğunluğun sömüren azınlığın yerine iktidarı alabilmesinin, burjuva demokrasisinin ve parlemantarizmin eski kadroları ile mümkün olabileceğini düşünmek, kesin kopmalar olmadan, yeni hayat şartlarını temsil eden yeni kurumlar oluşturulmadan gerçekleşebileceğine inanmak saçmalıktan başka bir şey değildir.

14 — Proletarya diktatoryası ile diğer sınıfların diktatoryası arasındaki benzerlik, her sınıfın diktatoryası gibi politik egemenliği kaybeden sınıfın direnişini zorla bastırmak zorunluluğundan doğmaktadır. Proletarya diktatoryası ile diğer sınıfların diktatoryası arasında temel bir ayrılık var; orta-çağın unsurlarının diktatoryası, uygar tüm kapitalist ülkelerde burjuva diktatoryası, yani feodal unsurların ve burjuvazinin diktatoryası, halkın büyük çoğunluğunun, yani emekçi sınıfının direnişini zorla bastırılması idi; oysa proletaryanın diktatoryası, sömürücülerin, yani halkın çok küçük azınlığının-toprak sahipleri ve kapitalistlerin- direnişinin zorla bastırılmasıdır.

Doğal olarak proletaryanın diktatoryası sadece genel demokrasi biçim ve kurumlarının kaçınılmaz değişimlerini getirmeyecektir, ayrıca kapitalizm tarafından ezilen emekçi sınıfların yararına gerçek demokrasinin bugüne dek görülmemiş bir biçimini getirecektir.

Bugün aşağı yukarı gerçekleşmiş olan proletarya diktatoryasının biçimi, yani Rusya'da Sovyetlerin iktidarı, Almanya'da **Rate Sistemi**, İngiltere'de **Shop Stewards Committee**'ler ve diğer ülkelerdeki benzer kurumlar, emekçi sınıfların yararına yani halkın büyük bir çoğunluğu için, demokratik hak ve özgürlüklerden gerçek bir şekilde yararlanmaları demektir, bu iyi ve en demokratik burjuva cumhuriyetlerinde bile görülmemiş bir biçimde olacaktır.

Sovyetler iktidarının özü, tüm Devlet iktidarının, tüm Devlet aygıtının, tek ve sürekli temeli, kapitalizm tarafından ezilen sınıfların yani işçilerin ve yarı proleterlerin (başkasının emeğini sömürmeyen ve işgücünün bir kısmını devamlı satmak zorunda

kalan köylülerin) kitlesel biçimde örgütlenmesidir. En demokratik burjuva cumhuriyetinde bile, kanun önünde hak yönünden eşit olan kitleler, çeşitli dalaveralarla politik hayata katılmaktan, demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanmaktan yoksundurlar, şimdi ise, Devletin demokratik işleyişi içinde devamlı ve zorunlu olarak yerleri, hatta yönlendirici bir rolleri vardır.

15 — Cinsiyet, din, ırk, milliyet ayırmaksızın tüm vatandaşlara eşitliği her zaman ve her yerde vaadetmiş burjuva demokrasisi bunları hiç bir zaman gerçekleştiremedi; zaten kapitalizmin tahakkümü yüzünden hiçbir zaman da gerçekleştiremezdi; Sovyetlerin iktidarı ya da proletarya diktatoryası, bu eşitliği tam ve hemen uygulamaktadır, çünkü üretim araçlarının mülkiyeti ve bu araçların paylaşımı ya da yeniden paylaşımı mücadelesi ile ilgilenmiyen işçi iktidarı bunu gerçekleştirebilir.

16 — Eski demokrasinin, yani burjuva demokrasisinin ve parlemantarizmin örgütlenme biçimi emekçi kitlelerini hükümet aygıtının dışında tutuyordu. Tersine, Sovyetler iktidarının, yani proletarya diktatoryasının, örgütlenme biçimi emekçi kitlelerini hükümet aygıtına yaklaştırıyor. Sovyetik Devlet örgütü içinde yasama ve yürütmenin birleştirilmesiyle, coğrafi seçim bölgelerinin yerine fabrika ünitelerine dayalı seçim bölgelerinin konması aynı amacı taşımaktadır.

17 — Ordu, sadece krallık döneminde bir baskı aracı değildi. Bütün burjuva cumhuriyetlerinde, en demokratik olanında bile aynı niteliği taşımıştır. Sadece Sovyet iktidarı kapitalizm tarafından ezilen sınıfların kalıcı örgütü olarak, ordunun, burjuva ku-

mandasına boyuneğişine son verebilir, proletaryanın silahlanmasını ve burjuvazinin silahsızlanmasını gerçekleştirerek proletaryayı ordu ile gerçekten kaynaştırabilir; bunlar gerçekleşmeden de sosyalizmin zaferi de söz konusu değildir.

18 — Sovyet Devletinin örgütü, kapitalizmde yoğun, eğitilmiş ve en bilinçli sınıf olan proletaryanın yönetici rolüne uydurulmuştur. Ezilen sınıfların tüm ihtilâllerinin ve hareketlerinin deneyi, dünya sosyalist hareketinin deneyi de, sadece proletaryanın, çalışan ve sömürülen halkın dağınık ve geri kitlelerini birleştirebileceğini ve yönetebileceğini bize öğretmiştir.

19 — Sadece Sovyetik Devlet örgütü, bir kerede ve her zaman için, eski burjuva, bürokratik adalet aygıtını gerçekten yıkabilirdi; öteden beri var olan ve kapitalizm zamanında, en demokratik cumhuriyetlerde bile var olması kaçınılmaz olan bu aygıt, işçilerin ve emekçilerin yararına demokrasinin kurulmasına en büyük engeldi. Paris Komünü bu yolda ilk adımı atmıştır; bu adım tarihi ve evrensel çaptadır; Sovyetlerin iktidarı ikinci adımı atmaktadır.

20 — Marx başta olmak üzere, bütün sosyalistlerin amacı, Devlet aygıtının ortadan kalkmasıdır. Bu hedefi gerçekleştirmeden, gerçek demokrasi, yani eşitlik ve özgürlük gerçekleşemez. Oysa bunu başarmanın tek somut yolu sovyetik ya da proletarya demokrasisidir, çünkü emekçi kitlelerini Devlet yönetimine gerçek ve zorunlu bir şekilde ortak eder, ve Devletin tamamen ortadan kalkmasını hazırlar.

21 — Aşağıda sıralayacağımız olaylarda, Bern'de toplanmış sosyalistlerin tam fiyaskosu, yani proletarya demokrasisinden hiçbir şey anlamadıkları ortaya çıkar. 10 Şubat 1919'da Branting, Bern sarı En-

ternasyonalin uluslararası konferansını kapatıyordu. Proletaryaya hitaben «bağımsızlar» partisinin (8) bir çağrısını, Konferansa katılanların gazetesi **Die Freiheit,** 11 Şubat 1919'da Berlin'de bastı. Bu çağrıda, Trager und Schützer der Revolution (ihtilâli taşıyanlar ve koruyanlar) dedikleri sovyetleri ortadan kaldırmak istediği için, Scheideman hükümetinin burjuva niteliği kabul edilmektedir, ve aynı zamanda Sovyetlerin legal olması, politik hakların verilmesi, Millet Meclisinin kararlarını durdurma ve referanduma başvurma haklarının verilmesi öneriliyor.

Böyle bir öneri, demokrasinin burjuva niteliğini anlamadan savunan teorisyenlerin ideolojik çöküntüsünü gösterir. Sovyetler sistemini, yani proletarya diktatoryasını, ve Millet Meclisini, yani burjuva diktatoryasını birleştirme girişimi, sarı sosyalistlerin ve sosyal-demokratların fikir yoksulluğunu, küçük burjuva gerici politikalarını ve yeni proletarya demokrasinin durdurulmaz büyümesine karşı haince tavizlerini ortaya çıkarır.

22 — Bolşevizmi mahkûm ederek, sarı Bern Enternasyonalin çoğunluğu işçi kitlelerinden korktuğu için, kendi düşüncesine uygun kesin bir karar çıkarmaya cesaret edememiş ve böylece kendi sınıfsal niteliğini göstermiştir. Bu çoğunluk, Rus menşevikleri

---

(8) **Almanya Sosyal-Demokrat Partisi** söz konusudur; bu merkeziyetçi parti Nisan 1917'de kurulmuştur.

Ekim, 1920'de, Halle Kongresinde Bağımsız Sosyal-Demokrat Parti ikiye bölünmüştür. 1920'de önemli bir kısmı Alman Komünist Partisi ile birleşmiştir. Sağ elemanlar başka bir parti kurarak eski adları olan Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi olmuşlardır. 1922'de «bağımsızlar» Almanya Sosyal-demokrat Partisi'ne iltihak etmişlerdir.

(9) ve sosyal-Devrimcileri (10) ile Almanya'da Scheidamanlarla hem fikirdi. Rus menşevikleri ve sosyalist Devrimcileri; bolşevikler tarafından baskıya uğradıklarını ileri sürerek iç savaşta proletarya aleyhine burjuvazinin yanında yer aldıklarını gizlemek istemektedirler. Almanya'da Scheidemann'lar ve partileri şimdiden ve aynı şekilde, iç savaşta işçilere karşı burjuvazinin yanında olduklarını kanıtlamışlardır.

Sarı Bern Enternasyonalinin taraftarlarının çoğunluğu bolşevikler aleyhine tavır almaları son derece doğaldır. Bu tavır «saf demokrasi»nin savunmasını dile getirmiyordu, iç savaş sırasında proletaryaya karşı burjuvazinin yanında yer aldıklarını bilen ve hisseden insanların kendi kendilerini savunması idi.

---

(9) **Menşevikler** (Rusça azınlık «mensşinstvo» sözcüğünden gelmektedir.) Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin 1903'te İkinci Kongresi'nden beri Rus Sosyal-demokrasisinde bu isim altında bilinen oportünistler. Bu kongre'de Parti'nin merkez örgütlerinin seçimlerinde azınlık olarak kalmışlardır; çoğunluk Lenin idaresindeki devrimci Sosyal-Demokratların eline geçiyordu. Onlar Bolşevik (Rusça çoğunluk «bolşinstvo» sözcüğünden gelmektedir) adı altında biliniyorlardı. 1912'de R.S.D.İ.P.'nin Prag Konferansına kadar Menşeviklerle, Bolşevikler bir tek parti içinde kaldılar.

(10) **Sosyalist-Devrimciler:** 1902 yılının başlarında Rusya'da kurulan küçük-burjuva bir parti Birinci Dünya Savaşı sırasında Sosyalist-Devrimcilerin çoğu sosyal-şovenist bir tavır almışlardır.

Şubat 1917 burjuva-demokratik devriminden sonra Sosyalist-Devrimciler, geçici burjuva Hükümeti desteklemişler ve içinde yer almışlardı. Ekim Devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı yoğun bir şekilde mücadele ettiler.

Bu nedenle sarı Enternasyonal çoğunluk kararının, sınıf açısından ne kadar doğru olup olmadığını görmemek olanaksızdır. Proletarya, gerçekten korkmadan onu iyice kavrıyarak, ondan doğan bütün politik sonuçları çıkarmalıdır.

Yoldaşlar, şu son iki noktaya değinmek isterim. Bern Konferansı üzerine rapor verecek olan arkadaşların bu konuya daha ayrıntılı bir şekilde değineceklerini sanıyorum.

Bu konferans süresince Sovyetler iktidarının önemi ve anlamı üzerine hiçbir şey söylenmedi. Biz Rusya'da bu sorunun tartışmasını iki yıldır yapıyoruz. Nisan 1917'den beri, Partinin Konferansında, bu soruyu teorik ve politik açıdan sormuştuk: Sovyetlerin iktidarı nedir, niteliği nedir, tarihi anlamı nedir? Aşağı yukarı iki yıldır tartıştığımız bu sorun üzerine Partimizin Kongresinde bu konuda bir karar aldık. (11)

11 Şubat'ta Berlin'de Freiheit'te yayınlanan Alman proletaryasına çağrıyı sadece Almanyanın bağımsız sosyal-demokrat önderleri değil, tüm bağımsızlar fraksiyonunun üyeleri imzalamışlardır. Ağustos 1918 de bağımsızların en gözde teorisyeni Kautsky, **Proletarya Diktatoryası** adlı broşüründe, demokrasinin ve Sovyet organlarının taraftarı olduğunu, ama sovyetlerin sadece ekonomik nitelikte kalmaları gerektiğini ve Devlet organları olarak tanınamıyacaklarını yazıyordu. Kautsky 11 Kasım ve 12 Ocak sayılarında aynı tezi ele almaktadır. 9 Şubat'ta, II Enternasyonalin en önemli teorisyenlerinden kabul edilen Rudolph

---

(11) 1918, 6-8 Mart arası Rus Komünist (Bolşevik) Partisi'nin Yedinci Kongresi'nde Partinin ismini ve programını değiştirmek kararından söz ediyor.

Hilferding'in Freiheit'te bir yazısı çıkıyor. Önerdiği ise, hukuki yoldan, yani kanun yolu ile, iki sistemi, Sovyetleri ve Millet Meclisini birleştirmektir. Tarih 9 Şubat'tı. Bu ikinci öneri bağımsızlar partisinin tümü tarafından kabul ediliyor ve bir çağrı biçiminde yayınlanıyor.

Millet Meclisinin gerçekte var olmasına rağmen, «saf demokrasi»nin gerçekleşmesinden sonra bile, bağımsız sosyal-demokratların en büyük teorisyenlerinin sovyetik örgütlerin Devlet organları olamıyacaklarını açıkladıktan sonra, bundan sonra ve buna rağmen hâlâ kuşkuları vardır. Demek ki bu baylar yeni hareketten ve onun mücadele şartlarından hiçbir şey anlamadılar. Ayrıca bu kuşkuları doğuran koşulların ve nedenlerin varlığını da kanıtlar. Bütün bu olaylardan sonra ve Rusyadaki iki yıllık başarılı ihtilâlden sonra, Bern Konferansında kabul edilen kararları bize önerirlerse, ki bu kararlarda Sovyetler ve onların anlamı üzerine hiç bir şey söylenmedi. Konferansta bütün bu sorunlar üzerine hiç bir delege hiçbir şey söylemediğine göre, haklı olarak diyebiliriz ki bütün bu baylar bizim için gerek sosyalist gerekse teorisyen olarak ölmüşlerdir.

Yoldaşlar, gerçekte bu politik açıdan kitlelerin içinde büyük bir ilerlemenin varlığını kanıtlar, çünkü bu Devlet örgütlerine teori ve ilkece düşman olan bağımsızlar birdenbire bize Millet Meclisini ve Sovyetler sistemini, yani burjuva diktatoryasını ve proletarya diktatoryasını, «barışçı» yoldan birleştirme gibi saçma bir şeyi önerebiliyorlar. Bu kişilerin teorik ve politik ilişkiler konusunda ne kadar büyük açmaza düştüklerini ve kitlenin içinde ne kadar büyük ilerlemeler olduğunu görebiliyoruz. Alman proletaryasının geri kitleleri bize gelmekte hatta, bize gelmişler-

dir diyebiliriz. Demek ki alman sosyal-demokrat bağımsız partisinin anlamı, teorik ve sosyalist açıdan en iyi kesiminin sıfıra eşit olduğunu kanıtlar. Fakat bizim için bir yerde önemlidir bu, çünkü proletaryanın en geri kesiminin düşünsel durumu üzerine bize açıklık getirmektedir. Bence bu konferansın çok büyük tarihi önemi buradadır. İhtilâlimiz süresinde buna benzer bir şey gördük: bizim menşevikler adım adım Almanyanın bağımsız teorisyenlerinin geçirdiği gelişmeyi göstermişlerdir. Sovyetlerin içinde çoğunluğu elde ettikleri zaman Sovyetlerin yanında idiler. O zaman duyulan sözler çoğunlukla şunlardı: «Sovyetler için», «Sovyetler ve devrimci demokrasi için», Ama biz Bolşevikler, Sovyetlerin içinde çoğunluğu elde edince değişik sözler duyulmaya başlandı: «Sovyetler, Kurucu Meclisle beraber var olamazlar»; hatta bazı menşevik teorisyenler Sovyetler sistemi ile Kurucu Meclisi kaynaştırıp onların Devlet örgütüne girmeleri gibi bir öneride bulundular. Ve bir kez daha proletarya, ihtilâlinin genel gidişinin bütün dünyada eş olduğunu ortaya çıkarmıştır. Önce Sovyetlerin kendiliğinden ve basit oluşumu, daha sonra yayılmaları ve gelişmeleri, sonra pratikte şu sorunun ortaya çıkması: Sovyetler mi Kurucu Millet Meclisi mi? Yoksa burjuva parlemantarizmi mi? Liderler arasında tam bir kargaşalık ve sonunda proletarya ihtilâli. İki yıllık devrimden sonra, kanımca, soruyu bu biçimde sormamalıyız; buna karşılık bizim için ve özellikle Batı Avrupa ülkelerinin çoğunluğu için somut kararlar almamız gerek ve en önemli görevimiz sovyetler sistemini yaymaktır. Burada menşeviklerin bir tek kararından söz etmek istiyorum. Obolenski Yoldaşa bu kararı almancadan çevirmesini rica etmiştim. Bu konuda bana söz vermişti: ama ne yazık ki kendisi bu-

rada yok. Tüm metni elimde olmadığı için hatırladığım kadarını aktarmağa çalışacağım. Bolşevizm üzerine hiç bir şey duymamış olan yabancı ülkelerin tartışmalarımız üzerine bir yargıya varmaları çok güçtür. Bolşeviklerin savunduğu her şeyin menşevikler tersini savunur ve bu böylece sürüp gider. Mücadele sürecinde başka türlü olması da olanaksızdır, bundan dolayı 1918 yılının aralık ayında menşevik partisinin son konferansında bir menşevik organı olan **Dizgicilerin Gazetesi Pétehatnikov'**da basılmış uzun ayrıntılı bir kararın kabul edilmesi çok önemlidir. Bu kararda menşevikler, sınıf mücadelesinin ve iç savaşın tarihçesini açıklamaktadırlar. Menşevikler burada, Ural, Güney, Kırım ve Gürcistan bölgelerinde hakim sınıflarla ittifak kurmuş parti guruplarını mahkûm ettiklerini söylemekte ve ayrıntıyla bu bölgeleri vermektedirler. Bu kararda hakim sınıflarla ittifak kurmuş olan menşevik partisinin gurupları mahkûm edilmektedir; ama bu kararın son kısmı komünistlerin tarafına geçmiş olanları da mahkûm etmektedir. Menşevikler, partilerinin içinde hiç bir birliğin olmadığını, ya burjuvazinin ya da proletaryanın safında yer almaları gerektiğini kabul etmek zorundalar. Menşeviklerin büyük bir kısmı burjuvazinin safına geçmiştir ve iç savaş sırasında bize karşı mücadele vermişlerdir. Menşevikleri doğal olarak kovalamaktayız, hatta savaş sırasında Kızıl Ordumuzla mücadele edip kızıl subaylarımızı kurşuna dizdiklerine göre bizde onları kurşuna dizmekteyiz. Bize savaş açmış olan burjuvaziye proletaryanın savaşı ile cevap verdik: başka çıkar yolu yoktur. Demek ki bütün bunlar, politik açıdan menşevik iki yüzlülüğünden başka birşey değildir. Bern Konferansında, resmen deli olmayan kişiler, menşeviklerin ve sosyalist devrimcilerin em-

riyle, onların proletaryaya karşı burjuvazinin safına mücadelelerinden hiç söz etmeden, bolşeviklerin onlara karşı mücadelesinden söz edebilmiş olmaları, tarihi olarak anlaşılmazdır.

Menşevikleri devamlı kovaladığımız için hepsi bize şiddetle saldırmaktadır; evet bu doğrudur ama iç savaşta fiilen aldıkları rol hakkında bir şey söylemekten kaçındıkları da ortadadır! Tutanaklar için burada kararın tüm metnini sunmak gerekir ve, yabancı yoldaşların tüm dikkatini bu karar üzerine çekerim; sorunun doğru bir şekilde konduğu ve tarihi bir metin teşkil eden bu karar, Rusyadaki «sosyalist» eğilimler arasındaki ayrılığı görmek için en iyi bilgiyi vermektedir. Proletarya ve burjuvazi arasında, zaman zaman bir tarafa zaman zaman diğer tarafa yönelen bir insanlar grubu vardır; her zaman ve tüm devrimlerde bu böyle olmuştur, proletaryanın ve burjuvazinin, iki düşman kamp olarak ayrıldıkları kapitalist toplumda, ikisinin arasında ara sosyal tabakaların olmaması olanaksızdır. Tarihi olarak bu kararsız unsurlar kaçınılmazdır, ve ne yazık ki yarın hangi safta olacaklarını bilmeyen bu unsurlar daha uzun zaman var olacaklardır.

Somut bir öneride bulunmak isterim: bu üç maddenin yer alacağı bir kararın kabul edilmesidir.

Bir: Batı Avrupa ülkelerinin yoldaşları için en önemli görevlerden biri kitlelere Sovyetler sisteminin anlamını, önemini ve gerekliliğini anlatmaktır. Bu konuda yetersiz bir kavrayış görülmektedir. Teorisyen olarak Kautsky'nin ve Hilfreding'in açmaza düştükleri ne kadar doğru ise, **Freiheit**'e (*) çıkan son maka-

(*) «Özgürlük» Almanya bağımsız sosyal-demokrat partisinin günlük organı,

lelerinde alman proletaryasının geri unsurlarının düşüncelerini doğru yansıttıkları da bir gerçektir. Bizde de aynı şey olmuştur: Rus devriminin ilk sekiz ayında, Sovyetlerin örgüt sorunu çok tartışılıyordu; işçiler yeni sistemin ne olduğunu ve Sovyetlerle bir Devlet aygıtının oluşturulabileceğini iyi anlıyamıyorlardı. Biz kendi devrimimizde teorik yoldan değil pratik eylemle ilerledik. Örneğin, Kurucu Meclis sorununu teorik açıdan koymadık ortaya ve Kurucu Meclisi tanımayı reddettiğimizi söyleyemiyorduk. Ancak daha sonraları, sovyet örgütleri bütün ülkede yayıldıkları zaman ve politik iktidarı elde ettikleri zaman, ancak o zaman kurucu Meclisi ortadan kaldırmaya karar verdik. Bugün Macaristan'da ve İsviçrede sorunun çok daha keskin bir şekilde ortaya çıktığını görüyoruz. Bir yerde bu çok iyi bir işarettir: batı Avrupa Devletlerinde devrimin daha hızlı ilerlediğini ve bize büyük zaferler getireceğine ilişkin kesin bir kanımız oluyor. Diğer yandan bu durumda bir tehlike vardır, çünkü mücadele öylesine hızlı gelişecektir ki işçi kitlelerinin bilinci böyle bir gelişmeyi takib edemiyeceklerdir. Bugün politik yönden bilgili büyük alman işçi kitleleri için, Sovyetler sisteminin anlamı hâlâ açık değildir, çünkü onlar burjuva parlemantarizmi ve önyargıları ile eğitilmişlerdir.

İki: Bu nokta Sovyetler sisteminin yayılması ile ilgilidir. Almanyada ve hatta İngilterede Sovyetler düşüncesinin bu kadar hızlı yayıldığını duymamız, bizim için proletarya ihtilâlinin zafere ulaşacağının en iyi kanıtıdır. Onu durdurmak ancak çok kısa bir süre için mümkündür. Albert ve Platten yoldaşlar, kendi köylerinde, tarım işçileri ve küçük köylüler arasında Sovyetlerin varolmadığını söyledikleri zaman, bu de-

ğişik bir şeydir. **Rote Fahne** (*) gazetesinde köylü Sovyetleri aleyhine, ücretli tarım işçilerinin ve yoksul köylü Sovyetleri lehine bir yazı okudum, bu son derece doğrudur. Burjuvazi ve Scheidemann gibi uşakları, parolayı şimdiden ortaya attılar: köylülerin Sovyetleri. Bizim sadece tarım işçilerinin ve yoksul köylülerin (12) Sovyetlerine ihtiyacımız var. Albert ve Platten ve diğer yoldaşların raporlarına göre maalesef Macaristan dışında kırlarda Sovyet sistemini yaymak için çok az şey yapılıyormuş. Alman proletaryasının kesin zafere ulaşması için bu, somut ve çok büyük bir tehlikedir. Ancak şehir işçilerinin ve kır proleterlerinin eskisi gibi sendikalarda ve kooperatiflerde değil ancak Sovyetlerin içinde örgütlenmiş oldukları zaman devrimin kesin zafer günü yakın olacaktır. Bizim için zafer daha kolay olmuştur, çünkü Ekim 1917'de tüm köylülükle hareket ettik. O zaman devrimimiz o yönden burjuva nitelikli idi. Proleter hükümetimizin ilk adımı, devrimden hemen sonra 26 Ekim 1917 de (13) yayınlanmış kanunda, Kerenski hükümeti zamanında Sovyetler ve köylü birlikleri tarafından ifade edilmiş tüm köylülüğün eski isteklerini kabul etmek oldu. Bu da bizim gücümüzü oluşturuyordu ve bundan dolayı bu derece ezici bir çoğunluğu kolayca elde ettik. Kırlar konusunda devrimimiz

(*) K. Liebknecht ve R. Luxembourg tarafından kurulmuş günlük gazete,

(12) Lenin, Rosa Luxembourg'un Die Rote Fahne gazetesinde (No 3, 18 Kasım, 1918) çıkan «Der Anfang» (Başlangıç) makalesinden söz ediyor. Die Rote Fahne (Kızıl Bayrak) Spartakistlerin, daha sonra Almanya komünist Partisi'nin merkez organı.

(13) 26 Kasım 1917'de Toprak Kanunu ile ilgili açıklama.

hâlâ burjuva nitelikli olmaya devam ediyordu; ancak daha sonraları, altı ay sonra, Devlet örgütü çerçevesinde kırlarda sınıf mücadelesini başlatmağa, her köyde yoksul köylü, yarı proleter komiteleri, kurmağa ve kır burjuvazisine karşı sistematik olarak mücadele etmeğe mecbur olduk. Rusyanın geri niteliğinden dolayı bu bizde kaçınılmazdı. Batı Avrupada olaylar değişik şekilde gelişecektir, ve bundan dolayı kırsal alanda, uygun biçimlerde belki yeni biçimlerde, Sovyetler sisteminin yayılmasının mutlak bir zorunluluk olduğunu burada belirtmek isteriz.

Üç : Sovyetlerin iktidarı elde etmediği tüm ülkelerde birinci görevimiz Sovyetlerin içinde komünist bir çoğunluğu elde etmek olduğunu söylememiz gerekir. Dün kararlar komisyonumuz bu sorunu incelemiştir. Belki başka yoldaşların bu konuda söyliyecekleri vardır; benim önermek istediğim bu üç noktanın özel bir kararla kabul edilmesidir. Tabii ki gelişmenin yolunu biz çizmeyiz. Batı Avrupa ülkelerinde devrimin çok yakında gerçekleşeceği büyük bir varsayımdır. Ama biz işçi sınıfının örgütlü kesimi olarak, parti olarak, Sovyetlerin içinde çoğunluğu elde etmeğe çalışıyoruz ve çalışmalıyız. O zaman zafer garanti edilmiş olacaktır; ve o zaman işte komünist devrim aleyhine hiçbir şey yapılamıyacaktır. Tersi olduğunda zafer kolay ve kalıcı olmıyacaktır. Bu nedenle bu üç noktanın özel bir kararla kabul edilmesini istiyorum. (*)

Pravda No : 51 — **V.İ. Lenin Toplu Eserler**
6 Mart 1919 — Paris: Moskova cilt 28 Sayfa 481-499

(*) Bu makale ayrıca **Pravda No: 59.**
6 Mart 1919 yayınlanmıştır.

3

KAPANIŞ KONUŞMASI
7 MART

Böylece işimizi bitirdik. Bütün güçlüklere ve polis baskısına rağmen, toplanmayı ve temel ayrılıklar olmadan bu kadar kısa bir zamanda, bugünün sıcak devrimci sorunları üzerine önemli kararlar almayı başarabildiysek bütün dünyanın proleter kitlelerinin eylemleri ile bu sorunları gündeme getirmelerinden ve somutta onları çözmeğe başlamış olmalarındandır.

Kitlelerin devrimci mücadeleleri ile elde etmeği başardıklarını biz burada sadece özetledik.

Sovyetlerin lehine olan hareket her gün biraz daha uzak ülkelere yayılmaktadır, sadece doğu Avrupa ülkelerinde değil ama aynı zamanda batı Avrupa ülkelerine de, örneğin sadece yenilen ülkelerde değil ama İngiltere gibi yenen ülkelerde de yayılıyor: ve bu yeni hareketin amacı yeni bir proleter demokrasi-

si yaratmaktır; bu hareket proletaryya diktatoryasına doğru, komünizmin gerçek zaferine doğru en önemli atılımdır.

Burjuvazinin bütün dünya'da şiddetini artırması, spartakist ve bolşevikler'i takib etmesi, hapse atması ve hatta onları öldürmesi onun hiç bir işine yaramıyacaktır. Bütün bunlar ancak kitleleri aydınlatabilir ve eski demokratik burjuva önyargılardan kurtulmalarına yardım edecek mücadeleye tekrar girmelerini sağlıyabilir. Bütün dünyada proleter ihtilalin zaferi artık kaçınılmazdır: Uluslararası Sovyet Cumhuriyetinin oluşumu ilerlemektedir.

ÜÇÜNCÜ KOMÜNİST ENTERNASYONALİN İKİNCİ KONGRESİ

19 TEMMUZ - 7 AĞUSTOS 1920

1

ULUSLARARASI DURUM VE KOMÜNİST ENTERNASYONALİN TEMEL GÖREVLERİ ÜZERİNE RAPOR. 19 TEMMUZ.

(Alkış. Herkes ayağa kalkıyor ve alkışlıyor. Konuşmacı konuşmağa çalışıyor ama her dilde bağırmalar ve alkışlar devam etmekte. Alkışlar uzun süre devam ediyor.)

Yoldaşlar, Komünist Enternasyonalin temel görevleri ile ilgili sorunlar bütün dillerde yayımlanmıştır - ve özellikle rus yoldaşlar için - yeni bir şey getirmemektedir, çünkü bir çok batı ülkelerine, batı Avrupaya, devrimci deneyimizin en genel çizgilerini ve devrimci hareketimizin derslerini aktarmaktadır. Bu nedenle kendi raporumda sadece konunun ilk kısmı üzerinde duracağım; yani uluslararası durum üzerinde.

Uluslararası ekonomik ilişkilerin temelinde, bugünkü görünümü ile emperyalizm bulunmaktadır. Yirminci yüzyıl boyunca kapitalizmin bu yeni, en üst ve son aşaması, son görünümünü almıştır. Hepinizin bildiği gibi, emperyalizmin en önemli ve en belirgin özelliği sermayenin korkunç boyutlar kazanmış olmasıdır. Serbest rekabetin yerine dev boyutlu tekeller ortaya çıkmıştır. Çok az sayıda kapitalist zaman zaman endüstrinin tüm dallarını ellerinde toplıyabilmişlerdir; bunlar ise antantların, kartellerin, sendikaların, tröstlerin eline geçmiştir. Endüstrinin tüm dalları, değişik ülkelerin içinde, ve uluslararası çapta, mali açıdan, mülkiyet hakkı açısından ve bir yerde de üretim açısından tekelcilerin elinde bulunmaya başladı. Bu alanda, en özgür cumhuriyetleri, finans kırallıkları haline dönüştüren, benzeri görülmemiş çok az sayıda büyük bankaların, finans krallarının, finans dünyasının paşalarının üstünlüğü kuruldu.

Savaştan önce, hiç te devrimci olmayan yazarlar, örneğin Fransa'da Lysis tarafından bu durum resmen kabul edilmişti.

Bir avuç kapitalistin bu tahakkümünün en yüksek noktası dünyanın paylaşılmış olduğu yani kapitalistlerin çeşitli ham madde kaynaklarına ve üretim araçlarına el koyduğu zamana ve sömürgelerin paylaşılmasının bitimine de rastlar. Kırk sene önce, altı tane kapitalist gücün tahakküm ettiği sömürge ülkelerinde 250 milyondan fazla insan yaşıyordu. 1914 savaşının arifesinde, sömürgelerde yaşayan halkın sayısı 600 milyonu buluyordu. O zamandan beri yarı-sömürge ülkeler olan İran, Türkiye ve Çin'i de eklersek aşağı yukarı bir milyara yakın bir halk kitlesi sömürge rejiminin bağımlılığı gereğince en zengin, en uygar ve en özgür ülkelerin tahakkümü altında

yaşıyor. Bir de bildiğiniz gibi doğrudan doğruya politik ve hukuksal bağımlılık dışında, sömürge bağımlılığı mali ve ekonomik ilişkileri, katliam oldukları için savaş olarak kabul edilmeyen bir sürü savaşı da beraberinde getirir, Avrupanın ve Amerikanın emperyalist ordularının en gelişmiş öldürücü silahlarla donanmış oldukları bu dönemde, sömürge ülkelerinin silahsız ve savunmasız halkları katlediyordu.

İşte dünyanın bu paylaşımından, kapitalist tekelcilerin bu tahakkümünden, sayısı az büyük bankaların-Devlet başına iki, üç, dört veya beş, fazla değil - bu üstünlüğünden 1914-1918 Birinci Emperyalist Savaş kaçınılmaz olarak doğacaktı. Dünyanın yeniden paylaşılması için dövüşüldü. Tüm dünyayı sömürme, ezme, yağma etme hakkının hangi büyük Devletin küçük grubunun, ingilizin mi yoksa almanın mı elinde olacağını belirlemek için dövüşüldü. Bildiğiniz gibi savaş İngiliz grubu lehine sonuçlandı. Ama savaş kapitalistler arası çelişkileri kızıştırmıştı. Birdenbire 250 milyon insanı, sömürgelerdeki halkların durumuna düşürdü. 130 milyon nüfuslu Rusyayı, ve 120 milyon nüfuslu Avusturya, Macaristanı, Almanyayı, Bulgaristanı bu duruma düşürdü. Almanya gibi, en ileri, en aydın, en bilgili ve modern teknolojik ilerlemede en üst düzeyde olan ülkelerde yaşayan 25 milyon insanı bu duruma düşürmüştür. Versailles (Versay) anlaşması (14) ile savaş bu ileri halklara öylesine şart-

---

(14) Versailles Antlaşması, Birinci Dünya Savaşının son olayıydı. 28 Temmuz 1919'da ABD, İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya ve onların yanında yer alan devletler ile savaşı kaybeden Almanya arasında imzalandı. Antlaşma, kapitalist dünyanın muzaffer devletlerin yararına yeniden bölüşülmesini onaylıyor ve Almanya'nın ağır savaş tazminatları ödemesini öngörüyordu.

lar empoze ettirmiştir ki onlar sömürge bağımlılığı, sefalet, açlık, yıkım ve kölelik durumuna düşmüşlerdir. Çünkü bu antlaşma ile artık kuşaklar boyu bağımlı kılınmışlar ve hiç bir uygar halkın tanımadığı şartlar altında yaşamak zorunda bırakılmışlardır. Bu savaştan sonra dünyanın görüntüsü şudur: bugün 1 milyar 25 milyon insan sömürge tahakkümünün, insanlık dışı bir kapitalizmin sömürüsünün boyunduruğu altındadır; barışı sevmekle övünen bu kapitalizm, dünya henüz paylaşılmamışken, tekellerin tahakkümü henüz yokken, kapitalizm çok büyük askeri çarpışmalar doğurmadan nispeten barışçıl bir biçimde gelişebilirken, yani elli yıl önce barışı sevmekle övünebilirdi.

Bugün bu «barışçıl» dönemden sonra tahakkümün korkunç boyutlara eriştiğini, eskiye göre çok daha sert bir sömürge baskısının ve askeri baskının varlığını görüyoruz. Versay antlaşması Almanya'yı ve savaştan yenilmiş olarak çıkan bir çok devleti ekonomik yaşantılarını maddeten imkansız kılan şartlar içine düşürmüş, onları her türlü haktan yoksun etmiş ve küçük düşürmüştür.

Bu durumdan yararlanan ülkelerin sayısı nedir acaba? Bu soruya cevap verebilmek için önce A.B.D.' nin nüfusunun 100 milyonu geçmediğini hatırlamak gerek; bu ülke savaşta her şeyi kazanmış ve en borçlu ülke durumundan herkesin borçlu olduğu ülke durumuna gelmiştir. Japonyanın nüfusu ise 50 milyondur; bu ülke Avrupa-Amerika çatışması dışında kalarak ve Asya kıtasının büyük bir kısmını ele geçirerek çok kazançlı çıkmıştır. İngiltere'nin nüfusu ise 50 milyondur; bu iki ülkeden sonra en kazançlı çıkan ülke odur. Savaş sırasında zenginleşen tarafsız Devletlerin az olan nüfusunu da eklersek yaklaşık 250 milyon elde ederiz.

Böylece emperyalist savaştan sonra dünyanın görünümü genel çizgileri ile budur. Tahakküm altındaki sömürgelerde, İran, Türkiye, Çin gibi parçalanmış ülkelerde ve sömürge durumuna düşmüş yenik ülkelerde bir milyar iki yüz elli milyon insan vardır. Eski durumlarını koruyabilmiş olmalarına rağmen bazı ülkeler, aşağı yukarı 250 milyon insan, Amerikaya ekonomik olarak bağımlı duruma düşmüş ve tüm savaş süresinde onun askeri denetimi altına girmişlerdir. Çünkü savaş tüm dünyaya yayılmış ve somutta hiç bir ülkenin tarafsız kalmasına izin vermemiştir. Dünyanın paylaşılmasından kaymak tabakanın, yani kapitalistlerin yararlandığı ülkelerde en fazla 250 milyon insan yaşamaktadır. Böylece dünya nüfusunu teşkil eden bir milyar yedi yüz elli milyon nüfusu elde ederiz. Dünyanın bu görünümünü özellikle hatırlatmak istedim, çünkü başkan arkadaşın sözünü ettiği, devrime götüren kapitalizmin, emperyalizmin tüm temel çelişkileri ve II. Enternasyonale karşı amansız mücadeleyi doğuran işçi hareketinin tüm temel çelişkileri dünya nüfusunun paylaşımına bağlıdır.

Şüphesiz bu rakamlar dünyanın ekonomik durumu hakkında genel bir fikir vermektedir. Ve doğal olarak, yoldaşlar, dünya nufusunun bu paylaşımı sayesinde finans-kapitalin ve kapitalist tekellerin sömürü olanağı çok büyük boyutlara ulaşmıştır.

Bağımlılık durumuna düşen sadece sömürge ve yenik ülkeler değildir. Savaştan zaferle çıkmış ülkelerin içinde bile daha keskin çelişkiler doğmuştur; tüm kapitalist çelişkiler ağırlaşmıştır. Bir kaç örnekle onları kısaca göstereceğim.

Devlet borçlarına bakalım: 1914 ve 1920 arasında başlıca Avrupa Devletlerinin borcu en az yedi kez artmıştır. Size önemi büyüyen bir ekonomik kaynak-

tan söz edeceğim: bir ingiliz diplomatı olan, **Barışın ekonomik sonuçları** adlı kitabın yazarı ve hükümeti tarafından Versay barış görüşmelerine katılmak üzere görevlendirilen Keynes sorunu bütünüyle burjuva açıdan adım adım yerinde izlemiş, ayrıntılarıyla incelemiş, ve iktisatçı niteliğiyle konferanslara katılmıştır. Keynes'in vardığı sonuçlar komünist bir devrimcinin varabileceği sonuçlardan çok daha keskin, somut ve öğreticidir. Çünkü bu sonuçlar gerçek bir burjuvanın, bolşevizmin amansız bir düşmanının sonuçlarıdır; Keynes'in, küçük burjuva bir ingiliz olarak bolşevizm hakkındaki düşüncesi korkunç, hayvani ve saldırgandır. Keynes, Versay antlaşması ile Avrupa'nın ve dünyanın çöküntüye doğru gittiği sonucuna varmıştır. İstifa etmiştir; kitabını hükümetin yüzüne çarpmış ve şöyle demiştir: «Bir çılgınlık yapıyorsunuz». Özetle kitabındaki bu rakamları şöyle sıralıyabiliriz:

Önemli güçler arasında oluşan borçlu alacaklı ilişkileri nedir? İngiliz lirasını altın rubleye çeviriyorum ve bir ingiliz lirası eşittir 10 altın ruble üzerinden hesaplıyorum. Verdiği sonuç şudur: A.B.D.'nin alacağı 19 milyardır; hiç borcu yoktur. Savaşa kadar A.B.D. İngiltere'ye borçlu durumda idi. 14 Nisan 1920 tarihinde, Alman Komünist Partisinin son kongresinde Levi yoldaşın, raporunda haklı olarak söylediği gibi, dünyada bağımsız sadece iki güç kalmıştı: biri İngiltere diğeri de Amerika... Mali açıdan gerçekten bağımsız kalan bir tek A.B.D. vardır. Savaştan önce borçlu idi, şimdi ise alacaklı durumda. Dünyanın diğer bütün güçleri borçlu durumda. İngiltere'nin bugünkü durumu şudur: Alacak 17 milyar, borç 8 milyar, demek ki yarı yarıya borçlu durumda. Ayrıca alacakları arasında Rusyanın 6 milyarı bulunmakta-

dır. Savaş sırasında Rusyanın almış olduğu askeri malzemeler İngiltereye olan borçlardandı. Bir süre önce, Sovyetler hükümetinin temsilcisi olarak Krassine, mali anlaşmalar konusunu Lloyd George'la görüştüğü zaman İngiliz Hükümetinin teknisyenlerine, politikacılarına ve yöneticilerine borçların ödenmesini bekledikleri takdirde yanılacaklarını söylemiştir. İngiliz diplomatı Keynes bunu onlara önceden söylemişti.

Rus devrimci hükümetinin bu borçları ödemesi söz konusu bile değildir. Hiç bir hükümet bu borçları ödemeyi düşünemez, çünkü bu borçlar şimdiye kadar yirmi kez ödenmiş tefeci faizlerini teşkil etmektedir; ve rus devrimci hareketine hiç bir sempati beslemeyen burjuva Keynes bile bunu söylemektedir: «Bu borçların hesaba katılamıyacağı açıktır».

Fransa konusunda Keynes şu rakamları vermektedir: Alacağı üç buçuk milyar, borcu ise on buçuk milyar Fransızların kendilerinin bile dünyanın tefecisi dedikleri Fransa «tasarrufu» dev ölçülere vardığı, sömürge ve mali yağması ona korkunç bir sermaye sağladığı için, özellikle Rusyaya milyonlarca borç alma olanağı sağlıyordu. Bu borçlar Fransa'ya korkunç gelirler sağlıyordu. Bütün bunlara ve zafere rağmen Fransa bugün borçlu durumda.

Komünist bir yoldaş olan Braun'un sözünü ettiği ve yazarı amerikalı bir burjuva olan **Savaş borçlarını kim ödemeli?** adlı kitabta-Leipzig 1920- borçlar ve ulusal zenginlik arasındaki ilişkileri şu şekilde tanımlanmaktadır: İngiltere ve Fransa gibi savaştan zaferle çıkmış olan ülkelerde borçlar ulusal zenginliğin yüzde ellisini oluşturuyor. İtalya'da bu % 60 ile % 70 arasındadır; Rusya'da ise bu % 90'a çıkmaktadır; ama bildiğiniz gibi bu borçlar bizi hiç tedirgin

etmemektedir, çünkü Keynes'in kitabı çıkmadan biraz önce olağanüstü tavsiyesini dinlemiştik: tüm borçlarımızı feshetmiştik. (Uzun alkışlar).

Keynes bir kez daha burada garip dar görüşlülüğünü ortaya koyuyor: borçları ödememeyi salık verirken, Fransanın pek tabii bu işten kârlı çıkacağı, ve tabii İngilterenin de fazla bir şey kaybetmiyeceğini ileri sürüyordu, çünkü zaten Rusya'dan hiç bir şey elde edilemiyecekti; Amerikanın ise bu işten epey kaybedeceğini ileri sürerken Keynes gene de amerikan «cömertliğine» güveniyor! Bu konuda Keynes'in ve diğer küçük-burjuva pasifistlerinin düşüncelerini paylaşmıyoruz.

Borçların iptalini elde etmek için başka bir şey bulmaları ve kapitalist Bayların «cömertliği»ne güvenmekten başka bir yol bulmaları gerekecek.

Bu bir kaç rakam emperyalist savaştan zaferle çıkan ülkelerin bile çekilmez bir durumda olduklarını gösteriyor. Bu durumu kanıtlayan bir başka şey de ücretlerle fiat artışları arasındaki çok büyük farktır. Bu yılın 8 Mart'ında, büyüyen ihtilale karşı tüm dünyanın burjuva düzenini korumakla yükümlü Yüksek Ekonomik Konsey denilen kurum; düzene, çalışmağa, tasarrufa bir çağrı ile biten bir karar kabul etmiştir, tabii ki işçilerin sermayeye köle kalmaları koşulu ile. Müttefiklerin örgütü, tüm dünya kapitalistlerinin örgütü olan bu Yüksek Ekonomik Konsey şu bilançoyu hazırlamıştır:

A.B.D.'de, gıda maddelerinin fiatı yüzde 120 artarken ücretler sadece yüzde yüz artmıştır. İngiltere'de gıda maddeleri yüzde 170 ücretler ise yüzde 130 artmıştır. Fransa'da gıda maddeleri yüzde 300 ücretler ise yüzde 200 artmıştır. Japonyada fiatlar yüzde 130, ücretler ise yüzde 60 artmıştır. -burada yoldaş

Braun'un broşüründe verdiği rakamlarla 10 Mart 1920 Times gazetesinde çıkan Yüksek Ekonomik Konseyin rakamlarını karşılaştırıyorum.-

Böyle bir durumda işçilerin hoşnutsuzluğunun artması, devrimci düşünce ve özlemlerinin belirginleşmesi, kitle grevlerinin kendiliğinden büyümesi kaçınılmazdır. İşçilerin durumu artık dayanılmaz bir hale geldi. İşçiler kendi deneyleri ile kapitalistlerin savaşta ne korkunç servet yaptıklarını anlamakta, bu savaşın yükünü ve borçlarını onların omuzlarına nasıl attıklarını görmektedirler. Son zamanlarda gelen bir haber Amerikanın, 500 komünisti daha geri yollamak ve bu «tehlikeli ajitatörlerden» kurtulmak istediğini bildiriyordu.

Amerika, bize, değil 500, 500 000 rus, amerikalı, japon, fransız «ajitatör» yollasa da fiatlarla ücretler arasındaki farkı önleyemiyecektir. Hiç bir şey yapamazlar çünkü onlarda özel mülkiyete son derece büyük bir saygı vardır, mülkiyet «kutsal» dır. Unutmamak gerek, sömürücülerin özel mülkiyetine yalnızca Rusyada son verilmiştir. Kapitalistler fiat ve ücret arasındaki fark için bir şey yapamazlar, işçiler ise eski ücretlerle yaşayamazlar. Bu felâket karşısında eski hiç bir yöntem, hiç bir grev, hiç bir parlementer mücadele, hiç bir oy bir şey yapamaz, çünkü «özel mülkiyet kutsal»dır. Ve kapitalistler öylesine borçlanmışlardır ki, tüm dünya bir avuç insanın boyunduruğu altına girmiştir; bu arada işçilerin yaşama koşulları gittikçe ağırlaşmaktadır. Sömürücülerin «özel mülkiyeti»ne son vermekten başka çıkar yolu yoktur.

Şubat 1920'de **Dışişleri ile ilgili Halk Komiserliğinin Gazetesinde** değerli parçaları yayınlanmış olan Lepinski yoldaşın **İngiltere ve Dünya İhtilali** adlı broşüründe şöyle demektedir : İhracatta kömür fiatla-

rı, resmi çevrelerde umulan fiatların iki misli olmuştur.

Lancashire bölgesinde hisse senetlerinin yüzde 400 arttığını görüyoruz. Bankaların asgari kârları yüzde 40 ile 50 arasındadır, tabii kârın hesap edilmesine gelince bankacılar aslan payını prim, masraf göstererek gizlemesini biliyorlar. Burada da tartışılmaz ekonomik olgular bir avuç insanın zenginliğinin korkunç artışını, inanılmaz bir lüksün her türlü sınırı aştığını, gösterirken işçi sınıfının sefaleti artmaktadır. Yukarda sözü edilen raporda Levi yoldaşın özellikle çarpıcı bir biçimde gösterdiği bir duruma değinmek gerek: paranın değerinin değişmesi. Borçlar, kâğıt para emisyonu, v.s. den dolayı para her yerde değerini kaybetmiştir. Daha önce sözünü ettiğim aynı burjuva kaynağında, yani Yüksek Ekonomik Konseyin 8 Mart 1920 açıklamasında İngiltere'de paranın dolara göre düşüşünün üçte biri oranında olduğunu yazmaktadır; Fransa'da ve İtalya'da bu oranın üçte iki olduğu; Almanya'da ise yüzde 96'ya vardığını yazmaktadır.

Bu olgu dünya kapitalist ekonomisinin «mekanizmasının» tamamen bozulduğunu göstermektedir. Kapitalist sistemde ham maddelerin elde edilmesine ve mamûl malların satışına bağlı olan ticari ilişkiler artık devam edemez durumda; devam edememelerinin nedeni ise paranın değerinin düşmesinden bir sürü ülkenin tek bir ülkeye bağımlı duruma düşmelerindendir. Zengin ülkelerin hiç biri ürünlerini satamadığı ve ham madde alamadığı için ticaret yapamamaktadır.

Ve böylece herkesin bağımlı olduğu en zengin ülke Amerika bile ne satın alabilmektedir ne de sata-

bilmektedir. Versay görüşmelerinin her yanını bilen şu Keynes, kapitalizmi savunmada son derece kararlı olmasına ve bolşevizme karşı duyduğu nefrete rağmen bu olanaksızlığı kabul etmek zorunda. Arada şunu da söyliyelim ki bir komünist ya da genel anlamda bir devrimci manifesto, hiç bir zaman Keynes'-in eylemdeki Wilson'u ve «Wilsonculuğu» tasvir ederkenki gücüne erişemez. Wilson, Keynes tipi küçükburjuva ve pasifistlerin, ve II. Enternasyonalin -hatta iki buçukuncu Enternasyonalin- (15) kahramanlarının ilâhı olmuştur; onlar Wilsonun «14 noktasını» (16) yüceltmişler, Wilsoncu politikanın «kökenleri» üzerine «bilgiçce» kitaplar yazmışlar ve Wilsonun «sosyal barışı» koruyacağını, sömürücülerle sömürülenleri barıştıracağını ve sosyal reformları gerçekleştireceğini ümit etmişlerdi. Keynes, Wilsonun nasıl oyuna geldiğini ve düşlerinin, Clemanceau ve Lloyd George

---

(15) «İki Buçukuncu» Enternasyonal, devrimci kitlelerden gelen baskı üzerine İkinci Enternasyonalden ayrılmış olan orta yolcu parti ve grupların katıldığı bir konferans sonucunda 1921 Şubatında Viyana'da kurulan uluslararası bir örgüttü. «İki Buçukuncu» Enternasyonal 1923 yılında İkinci Enternasyonalle birleşti.

(16) Burada, ABD Başkanı Woodrow Wilson'ın Ocak 1918'de İtilâf devletleri ile Avusturya-Almanya ittifakı arasındaki bir barış anlaşması için temel olarak öne sürdüğü ondört maddelik programa değiniliyor. Bu program, Lenin'in Barış Kararnamesinin savaşan ülkelerdeki halk kitleleri üzerinde yarattığı etkiyi zayıflatmayı amaçlıyordu. Lenin'in Barış Kararnamesinde, bütün ülkelerin hiç bir ilhak ya da savaş tazminatı sözkonusu olmaksızın en kısa zamanda bir barış anlaşması imzalamaları öneriliyordu. Wilson'ın on dört maddelik programında silahlanmanın sınırlandırılmasından, denizlerde özgürce dolaşma hakkından, Milletler Cemiyetinin kurulmasından söz ediliyordu. Bu maddelerin çoğu gerçekleşmedi.

tarafından temsil edilen sermayenin somut, merkantil ve tüccar politikasıyla ilk karşılaştığında nasıl yok olduklarını gayet iyi göstermiştir. İşçi kitleleri yaşadıkları deneylerle, Wilson politikasının dinsel bir dar kafalılığa, küçük-burjuva demagojisine ve sınıf mücadelesinin tamamiyle inkârına dayandığını görmektedirler, bilgiç ukalâlar ise sadece Keynes'in kitabını okuyarak bunu görebilirler.

Bütün bunlardan temel iki koşul, iki veri doğal ve kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır. Bir yandan kitlelerin sefaleti, mahvı korkunç bir süratle artmıştır, bu da bir milyar iki yüz elli milyon insanı yani dünya nufusunun yüzde 70'ini teşkil etmektedir. Bunlar da sömürge, bağımlı ülkelerdir, halkları her türlü hukuktan yoksundur ve finans zorbalarının «mandası» altındadırlar. Ayrıca yenilmiş ülkelerin köleliği ve Rusya ile ilgili gizli antlaşmaların varlığı Versay antlaşması tarafından kabul edilmiştir; tabii ki bu antlaşmalar, bizim için milyarlarca borçlu olduğumuzu yazan kâğıt parçaları kadar değerlidir. Bugün dünya tarihine ilk kez bir milyar iki yüz elli milyon insanın yağması, köleliği, bağımlılığı, sefaleti ve açlığı hukuki bir antlaşma ile kabul edilmektedir.

Diğer yandan her alacaklı ülkede işçilerin durumu dayanılmaz bir hal almıştır. Savaş, tüm kapitalist çelişkileri ağırlaştırmıştır, ve devamlı büyüyen bu devrimci kaynamanın esas kaynağı olmuştur; çünkü savaş sırasında insanlar askeri disiplinin rejimi altında ya ölüme yollanıyorlardı yada askeri adaletin hemen uygulanacak cezasının tehdidi altında idiler. Savaşın empoze ettiği koşullar ekonomik gerçeğin görünmesini engelliyordu. Yazarlar, şairler, din adamları ve

tüm basın savaşı övüyordu. Brest-Litovsk barışı (17) ile Alman emperyalizminin maskesi düşmüştür. Versay barışının da maskesi düşmüş, emperyalizmin zaferi olacakken onun yenilgisi olmuştur. Diğer örneklerin de gösterdiği gibi, Keynes'in örneği, yüzbinlerce küçük-burjuvanın, entellektüelin yada Avrupanın ve Amerikanın az çok uygar ve kültürlü insanların onun takip ettiği yoldan nasıl gittiklerini göstermektedir, bu Keynes ki istifa etmiş ve kendi maskesini düşüren kitabı hükümetinin yüzüne atmıştır. «Özgürlük için savaş» konuşmalarının, v.s, lerin sadece yalandan ibaret olduğunu ve bir kesim insan mahvolmuş ve köle durumuna düşmüşken, çok küçük bir azınlığın zenginleşmesi anlamına geldiğini anlayacakları zaman binlerce ve yüz binlerce insanın bilincinde var olan ve var olacakları göstermiştir Keynes. Evet burjuva Keynes «kendi yaşamalarını sağlıyabilmek ve ingiliz ekonomisini kurtarabilmek için, İngilizlerin, Rusya ile Almanya arasında serbest ticari ilişkilerinin tekrar başlamasının gerektiğini söylemektedir. Ama bunu nasıl elde edebilir? Önerdiği gibi tüm borçları iptal ederek! Bu fikir sadece bilgili Keynes iktisatçısına ait değildir. Milyonlarca insan böyle düşünmektedir ve böylece düşüneceklerdir. Ve milyonlarca insan burjuva iktisatçılarının ağzından borçların iptalinden başka bir yol olmadığını ve bundan dolayı -onları iptal etmiş olan- «bolşeviklere lânet olsun», A.B.D.'nin «cömertliğine seslenelim» dedikleri-

(17) **Brest Barışı**, 3 Mart 1918'de Sovyet Rusya ile Avusturya-Almanya ittifakı (Almanya, Avusturya-Macaristan, Bulgaristan ve Türkiye) arasında Brest-Litovsk'ta imzalanan barış antlaşmasıdır. Antlaşmanın maddeleri Sovyet Rusya için son derece ağırdı Almanya'da monarşiyi deviren Kasım devriminden sonra Brest Antlaşması kaldırıldı.

ni duymaktadırlar. Komünist Enternasyonalin Kongresi adına, bolşevizmin yararına ajitasyon yapan bu iktisatçılara bir teşekkür mektubu yollanmasının doğru olacağı kanısındayım.

Bir yandan kitlelerin ekonomik durumu çekilmez bir hale geldiyse; diğer yandan, Keynes tarafından ortaya konulan anlaşmazlık azınlıkta olan güçlü ülkeler arasında başlıyor ve büyüyorsa dünya ihtilâlinin iki şartının olgunlaşması ile karşı karşıyayız.

Şimdi gözlerimizin önünde dünyanın daha tam ve bütün tablosu var. Artık bugün, çekilmez yaşam koşullarının içine itilmiş bir milyar iki yüz elli milyon insanın bir avuç zengine olan bağımlılığının ne olduğunu biliyoruz. Diğer yandan, halklara, savaşlara son vereceğini ve hiç kimseye barışı bozmağa izin vermiyeceğini ilân eden Milletler Cemiyeti, (18) bu pakt ki dünyanın emekçileri için son ümitti, yürürlüğe girdiği zaman bizim için en büyük zaferdi. Yürürlüğe girmeden önce şöyle denilebilirdi: Almanya gibi bir ülkeye özel şartlar uygulamamak olanaksızdır, göreceksiniz bir andlaşma olunca her şey yoluna girecektir. Fakat bu andlaşma yayınlandığı zaman bolşevizmin en keskin düşmanları onu inkâr etmek zorunda kaldılar! Yürürlüğe girer girmez, en zengin ülkelerin küçük bir gurubu, bu «şişmanlar dörtlüsü», -Clemanceau, Lloyd George, Orlando ve Wilson- yeni ilişkileri düzenlemekle görevlendirildiler. Ve paktın mekanizması çalışmaya başladığı zaman genel felâket de başladı!.

---

(18) **Milletler Cemiyeti,** Birinci Dünya Savaşıyla İkinci Dünya Savaşı arasındaki yıllarda varlığını sürdüren uluslararası bir örgüttür. 1919 yılında, Birinci Dünya Savaşından galip çıkan devletlerin katıldığı Paris Barış Konferansında kurulmuştu.

Rusya'ya karşı yürütülen savaşlarda bunu gördük. Zayıf, tükenmiş, mahvolmuş ve en geri ülke olan Rusya, tüm ülkelere karşı, ve dünyaya hükmeden zengin, güçlü Devletlerin ittifakına karşı mücadele etmektedir, ve bu mücadeleden zaferle çıkmaktadır. Onlara karşı eşit kuvvetlerle mücadele edemiyorduk, ama gene de zaferi elde ettik. Neden? Çünkü aralarında birlik diye bir şey yoktu ve her ülke diğer bir ülkenin aleyhine davranıyordu. Fransa, Rusya'nın ona olan borçlarını ödemesini istiyor ve Almanyaya karşı büyük bir güç olmasını istiyordu; İngiltere Rusyanın paylaşımını istiyor, Bakû petrollerine el koymağa ve Rusya'ya komşu olan ülkelerle antlaşmalar imzalamaya çalışıyordu. İngiliz resmi belgelerinde, Aralık 1919'da, Moskova'yı ve Petrograd'ı almayı vaadeden bütün Devletlerin -14 tane vardır- titiz bir şekilde isimlerini sıralıyan bir kitap vardır. İngiltere politikalarını onlara dayandırıyor ve milyonlarca borç veriyordu. Bugün bütün bu hesaplar boşa çıkmış ve tüm verilen borçlar kaybedilmiştir.

Milletler Cemiyetinin yaratmış olduğu durum budur. Bu paktın varlığı her gün bolşevizm lehine çok iyi bir ajitasyon teşkil etmektedir. Çünkü kapitalist «düzenin» en güçlü taraftarlarının her sorunda nasıl birbirlerine girdiklerini göstermektedir. Türkiye'nin, İran'ın, Mezapotamya'nın, Çin'in paylaşımı, Japonya, İngiltere, Amerika ve Fransa'nın arasında şiddetli kavgalara yol açıyor. Bu ülkelerin burjuva basını ağızlarından lokmayı alan «meslektaş»larına karşı en şirdetli saldırılarla doludur. Bu bir avuç en zengin ülke arasında var olan tam bir anlaşmazlığın tanıklarıyız. Bir milyar iki yüz elli milyon insanın, yani dünya nufusunun yüzde 70'nin, «ileri» ve uygar kapitalizmin onlara empoze etmek istediği esaret koşulları altın-

da yaşaması olanaksızdır. Bir avuç çok zengin devlet -İngiltere, Amerika ve Japonya (ki Japonya Doğu ve Asya ülkelerini yağma etmiştir, ama başka bir ülkenin yardımı olmadan hiç bir mali ve ekonomik bağımsızlığı olamaz)- bu iki üç ülke iktisadi ilişkilerini düzenleyecek durumda değiller ve bütün politikaları Milletler Cemiyetinde ortak ve partenerlerinin politikasını iflas ettirmektir. Dünya çapında krizin doğması da bundandır. Ve krizin bu ekonomik nedenleri Komünist Enternasyonalin parlak zaferler kazanmasının temel nedenidir.

Yoldaşlar, şimdi devrimci eylemimizin temeli olan, devrimci kriz sorununu ele alalım. Burada her şeyden önce yaygın iki hatadan söz etmek gerek. Bir yandan, burjuva iktisatçıları için, ingilizlerin kibar deyimiyle, bu kriz sadece «geçici bir keyifsizlik»ti. Diğer yandan, bazı devrimciler bu krizin tamamen bir çıkmaz içinde olduğunu göstermeğe çalışmaktadırlar.

Bu bir hatadır. Çıkar yolu olmayan durumlar yoktur. Burjuvazi aklını kaybetmiş bir haydut gibi davranmaktadır; hata üstüne hata yaparak durumu ağırlaştırıp kendi mahvını hızlandırmaktadır. Bu bir gerçektir, küçük tavizler sayesinde sömürülenlerin bir kısmının hareketini ya da ayaklanmasını bastırabilme, **sömürülenlerin** bir azınlığını uyutabilme, şansının hiç olmadığını «ispatlamak» mümkün değildir. Önceden «mutlak» olanaksızlığını «ispat» etmeğe çalışmak bilgiçlik, gevezelik ya da kelime oyunu yapmak olur. Bu soruda ya da buna benzer sorularda, sadece pratik gerçek «ispatı» verebilir. Burjuva rejimi bütün dünyada derin bir devrimci kriz geçirmektedir. Şimdi ise, devrimci partilerin pratiği ile bu krizi devrimin zaferinin yararına kullanabilmek için yeteri kadar bilinçli

ve örgütlü, sömürülen kitlelerle bağları olduğunu, karar alabilme yeteneğinde olduklarını ve neyi hasıl yapacaklarını bildiklerini «ispatlamaları» gerekir.

Her şeyden önce bu «ispat»ı hazırlıyabilmek için III. Enternasyonalin kongresinde toplanmış bulunuyoruz.

III. Enternasyonal'e girmek isteyen partiler arasında oportünizmin hâlâ ne kadar çok yaygın olduğunu göstermek için, ve devrimci krizi iyi kullanabilmek için devrimci sınıfı hazırlamaktan çok uzak olan bazı partilerin çalışmalarının var olduğunu göstermek için, İngilterenin «Bağımsız İşçi Partisi» (19) nin şefi Ramsay MacDonald'ı örnek olarak almak isterim. Bugün bizi ilgilendiren temel sorunları işleyen **Parlamento ve Devrim** adlı kitabında, MacDonald durumu burjuva pasifistlerinin görüşüyle ele almaktadır. Devrimci bir krizin var olduğunu, devrimci düşüncenin yükseldiğini, işçi kitlelerinin Sovyetler iktidarına ve proletarya diktatoryasına -dikkatinizi çekerim İngiltereden söz ediyor- yakınlık gösterdiklerini, ve proletarya diktatoryasının İngiliz burjuvazisinin bugünkü diktatoryasından daha iyi olduğunu kabul etmektedir.

Ama buna rağmen gerçek bir pasifist, bir burjuva uzlaştırıcısı, sınıflar üstü hükümet düşleyen bir küçük burjuvadır. Bütün yalancılar, safsatacılar ve

(19) **İngiltere Bağımsız İşçi Partisi**, 1893 yılında, grev mücadelesinin yeniden canlandığı ve işçi sınıfını burjuva partilerinden bağımsız kılma yönünde bir hareketin yayıldığı şartlarda kurulan reformcu bir örgüttü. Bağımsız İşçi Partisi daha ilk kurulduğu günlerden başlayarak burjuva-reformcu bir tutum takındı, bütün ağırlığı parlamenter mücadele biçimlerine verdi ve Liberal Partiyle parlamento pazarlıklarına girişti.

bilgiçler gibi sınıf mücadelesini «tavsifi bir gerçek» olarak kabul etmektedir. «Demokratik» ve sözde sınıflar üstü bir hükümetin kuruluşu ile ilgili olarak Kerenski, Rusyada menşevik ve sosyalist-devrimcilerin deneyinden, ve ona benzer Macaristan ve Almanya deneyinden hiç söz etmemektedir. Bunları söyliyerek, bu burjuvayı bir sosyalist, bu bilgiçi bir şef sanan partisini ve işçileri uyutmaktadır: «Bütün bunlar, -yani devrimci kriz, devrimci heyecan- geçecektir, düzelecektir.» Görüyorsunuz, savaş, krizi kaçınılmaz bir şekilde doğuracaktı, ama savaş sonrası her şey, hemen olmasa bile, «düzelecektir».

III. Enternasyonal'e üye olmak isteyen bir partinin şefi olan bir adam böyle yazmaktadır. Bu açıklama olağanüstü içtenliğinden dolayı çok kıymetlidir. Bunlara Fransız Sosyalist Partisinin ve Alman Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisinin yönetici kademelerinde de sık sık rastlanır; bunlar sadece devrimci krizi devrimci yönde kullanma yeteneksizliğini göstermiyor aynı zamanda reddediyorlar; yani başka bir deyişle partiyi ve sınıfı proletarya diktatörlüğü için gerçek devrimci bir hazırlığa götürmenin yeteneksizliğini ve reddini gösteriyorlar.

Bugün II. Enternasyonal'i terkeden bir çok partinin çektiği sıkıntı budur. Bu nedenle Kongreye sunduğum tezlerde, özellikle, proletarya diktatoryasına **hazırlık** görevlerinin en somut en belirli tanımı üzerinde ısrar ediyorum.

Bir örnek daha vereyim. Bolşevizm aleyhine yeni bir kitap yayınlanmşıtır. Bu tür kitaplar Avrupa ve Amerika'da çok yayınlanmaktadır, ama bu kitaplar çıktıkça kitlelerin, bolşevizme olan sempatisi büyümektedir ve güçlenmektedir.

Otto Bauer'in **Bolşevizm yada Sosyal-Demokra-**

si adlı kitabı söz konusudur: Rus ihtilalinde utanç verici rolleri bütün ülkelerin işçileri tarafından çok iyi bilinen menşevizmin ne olduğunu Almanlar iyi bir şekilde öğrenmektedirler. Otto Bauer menşevizme olan sempatisini saklamakla birlikte, tam bir menşevik yazı yazmıştır. Bugün Avrupa ve Amerikada menşevizmin ne olduğunu belirli bir şekilde mutlaka yaymak gerekir, çünkü bu isim bolşevizmin düşmanı olan bütün sözde sosyalist, sosyal-demokrat akımlarının kullandıkları isimdir. Ruslar için menşevizmin ne olduğunu Avrupa'ya anlatmak çok sıkıcı olmaktadır. Kitabında Otto Bauer bunu göstermiştir. Ve şimdiden bunu basacak ve çeşitli dillere çevirecek olan burjuva ve oportünist yayıncılara teşekkür ederiz. Bauer'in kitabı, en azından komünizmin el kitaplarını tamamlayıcı kitap olarak da olsa faydalıdır. Otto Bauer'in herhangi bir paragrafını, herhangi bir muhakemesini alın, ve menşevizmin ne olduğunu, sosyalizme ihanetle sonuçlanan düşüncelerin kökenlerinin ne olduğunu, Kerenski, Scheidemann, v.s'lerin ne olduğunu gösterirsiniz. Bu soru faydalı ve yararlı bir şekilde komünizmin doğru bir şekilde özümlenip özümlenmediğini anlamak üzere yapılan «sınavlarda» kullanılabilir. Bu soruya cevap veremezseniz henüz iyi bir komünist olmadığınızı gösterir, ve bu partiye girmemenizin daha iyi olacağını gösterir. **-Alkışlar-**

Otto Bauer, bir cümlede, dünya oportünizminin kavramlarının özünü kusursuz bir şekilde anlatmıştır. Biz Viyana'da hareket özgürlüğüne sahip olsaydık o hayattayken ona bu cümle için bir heykel dikmeliydik. Modern demokrasilerde sınıf mücadelesinde şiddet kullanmak «kuvvetin sosyal faktörlerin üzerine şiddet kullanmak» olurmuş diyor Otto Bauer.

Bu cümleyi herhalde garip ve anlamsız buluyorsunuz. İşte Marksizmi ne hale soktuklarının bir örneği... En devrimci teoriyi ne bayağıca küçülttüklerini ve sömürücülerin savunmasını yaptıklarını görüyorsunuz. Alman düşücesinin küçük burjuva bir örneğini alın ve «kuvvetin sosyal faktörlerinin teorisinin» neler olduğunu bulursunuz: nicelik, örgütlenme derecesi, üretim ve dağıtım sürecindeki yerimiz, çalışma, bilgi -öğretim-. Eğer tarım işçisi-köy ücretlisi yada kent işçisi toprak sahibine veya kapitaliste karşı devrimci şiddet kullanıyorlarsa, bu hiçbir şekilde proletarya diktatoryası değildir, bu hiç bir şekilde sömürücüler ve tahakküm edenlere karşı kullanılan şiddet değildir. Bu «kuvvetin sosyal faktörlerine karşı şiddet»tir.

Örneğim size eğlenceli gelebilir ama çağdaş oportünizmin niteliği öylesine bir hal aldıki, bolşevizmle olan mücadelesi nükteli, esprili bir biçime büründü. İşçi sınıfını ve sahip olduğu bütün düşünürleri, bolşevizme karşı, uluslararası menşevizmin mücadelesine sürüklemek (MacDonaldlar, Otto Bauerler v.s.) gerek Avrupa ve gerekse A.B.D. için en yararlı, en acil şeydir.

Bu akımların Avrupada neden daha ısrarlı olduklarının, ve bize göre, Batı avrupada neden bu oportünizmin daha güçlü olduğunu burada araştırmalıyız. Nedeni: ileri ülkeler, kültürlerini bir milyar ezilmiş insanın sırtından yaşıyarak kurmuşlar ve kurmaktadırlar. Bu ülkelerin kapitalistleri, kendi ülkelerindeki işçileri sömürerek elde edebilecekleri kârdan çok daha fazlasını yabancı sömürü ile elde etmektedirler.

Savaştan önce, en zengin üç ülkenin, İngiltere, Fransa ve Almanyanın, diğer gelirlerini hesaba kat-

madan sadece sermaye ihracından senede 8,9 milyar frank geliri olduğu sanılıyordu.

Bu önemli para miktarından en az yarım milyar, rüşvet için, işçi yönetici ve aristokrasisine sadaka olarak ayırıp dağıtmanın hiç de zor olmadığı anlaşılmaktadır. Her şey çürümede yatmaktadır. Bunu yapmanın çeşitli yolları vardır: büyük merkezlerin kültür düzeyini yükselterek, eğitim binaları yaparak, kooperatif, sendika yöneticileri ve parlamenter liderler için (sinekür), -çalışmadan para kazanılan işler- yaratarak. Bütün bunlar tüm kapitalist ülkelerde yapılmaktadır. Ve bu süper-kârın milyarları, işçi hareketindeki oportünizmin ekonomik temelini oluşturmaktadır. Böylece Amerika, İngiltere ve Fransa'da, oportünist liderlerin de, işçi aristokrasisinin de çok daha güçlü bir direnişiyle karşı karşıyayız; komünist harekete karşı daha büyük bir direniş göstermektedirler. Bu nedenle, Avrupanın ve Amerika'nın işçi partilerinin, bu hastalıktan kurtulmaları, bizden daha zor olacaktır. III. Enternasyonalin kuruluşundan bu yana, bu hastalığı tedavi yolunda çok önemli ilerlemeler kaydedildiğini biliyoruz, ama henüz tam bir iyileşme sağlamış değiliz: dünya proletaryasının ihtilalci işçi partilerinin kendi içlerinde bulunan burjuva ve oportünist etkiden kurtulmaları henüz gerçekleşmiş değildir..

Bunun gerçekleşmesinin somut biçimi üzerinde durmayacağım. Yayınlanmış tezlerimde bu konu ele alınmıştır. Görevim bu olgunun derin ekonomik sebeplerini ortaya çıkarmaktır. Bu hastalık müzminleşmiştir. İyimserlerin ümit ettiklerinden de daha uzun sürüyor iyileşme. Oportünizm, işte baş düşmanımız. İşçi hareketinin üst tabakalarının oportünizmi, pro-

leter olmayan bir burjuva sosyalizmidir. İşçi hareketinin oportünist kanadına mensup militanlarının burjuvalardan daha iyi burjuvaziyi savundukları kanıtlanmıştır. İşçilerin idaresi onların elinde bulunmasa burjuvazi ayakta duramaz. Bunu kanıtlayan sadece Rusya'da Kerenski yönetiminin öyküsü değildir; başında sosyal-demokrat bir hükümetle, demokratik Almanya Cumhuriyeti, ve burjuva hükümetine karşı olan tavrıyla Albert Thomas da bunu kanıtlamaktadır. Nihayet İngiltere ve Amerikanın benzer deneyleriyle de kanıtlanmıştır. Oportünizm baş düşmanımızdır ve onu yenmeliyiz. Bu kongreden ayrıldığımız zaman tüm partilerde, sonuna dek, bu mücadeleyi vermeye kararlı olmalıyız. Asıl görevimiz budur.

Bu görevle kıyasladığımız zaman, komünist hareket içinde «sol» eğilimin yanlışlarını düzeltme görevi daha kolay olacaktır. Bir çok ülkede görülen anti-parlamentarizm sadece küçük burjuva kökenli insanların değil, İngiltere, Fransa, İtalya ve tüm ülkelerin parlementerlerinin davranışlarının doğurduğu, haklı, doğru ve gerekli bir kinden hareket eden proletaryanın bazı ileri gruplarının savundukları bir çizgidir. Komünist Enternasyonalin görevlerini belirlemek gerek, arkadaşlara Rus deneyi ve politik bir proletarya partisinin gerçek rolü hakkında daha fazla ve daha iyi bilgi vermemiz gerekir. İşimiz bu sorunu çözmek olacaktır. Ve proletarya hareketinin yanlışlarına ve yetersizliklerine karşı mücadeleden bin kez daha kolay olacaktır; bu burjuvazi ki, II. Enternasyonal'in eski partilerine sızmıştır, ve tüm çalışmalarını proleter olmayan, burjuva bir yönde etkilemektedir.

Yoldaşlar, sonuç olarak, sorunun bir başka yanı üstünde duracağım. Başkan arkadaş, bu kongrenin

uluslararası kongre adını hakettiğini söyledi. Bence haklıdır, çünkü burada sömürge ve gerikalmış ülkelerin, devrimci hareketinin temsilcilerinin sayısı yüksektir. Bu başlangıç çok büyük değildir, ama önemli olan bir başlangıcın olmasıdır. İleri kapitalist ülkelerin devrimci proleterlerinin, proletaryanın hiç olmadığı ya da çok az olduğu ülkelerin devrimci kitlelerinin, sömürgelerin, doğu ülkelerinin ezilmiş kitlelerinin birliği bu kongrede gerçekleşmektedir. Bu birliğin sağlamlaşması bizim elimizdedir. Bunu yapacağımıza eminim. Her ülkenin, sömürülen ve ezilen işçilerinin devrimci saldırısı, küçük-burjuva unsurların direnişini ve küçük bir azınlık olan işçi aristokrasisin etkisini yenerek, milyonlarca insanın ki bunlar bugüne dek tarihin dışında kalmışlardır ve onun sadece bir objesi olarak kabul edilmişlerdir - devrimci saldırısı ile birleşirken dünya emperyalizmi, yıkılmaktan başka bir şey yapamıyacaktır.

Emperyalist savaş devrime yardım etmiştir: burjuvazi, sömürgelerde, geri-kalmış ülkelerde, emperyalist savaşa sürüklediği askerleri tecrit olmaktan kurtarmıştır. İngiliz burjuvazisi hintli askerlerine, hintli köylüsünün Almanyaya karşı İngiltereyi savunması gerektiğini aşılamış, fransız burjuvazisi, sömürgelerindeki askerlere, Zencilerin, Fransayı savunması gerektiğini aşılamıştır. Onlara silah kullanmayı öğretmiştir. Bu çok gerekli bir bilimdir, ve bundan dolayı, tüm rus işçi ve köylüleri, ve Rusyanın Kızıl Ordusu adına, burjuvaziye en derin teşekkürlerimizi sunabiliriz. Emperyalist savaş, bağımlı ülkelerin halklarını, dünya tarihine geçirmiştir. Bugün en önemli görevlerimizden biri, kapitalist olmayan ülkelerde sovyet hareketinin örgütlenmesinin ilk adımını nasıl atacağımızı saptamaktır. Orada Sovyetler mümkün-

dür; işçi Sovyetleri olmaz, köylü ya da emekçi Sovyetleri olabilir.

Bu, çok büyük bir emek gerektirecektir; hatalar kaçınılmaz olacaktır; büyük zorluklarla karşılaşacağız. II. Kongrenin temel görevlerinden biri, bugüne dek milyonlarca insanın içinde örgütsüz yürütülen çalışmanın, bundan sonra, örgütlü, dengeli ve sistemli biçimde yapılmasını sağlıyacak pratik temelleri oluşturmak ya da göstermek olacaktır.

Komünist Enternasyonalin I. Kongresinden aşağı yukarı bir yıl sonra, II. Enternasyonalin üstesinden gelmiş bulunuyoruz. Bugün, sovyet düşünceleri, sadece uygar ülkelerin işçileri arasında yayılmış değildir; tüm ülkelerin işçileri bilgiçlerle alay etmektedir, bunların içinde kendilerine sosyalist diyenler, sistematisyen Almanların kendilerini ifade etmeyi sevdikleri gibi, sovyetik «sistem» üzerine bilgiç yazılar yazmakta veya sovyetik «düşünce» üzerine «gilhide-sosyalizm»(20) inin ingiliz taraftarları gibi ifade ederler; sovyetik «düşünce» ve sovyetik «sistem» üzerine bu düşünceler zaman zaman işçileri etkilemektedir. Bilgiçlerin bütün bu safsatalarını reddetmektedirler, ve Sovyetlerin onlara verdiği silaha sa-

(20) Lonca Sosyalistleri, Birinci Dünya Savaşından önce İngiliz işçi sendikaları arasında doğan reformcu bir akımdı. Lonca Sosyalistleri, mevcut işçi sendikaları temelinde özel üretici birliklerinin, «lonca»ların kurulmasını savunuyorlardı Bunlar sanayinin yönetimini devralacaktı. Lonca Sosyalistleri böylelikle yavaş yavaş sosyalist toplumu inşa edebileceklerini umuyorlardı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra propagandalarını daha da artırdılar, sınıf mücadelesi ve proletarya diktatörlüğü düşüncelerinin karşısına lonca sosyalizmi «teori»sini çıkardılar. Lonca sosyalizmi 1920'lerde İngiliz emekçi yığınları arasındaki tüm etkisini yitirdi.

rılmaktadırlar. Bugün, Doğu ülkelerinde Sovyetlerin anlamı ve rolü artık anlaşılmaktadır.

Sovyetik hareketin temelleri bütün Doğuda, Asyada ve sömürge halkları arasında atılmıştır.

Sömürülenlerin sömürenlere karşı ayaklanması, ve kendi Sovyetlerini kurmasının gerektiği düşüncesi oldukça basittir. Deneyimiz, iki buçuk yıllık Rusya Sovyetler Cumhuriyetinin varlığı ve II. Enternasyonalin I. Kongresinden sonra, bütün dünyada sömürücüler tarafından ezilen milyonlarca insan tarafından bu düşünce artık anlaşılmaktadır; ve bugün Rusya uzlaşmalar kabul etmek, ve -temporiser- olmak zorunda ise, bu uluslararası emperyalistlerden daha zayıf olduğundandır, fakat bu 1 milyar 250 milyonluk kitlenin çıkarlarını savunduğunu da bilmektedir. Her gün biraz daha geçmişe gömülen engeller, önyargılar ve cehalet, bizi hâlâ tedirgin etmektedir, ama biz ilerledikçe dünya nüfusunun bu yüzden 70'ini, bu emekçi ve sömürülen kitleyi, olgularda daha iyi temsil ediyor ve savunuyoruz. Gururla şunu söyliyebilmekteyiz: birinci kongre süresinde esasında (*) biz sadece propaganda yapıyorduk, tüm dünya proletaryasına sadece temel düşünceleri veriyorduk, mücadeleye, sadece çağrıda bulunuyorduk sadece soruyorduk: bu yolda yürüyebilecek insanlar nerede? Bugün her yerde ileri bir proletarya vardır. Her yerde bir proleter ordusu vardır, zaman zaman iyi örgütlenmemiş ama yeniden örgütlenmeyi istemektedir, ve bütün ülkelerin

(*) Tam olarak ilk kez 1921'de «Komünist Enternasyonalin II. Kongresi Stenografik tutanaklar» adlı eserde çıkmıştır. K.E. Yayınları Petrograd.

yoldaşları tek bir orduyu örgütlemeye yardım ederlerse hiç bir şey eserimizi gerçekleştirmeye engel olamıyacaktır. Eserimiz, evrensel proletarya devrimi ve Sovyetlerin evrensel Cumhuriyetinin kuruluşudur.

Pravda No: 162 Toplu Eserler C. 31
24 Temmuz 1970 S. 215-234.

2

KOMÜNİST PARTİSİNİN ROLÜ ÜZERİNE KONUŞMA
23 TEMMUZ

Yoldaşlar, burada yoldaş Tanner ve yoldaş Mc Laine'in yapmış olduğu konuşmalarla ilgili birkaç nokta üzerinde durmak istiyorum. Tanner proletarya diktatoryasından yana olduğunu söylüyor ama proletarya diktatoryasını tam olarak bizim gördüğümüz şekilde görmüyor. Bizim proletarya diktatoryasından, proletaryanın örgütlü ve sınıf bilincinde olan bir azınlığın diktatoryasını anladığımızı söylüyor.

Aslında işçi kitlelerinin durmaksızın baskı ve sömürü altında bulunduğu ve insani yeteneklerini geliştiremediği kapitalizm döneminde, işçi sınıfı politik partilerinin en belirgin özelliği, sınıflarının ancak çok küçük bir azınlığını içinde barındırabilmeleridir. Herhangi bir kapitalist toplumda gerçekten sınıf bilincinde olan işçiler tüm işçilerin ancak azınlığını

nasıl oluşturuyorsa, bir politik partide bir sınıfın ancak en bilinçli azınlığından oluşabilir. Bu nedenle ancak sınıf bilincine sahip olan bu en ileri azınlığın geniş işçi kitlelerinin öncülüğünü yapabileceğini ve onları yönlendirebileceğini kabul etmek zorundayız. Eğer yoldaş Tanner partilere karşı olduğunu söylüyorsa, ama aynı zamanda en iyi örgütlenmiş ve en devrimci işçilerden oluşan tüm proletaryaya yol gösteren, bir bilinçli azınlıktan yana ise, aramızda gerçekten bir fark yoktur derim. Nedir bu örgütlü azınlık? Eğer bu azınlık gerçekten sınıf bilincine sahipse, kitlelere öncülük edebiliyorsa ve eğer her güncel soruna cevap verebiliyorsa, işte bu bir partidir. Fakat eğer bir kitle hareketinin sözcüleri olarak baktığımız Tanner gibi yoldaşlar, -ki, belli bir ölçüde abartmaya sapmadan, İngiliz Sosyalist Partisi (21) temsilcileri için böyle bir şey söylenemez- proletarya diktatoryası için sabırlı ve kararlıca mücadele edip işçi kitlelerini bu doğrulara göre bilinçlendirecek bir örgütlü azınlıktan yana iseler, o zaman bu azınlık gerçekte partiden başka birşey değildir. Yoldaş Tanner bu azınlığın tüm işçi kitlelerini örgütlendirip, onlara öncülük etmesi gerektiğini söylüyor. Eğer yoldaş Tanner ve Shop Stewards gurubu ile Dünya Sanayi İşçileri (In-

---

(21) İngiliz Sosyalist Partisi 1911 yılında kuruldu. Üye sayısının sınırlı ve kitlelerle bağlarının zayıf oluşu yüzünden sekter bir niteliğe sahipti. İngiliz Sosyalist Partisinin 1916 Nisanındaki yıllık konferansında parti içindeki sosyal-şoven unsurlar mahkûm edildi ve bunlar partiden ayrıldı.

İngiliz Sosyalist Partisi 1919 yılında Komintern'e katıldı. İngiliz Komünist Partisinin kurulmasında başlıca rolü oynadı.

dustrial Workers of the World (22) gurubundaki diğer yoldaşlar bunu kabul ediyorlarsa; onlarla olan günlük tartışmalarımızda bunu kabul ettiklerini anladık ve eğer işçi sınıfının bilincine sahip olan komünist azınlığın proletaryanın öncülüğünü yaptığı düşüncesini onaylıyorlarsa, o zaman tüm önerilerimizin gerçek anlamının da kesinlikle bundan başka birşey olmadığını kabul etmeleri gerekir. O zaman aramızdaki tek ayrılık, onların «parti» sözcüğünü kullanmaktan kaçınmalarından doğmaktadır bununda nedeni İngiliz yoldaşların arasında politik partilere karşı duyulan güvensizliktir. Onlar politik partileri sadece Gompers ve Henderson'un (23) üçkağıtçı parlamenteristlerle işçi sınıfına ihanet edenlerin oluşturduğu parti biçiminde kavrayabilmektedirler. Eğer parlemanterizmle bugün İngiltere ve Amerikadaki durumu dile getirmek istiyorlarsa o zaman biz de bu tür parlemanterizm ve bu tür politik partilere karşıyız,

---

(22) **Dünya Sanayi İşçileri,** ABD işçilerinin 1905'te kurulan bir sendika örgütüydü. Çoğunlukla çeşitli sendikalardaki vasıfsız ve düşük ücretli işçileri birleştirdi. Dünya Sanayi İşçileri örgütleri aynı zamanda Kanada, Avustralya, İngiltere, Latin Amerika ve Güney Afrika'da da kuruldu. Dünya Sanayi İşçileri, Amerikan İşçi Federasyonunun yöneticilerinin reformcu siyasetine karşı çıktı ve birçok başarılı grev düzenledi. Ama öte yandan da, proletaryanın siyasî mücadelesini reddederek, partinin öncü rolünü benimsemeyerek ve Amerikan İşçi Federasyonu üyeleri arasında eğitim çalışması yürütmeyi kabul etmeyerek anarko-sendikalist eğilimler gösterdi. Dünya Sanayi İşçileri örgütünün önderleri, Komintern'e katılmaları için yapılan çağrıyı geri çevirdiler. Dünya Sanayi İşçileri örgütü daha sonra sekter bir örgüt haline geldi ve işçi sınıfı arasındaki etkisini yitirdi.

(23) Reformcu **Amerikan** İşçi Federasyonu'na ve İngiliz Partisi'ne değiniliyor.

Bizim istediğimiz yeni ve farklı türde partilerdir. Biz kitlelerle sürekli ve somut ilişki kuran, bu kitlelere öncülük edecek olan partileri istiyoruz.

Şimdi de yoldaş McLaine'in konuşmasıyla ilgili olarak değinmek istediğim üçüncü soruya geliyorum. Kendisi İngiliz Komünist Partisi'nin İşçi Partisi ile birleşmesinden yanadır. Bu konuyla ilgili görüşlerimi Üçüncü Enternasyonal'e (24) bağlılık üzerine yazdığım tezlerimde açıklamış bulunuyoruz. Makalemde soruyu cevapsız olarak açık bıraktım. (25) Gelgelelim sorunu birçok yoldaşla tartıştıktan sonra bu sonuca vardım. İşçi partisinin içinde kalma kararı tek doğru taktiktir. Ama yoldaş Tanner gelip: «Fazla doğmatik olma» diyor. Bu sözü çok yersiz buluyorum. Yoldaş Ramsay «Lütfen bırakın biz İngiliz komünistleri bu soruyla ilgili kararı kendimiz alalım» diyor Eğer her küçük gurup gelip aramızdan bazıları bundan yanadır bazıları ise buna karşıdır bırakın sorunla ilgili kararı kendimiz verelim deseydi o zaman Enternasyonal'in durumu ne olurdu? Enternasyonal'in, kongre'nin ve bütün bu tartışmaların yararı ne olurdu o zaman? Yoldaş McLaine bir politik partinin yalnızca rolünden söz etti. Fakat aynı şey sendikalar ve parlemanterizm için de geçerlidir. En ileri devrimcilerin önemli bir çoğunluğunun işçi partisi ile birleşmek istemediklerinin nedeni parlemanterizmi

---

(24) Lenin, «Komünist Enternasyonalin İkinci Kongresinin Temel Görevleri Üzerine Tezler»inde, İngiltere'deki Komünist grupların İşçi Partisine katılmalarını, ama öte yandan da İşçi Partisinin, işçi sınıfının bütün sendika örgütlerinin bir federasyonu olma niteliğini korumasını öneriyordu (bkz. V. İ. Lenin, **Toplu Eserler**, Cilt 31, s. 199).

(25) Lenin, **«Sol-Kanat» Komünizmi: Bir Çocukluk Hastalığı** adlı eserine değiniyor.

bir mücadele aracı olarak görmedikleri içindir. Belki de en doğrusu bu sorunu, üzerinde tartışabilecek ve enine boyuna inceliyebilecek bir komisyona devretmek ve Komünist Enternasyonal'in bu kongresinde bir karara varmak olacaktır. Sorunun sadece İngiliz *komünistlerini ilgilendirdiğini kabul* edemeyiz. Genel olarak hangi taktiklerin doğru olduğunu söylemek zorundayız.

Şimdide yoldaş *Maclaine'nin İngiliz işçi partisi* sorunu ile ilgili görüşlerinin bazıları üzerinde durmak istiyorum. Komünist partisi, işçi partisine ancak tam bir eleştiri serbestliği ve kendi politikasını yürütme koşulları sağlandığı taktirde katılabilir. Bu son derece önemlidir. Yoldaş Serrati bu konuyla ilgili olarak sınıf işbirliğinden sözettiği zaman bende bunun bir sınıf işbirliği olmayacağını iddia ediyorum. İtalyalı yoldaşlar partilerinin içinde Turati ve benzerleri gibi oportünistlere, yani burjuva unsurlara göz yumdukları zaman *işte o gerçekten bir sınıf işbirliği olacaktır*. Buna karşılık İngiliz İşçi Partisi'ni ele alırsak, sözkonusu işbirliği, İngiliz işçilerinin bilinçlenmiş azınlığı ile büyük çoğunluğu arasında olacaktır. İşçi partisi üyelerinin tümü sendika üyesidir. Bu partinin başka hiç bir ülkede rastlanmayan alışılagelmiş bir yapısı vardır. Sendikalarda örgütlenmiş altı yada yedi milyon işçinin dört milyonunu kucaklayan bir örgüttür. İşçilerden politik düşüncelerinin ne olduğu sorulmaz. Yoldaş Serrati bana orada herhangi birimizin eleştiri *hakkını kullanmaktan alakoyacağını kanıtlasında* göreyim. Bunu kanıtlamakla yoldaş McLaine'nin ancak yanlış olduğunu kanıtlıyabilirsiniz. İngiliz sosyalist partisi rahatlıkla Henderson'u hain olmakla suçlayıp yine de İşçi Partisinin içinde kalmaya devam edebilir. Burada işçi sınıfının öncüsü ile onun gerisin-

deki unsurlar arasındaki işbirliğini görüyoruz. Bu işbirliği tüm hareket için o kadar önemlidir ki, İngiliz komünistlerinin partiyle, yani işçi sınıfının azınlığıyla gerideki tüm işçiler arasında bir bağ görevini görmeleri üzerinde kesinlikle ısrar ediyoruz. Eğer bu azınlık kitlelere öncülük edemiyor ve kitlelerle sıkı bağlar kuramıyorsa, o zaman bir parti değil ve genel olarak hiçbir değeri yoktur, kendisini istediği kadar bir parti olarak yada National Shop Stewarts Komitesi olarak adlandırsa bile bildiğim kadariyle, İngiltere'deki Shop Stewarts Komitelerinin merkezi bir örgütü olan Ulusal Komitesi vardır ve bu da partiye doğru atılmış bir adımdır. Sonuç olarak İngiliz İşçi Partisinin proleterlerden oluştuğunun gerçek olmadığı gösterilene kadar, bunu işçi sınıfının öncüleri ile gerideki işçiler arasındaki işbirliği olarak göreceğiz.Eğer bu işbirliği düzenli bir şekilde yürütülmezse, Komünist partisinin hiçbir değeri olmaz, proletarya diktatoryasından sözetmenin anlamı kalmaz ve eğer İtalyan yoldaşlarımız daha inandırıcı bir fikir öneremezlerse, bildiklerimizin çerçevesinde hareket ederek sorunu bir süre sonra burada kesin olarak karara bağlamak zorunda kalacağız ve birleşmenin doğru bir taktik olduğu sonucuna varacağız.

Tanner ve Ramsay yoldaşlar İngiliz Komünistleri'nin çoğunluğunun birleşmeye karşı olacaklarını söylüyorlar. Evet ama hep çoğunlukla aynı fikirde olmak zorunda mıyız? Kesinlikle hayır. Eğer hangi taktiklerin doğru olduğunu henüz anlamamışlarsa, belki beklemek doğru olur. Doğru taktik konusunda kesin bir cevap vermemek, iki partinin bir süre için beraber varolmasından daha zararlıdır. Doğal olarak tüm kongre delegelerinin deneylerine ve burada yapılan tartışmalara dayanarak, sizler «her ülkede

derhal bir tek komünist parti» kurulmasını öngören bir karar alınması üzerinde ısrar etmeyeceksiniz. Bu mümkün değildir ama düşüncelerimizi açıkça belirtebilir ve çeşitli çözüm yolları önerebiliriz. İngiliz delegelerinin öne sürdükleri sorunu özel bir komisyonda incelememiz gerekir. Ancak İşçi Partisi ile birleşmenin doğru bir taktik olduğunu söyleyeceğiz. Eğer çoğunluk karşı ise, farklı bir azınlığı örgütlemeliyiz. Bunun öğretici bir değeri olacaktır. Eğer ingiliz işçi kitleleri hâlâ eski taktiklere inanıyorlarsa, o zaman vardığımız sonuçları gelecek kongrede doğruluyacağız. Gelgelelim bu sorunun yalnızca İngiltereyi ilgilendirdiğini söyleyemeyiz bu İkinci Enternasyonal'in en kötü alışkanlıklarını tekrarlamak olur. Düşüncelerimizi açıkça belirtmeliyiz. Eğer İngiliz komünistleri anlaşmaya varmazlar ve bir kitle partisi kurulmazsa şu veya bu şekilde bir ayrılma kaçınılmaz olacaktır. (*)

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongre Bülteni Sayı 5; 5 Ağustos 1920	Toplu Eserler. Cilt 31, sayfa 235-39

(*) Komünist Enternasyonalin İkinci Kongresinin bülteninin 5. nolu sayısı bu konuşmanın bitiş cümlelerini şöyle verdi:

«Düşüncemiz ne olursa olsun onu açıkça belirtmeliyiz. Eğer İngiliz komünistleri kitle hareketinin örgütlenmesiyle ilgili sorun üzerinde bir anlaşmaya varmazlarsa ve bu nedenle bir ayrılık ortaya çıkarsa o zaman kitle hareketinin örgütlenmesini reddetmektense ayrılmak daha iyidir. Bundan önceki kaosun içinde kalmaya devam etmektense kesin ve yeterince açık seçik ideoloji ve taktikle yola çıkmak çok daha yeğdir.»

3

MİLLİ MESELE VE SÖMÜRGE SORUNU ÜZERİNE RAPOR

26 TEMMUZ

Yoldaşlar, ben kısa bir girişle yetineceğim. Sonra komisyonumuzun sekreteri yoldaş Maring tezlerde yaptığımız değişikliklere ilişkin size ayrıntılı bilgi verecek. Ondan sonra ek tezleri hazırlamış olan yoldaş Roy konuşacak. Komisyonumuz değişmiş şekliyle ilk tez (26) taslaklarını hem de ek tezleri oy birliği ile kabul etmiştir. Böylelikle bütün önemli konularda tam bir görüş birliğine varmış oluyoruz. Ben şimdi kısaca birkaç noktaya değineceğim.

Birincisi bu tezlerin altında yatan ana fikir nedir? Bu fikir ezilen uluslar ile ezen uluslar arasında-

---

(26) «Milli Mesele ve Sömürge Meselesi Üzerine Tezlerin Ön Taslağı (Komünist Enternasyonalin İkinci Kongresi İçin)», Lenin tarafından kaleme alınmış ve 14 Temmuz 1920'de **Komünist Enternasyonal** gazetesinin 41. sayısında yayımlanmıştı.

ki ayrımdır. İkinci Enternasyonalin ve Burjuva demokrasisinin tersine biz bu ayrıma ağırlık tanıyoruz. İçinde yaşadığımız Emperyalizm çağında bütün sömürge ve ulusal sorunlarda somut ekonomik olguları saptamak ve soyut varsayımlardan değil somut gerçeklerden yola çıkmak Proletarya ve Komünist Enternasyonal için özellikle önemlidir.

Emperyalizmin en belirgin özelliği bütün dünyanın şimdi gördüğümüz gibi bir sürü ezilen ulusla muazzam zenginliğe ve güçlü silahlı kuvvetlere sahip bir avuç ezen ulus olarak ikiye bölünmesidir. Dünya nüfusunun ezici çoğunluğu bir milyarı aşkın hatta belki dünyanın toplam nüfusunu bir milyar yediyüz elli milyon olarak alırsak 1 milyar 250 milyon insan, yani dünya nüfusunun %70 kadarı ezilen ulusların insanlarıdır. Bu uluslar ya doğrudan doğruya sömürge bağımlılığı içindedirler, ya da örneğin İran, Türkiye ve Çin gibi yarı sömürge olan veya büyük bir emperyalist devletin saldırısına uğrayıp yenik düşerek barış andlaşmaları yoluyla o devletin egemenliği altına girmişlerdir. Bu ayrım, yani ulusların ezen ve ezilen uluslar olarak birbirinden ayrılmaları fikri, bütün bu tezlere, daha önce yalnız imzamla yayınlanmış olanlara değil, Yoldaş Roy tarafından getirilenlere de hakimdir. Bu sonuncu tezler daha çok İngiltere'nin tahakkümü altında olan Hindistan ve diğer Asya ülkelerindeki durum göz önünde tutularak hazırlanmıştır. Bizim için büyük önemleri bundan ileri gelmektedir.

Tezlerimizdeki ikinci temel fikir şudur. Dünyanın emperyalist savaşı izleyen bugünkü durumunda, karşılıklı ilişkileri küçük bir emperyalist uluslar gurubunun Sovyet Rusya önderliğin-

deki Sovyet hareketine ve Sovyet Devletlerine karşı yürüttüğü mücadele belirlemektedir. Bunu akılda tutmazsak tek bir ulusal sorunu yada sömürge sorununu dünyanın en ücra bir köşesini bile ilgilendirse doğru koyamayız. Uygar ülkelerde olsun, geri kalmış ülkelerde olsun komünist partileri ancak bu temel koşuldan hareket ederlerse politik sorunları doğru koyup doğru bir çözüme götürebilirler.

Üçüncüsü geri kalmış ülkelerde demokratik burjuva hareketi sorununun önemine özellikle parmak basmak isterim. Aramızda bazı görüş ayrılıkları doğuran bir sorundur bu. Komünist Enternasyonalin ve Komünist partilerinin geri kalmış ülkelerde demokratik burjuva hareketi desteklemeleri gerektiğini söylemenin ilke olarak ve teoride doğru olup olmadığını tartıştık. Tartışmalarımız sonunda oy birliğiyle «burjuva demokratik» hareket yerine ulusal devrimci hareketten söz etme kararına vardık. Hiç şüphe yok ki her ulusal hareket ancak bir demokratik burjuva hareketi olabilir. Çünkü, geri kalmış ülkelerde nüfusun büyük çoğunluğu burjuva kapitalist ilişkileri temsil eden köylülerdir. Bu geri kalmış ülkelerde Proleterya partilerinin kurulmaları gerçekten mümkün olsa bile köylü hareketiyle kesin ilişkiler kurulmadan ve köylü hareketini etkin bir biçimde desteklemeden komünist taktikleri ve bir komünist politikası izleyebileceklerini sanmak düş'e kapılmaktır. Bununla birlikte şöyle karşı görüşler ileri sürülmüştür: Burjuva demokratik hareketten söz edersek reformcu hareketle devrimci hareket arasındaki bütün ayrımı silip atmış oluruz. Oysa o ayrım son zamanlarda gerikalmış ve sömürge ülkelerde ayan beyan ortaya çıkmıştır. Çünkü emperyalist burjuvazi reformcu hareketi ezilen milletlere de sokmak için elinden geleni yapmaktadır. Sö-

mürücü ülkelerin burjuvazisi ile sömürge ülkelerin burjuvazisi arasında belli bir yakınlaşma olmuştur. Öyle ki çok kere belki de çoğunluk hallerde ezilen ülkelerin burjuvazisi bir yandan ulusal hareketi desteklerken öte yandan emperyalist burjuvazi ile tam bir anlaşma içerisindedir. Bütün devrimci hareketlere ve devrimci sınıflara karşı onunla güç birliği yapmaktadır. Bu komisyonda tartışma götürmez bir biçimde kanıtlandı, ve tek doğru tutumun, bu ayrımı dikkate almak ve «ulusal devrimci» terimini kullanmak olduğu kararlaştırıldı. Bu değişikliğin anlamı şudur: Biz komünistler olarak sömürgelerde burjuva-kurtuluş hareketlerini ancak gerçekten devrimci bir ruhla eğitip örgütlememize engel olmadıkları takdirde desteklemeliyiz, ve destekleyeceğiz. Bu şartlar yoksa bu gibi ülkelerde komünistler ikinci enternasyonal kahramanlarının da saflarında yer aldıkları reformist burjuvazi ile mücadele etmelidirler. Sömürge ülkelerde reformist partiler çoktan kurulmuştu, ve bazı durumlarda sözcüleri kendilerine sosyal-demokrat ve sosyalist demektedirler. Sözünü ettiğim bu ayrım bütün tezlerde yer almaktadır. Böylelikle görüşümüz eskisinden çok daha kesin bir biçimde anlatılmıştır sanırım.

Şimdi biraz da köylü sovyetleri konusuna değinmek istiyorum. Rusya komünistlerinin eski çarlık sömürgelerindeki Türkistan vs., gibi geri kalmış ülkelerdeki pratik çalışmaları bizi kapitalizm öncesi koşullarda komünist taktiklerini ve politikasını nasıl uygulamamız gerektiği sorunu ile yüzyüze getirmiştir. Kapitalizm öncesi ilişkilerin egemen oluşu bugün de bu ülkelerin başlıca belirleyici özelliğidir. Bu nedenle buralarda salt proleter nitelikli bir hareket söz konusu olamaz. Bu ülkelerde hemen hemen hiç sana-

yi proletaryası yoktur. Yine de biz oralarda da önderliği üzerimize aldık, ve almak zorundayız. Deneylerimiz bize bu ülkelerde çok çetin güçlükleri yenmemiz gerekeceğini göstermiştir. Bununla birlikte, çalışmalarımızın pratik sonuçlarıda göstermiştir ki, bütün bu güçlüklere karşın proleteryanın yok denecek kadar az olduğu yerlerde bile yığınlarda bağımsız politik düşünce ve bağımsız politik eylem ruhunu uyandırabilecek durumdayız. Batı Avrupa ülkelerindeki yoldaşlarımızın bu yoldaki çalışmaları bizimki kadar zor olmayacaktır, çünkü Rusyada proletarya devlet yönetiminden başını alamamaktadır. Yarı-feodal bağımlılık altında yaşayan köylülerin Sovyetlerde örgütlenme fikrini benimseyip uygulamakta güçlük çekmeyecekleri kolayca anlaşılacak bir şeydir. Ayrıca ezilen yığınların, yalnız ticaret sermayesi tarafından değil, aynı zamanda feodaller ve feodalizme dayanan bir devlet tarafından sömürülenlerin de kendi koşullarında bu silahı, bu örgüt tipini kullanabilecekleri açıkça ortadadır. Sovyetlerde örgütlenme fikri basittir ve yalnız proleter ilişkilere değil, feodal ve yarı feodal köylü ilişkilerinede uygulanabilir. Bu alanda henüz fazla bir deneyimiz yok. Fakat sömürge ülkelerden gelen birçok temsilcilerin katıldığı komisyondaki tartışmalar, Komünist Enternasyonalin tezlerinde şu noktanın belirtilmesi gerektiğini inandırıcı bir biçimde ortaya koydu, köylü sovyetleri, sömürülenlerin sovyetleri sadece kapitalist ülkelerde değil, kapitalizm öncesi ilişkilerin egemen olduğu ülkelerde de işe yarar bir silahtır, ve komünist partileriyle komünist partileri kurmaya hazır unsurların mutlak görevleri, geri kalmış ve sömürge ülkeleride kapsamak üzere her yerde köylü sovyetleri yada emekçi halk sovyetleri lehinde propaganda yapmak, nerde

koşullar elveriyorsa orda derhal emekçi halk sovyetleri kurmaya çalışmaktır.

Pratik çalışmalarımız için bu çok ilginç ve önemli bir alan açıyor önümüzde. Şimdiye kadar bu alanda fazla bir ortak deneyimiz olmadı, ama zamanla gittikçe daha çok veri birikecek. Hiç şüphe yok ki, ileri ülkelerin proletaryası geri kalmış ülkelerin emekçi yığınlarına yardım edebilir ve etmelidir, kuşkusuz sovyet cumhuriyetlerinin başarı kazanan proletaryası bu yığınlara yardım elini uzattığı ve onlara destek sağlayabilecek bir durumda olduğu zaman, geri kalmış ülkeler bugünkü gelişme düzeylerinin üstüne çıkacaklardır.

Komisyonda bu konuda yalnız benim imzamı taşıyan tezler üzerinde değil, hatta daha da çok, yoldaş Roy'un burada savunacağı tezler üzerine çok canlı tartışmalar geçti. Yoldaş Roy'un tezlerinde oy birliğiyle bazı değişiklikler yapıldı. Sorun şöyle konuldu: şimdi kurtuluşlarına doğru yol alan, savaştan beride ilerleme yönünde belli bazı adımlar attıkları görülen, geri kalmış ülkeler için kapitalist ekonomik gelişme aşamasının kaçınılmaz olduğu savını doğru buluyor muyuz? Buna olumsuz cevap verdik. Eğer zaferi kazanan devrimci proletarya geri kalmış halklar arasında sistemli bir propaganda yürütürse ve sovyet hükümetleri ellerindeki bütün olanaklarla onların yardımına koşarlarsa o zaman geri kalmış halkların kapitalist gelişme aşamasından geçmelerinin mutlaka zorunlu olduğunu sanmak yanlış olur. Sömürgelerde ve geri kalmış ülkelerde bağımsız mücadele birlikleri ve parti örgütleri kurmak, köylü sovyetlerinin örgütlenmesi için derhal propagandaya girişip onları kapitalizm- öncesi koşullara uydurmaya çalışmak yetmez, komünist Enternasyonal, geri kal-

mış ülkelerin ileri tezini de teorik gerekçesini göstererek savunmalıdır.

Bunun için gerekli yollar önceden gösterilemez. Pratik deneyle varılacaktır bu yollara. Ne varki sovyetler fikrinin en kıyı bucak ulusların emekçi halklarınca bile anlaşıldığı Sovyetlerin kapitalizm - öncesi bir sosyal sistemin koşullarına uydurulmasının şart olduğu ve komünist partilerinin dünyanın her yanında bu yönde çalışmaya derhal başlamaları gerektiği kesinlikle belli olmuştur.

Bu arada komünist partilerinin yalnız kendi ülkelerinde değil, sömürge ülkelerde de özellikle sömürücü ulusların sömürge halklarını boyunduruk altında tutmak için kullandıkları askeri birlikler arasında yürüttükleri devrimci çalışmanın önemine de işaret etmek isterim.

Komisyonumuzda İngiliz Sosyalist Partisi'nden Yoldaş Quelch bu konuya değindi. Sıradan İngiliz işçisinin köle ulusların İngiliz egemenliğine başkaldırmalarına yardım etmeği vatana ihanet sayacağını söyledi. İngiltere ve Amerika'nın gözü dönmüş, şoven - kafalı işçi aristokratlarının sosyalizm için büyük bir tehlike oluşturdukları ve ikinci Enternasyonalin temeldireği oldukları doğrudur.

Burada bu burjuva Enternasyonale bağlı önderler ve o işçilerin en büyük ihanetiyle karşı karşıyayız. Sömürge sorunu İkinci Enternasyonalde de tartışılmıştır. Basel Manifestosu (*) bu konuda da çok açık-

---

(*) Patlak veren balkan savaşını ve daha sonra hazırlanmaya başlanan emperyalist evren savaşını kınamak için 1912 kasımında toplanan, İkinci Enternasyonal'in olağanüstü Kongresinde kabul edildi.

tır. (27) İkinci Enternasyonal paritileri devrimci eyleme girişeceklerine söz vermişlerdir, ama onların gerçekten devrimci bir yolda çalıştıkları, yada egemen uluslara başkaldıran sömürülen ve bağımlı ülkelere yardım ettikleri hiç görülmemiştir. Bana kalırsa bu aynı zamanda, ikinci Enternasyonalden çekilen ve şimdi üçüncü Enternasyonale katılmak isteyen partilerin de çoğu için doğrudur. Herkesin işitmesi için bunu açıkça ilan etmeliyiz. Kimsenin karşı çıkamıyacağı bir gerçektir. Kabul etmek istemeyenlerin çıkmayacağını göreceğiz.

Bütün bunlar, aldığımız kararlara temel olan düşüncelerdir. Kararlarımız, şüphesiz çok uzun, fakat eminim bizim için yararlı olacaklar, ulusal ve sömürge sorunlarına bağlı gerçekten devrimci çalışmaların gelişmesini ve örgütlenmesini ileri götüreceklerdir. Başlıca görevimiz de zaten budur.

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongre Bülteni, No: 6 7 Ağustos, 1920. Toplu Eserler, Cilt 31, s: 240 - 45

(27) **Basle Manifestosu**, 24-25 Kasım 1912'de Basle'da yapılan Olağanüstü Uluslararası Sosyalist Kongresinde kabul edilen manifestoydu. Dünya halklarını yaklaşan dünya savaşı tehlikesine karşı uyarıyor ve bütün ülkelerin işçilerini barış için kararlı bir mücadele yürütmeye çağırıyordu. Manifestoda, emperyalist devletlerin yayılma siyaseti şiddetle mahkûm ediliyor ve bütün ülkelerin sosyalistleri küçük ulusların ezilmesine ve her türlü şovenizm belirtisine karşı mücadele etmeye çağrılıyordu.

4

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'E KABUL EDİLME KOŞULLARI ÜZERİNE KONUŞMA 30 TEMMUZ

Yoldaşlar, Serrati henüz bir (dürüstlük ölçer) keşfetmemiş olduğumuzu söyledi - bu fransız sözcük uydurmacılığıyla dürüstlüğü ölçen bir araçtan sözetmek istiyor. Böyle bir araç henüz bulunmadı. Ayrıca buna ihtiyaç da duymuyoruz. Ama eğilimlerin tanımlanması için bir araç var elimizde bugün. Yoldaş Serrati'nin daha sonra üzerinde duracağım hatası, uzunca bir süredir bilinen bu aracı kullanamamasından ileri gelmektedir.

Yoldaş Crispien ile ilgili olarak yalnızca birkaç şey söylemek istiyorum. Burada bulunmamasından ötürü üzgünüm. (Dittmann: «Kendisi rahatsızdır».) Bunu duyunca çok üzüldüm. Onun konuşması son derece önemli bir belgedir, ve Bağımsız Sosyal-Demokrat Parti'nin sağ kanadının politik doğrultusunu

açıkça belirtmektedir. Crispien'in konuşmasında belirtmiş olduğu kişisel durumlardan veya tek tek olaylardan değil, fakat açığa çıkan düşüncelerden söz edeceğim. Öyle sanıyorum ki konuşmasının tümü Kautski'ci bir anlayış taşıdığını ve de yoldaş Crispien'in proletarya diktatoryası konusunda Kautski'nin görüşlerini paylaştığını kanıtlayabileceğim. Yoldaş Crispien'e yöneltilen bir soruya cevabı şöyleydi: «Proletarya diktatoryasının yeni bir olgu olmadığı, Erfurt Programında yer alıyordu». Erfurt Proğrami (28) proletarya diktatoryası ile ilgili hiç bir şey söylememekte ve tarih bunun bir tesadüften ötürü olmadığını göstermiştir. 1902-1903 yıllarında partimizin ilk proğram taslağı hazırlanırken yanımızda Erfurt Proğramının bir örneği her zaman bulunmuştu; Plehanov ki ta o zamanlar doğru olarak, «Ya Bernstein Sosyal-Demokrasiyi batıracak, ya da Sosyal-Demokrasi Bernstein'i» demiş ve Erfurt Proğramının proletarya diktatoryasından sözetmeyişinin teori açısından hatalı olduğunu ve pratikte oportünistlere alçakça verilmiş bir taviz olduğunu önemle vurgulamıştı. Proletarya diktatoryası 1903 yılından beri proğramımızda bulunmaktadır.

Yoldaş Crispien şimdi bize proletarya diktatoryasının yeni bir olgu olmadığını belirtip, «şimdiye kadar hep politik gücün ele geçirilmesinden yana olduk» dediğinde sorunun özünü geçiştirmektedir. Kabul edilen politik gücün ele geçirilmesi, diktatorya de-

---

(28) **Erfurt Programı**, Alman Sosyal-Demokrat Partisinin 1891 Ekiminde Erfurt'taki kongresinde, kabul edilen programıdır. Bu program, kapitalist üretim tarzının ortadan kalkmaya mahküm olduğu ve yerini kaçınılmaz olarak sosyalist üretim tarzına bir kacağı şeklindeki Marksist teze dayanıyordu.

ğ:dir. Tüm sosyalist literatür -yalnız Alman değil, Fransız ve İngiliz de- oportünist partilerin liderlerinin, örneğin İngiltere'de MacDonald, politik gücün ele geçirilmesinden yana olduklarını göstermektedir. Tüm bilinçlerine ve dürüst sosyalistliklerine rağmen proletarya diktatoryasına karşıdırlar! Adını komünist koymaya layık devrimci bir partimiz olduğundan, İkinci Enternasyonal'in modası geçmiş, kavramından farklı olarak, proletarya diktatoryası için partimizin propağanda yapması gerekir. Bu nokta yoldaş Crispien tarafından tahrif edilerek anlaşılmaz hale getirilmiş ve ayrıca Kautski taraftarlarının temel ortak yanlışı da budur.

«Biz kitleler tarafından seçilmiş liderleriz» diyerek devam etmektedir Yoldaş Crispien. Alman Bağımsızlar'ının son parti kongresinde eğilimlerin çarpışması açıkça görüldüğünden, bu görüş yanlış ve yüzeyseldir. Bu eğilimler arasında mücadelenin var olduğu ve de var olması gerektiği şeklindeki basit gerçeği ortaya koymak için, yoldaş Serrati'nin yaptığı gibi bir dürüstlük ölçer keşfetmeye, ve konuyla ilgili görüşleri biraraya toplamaya gerek yoktur: Eğilimlerden biri henüz bize yeni katılmış olan ve işçi aristokrasisine karşı olan devrimci işçilerdir; diğeride tüm gelişmiş ülkelerde yaşlanmış liderlerin öncülük ettiği işçi aristokrasisidir. Crispien, yaşlı liderler ve işçi aristokrasisinin doğrultusunda mıdır, yoksa işçi aristokrasisine karşı olan yeni devrimci işçi kitlelerinin doğrultusunda mıdır? Yoldaş Crispien'in açıklığa kavuşturmayı başaramadığı bir sorudur bu.

Yoldaş Crispien ayrılmadan nasıl söz ediyor? Ayrılmanın acı bir ihtiyaç olduğunu söyledi ve durumu enine boyuna eleştirdi. Bu, oldukça Kautskici bir gö-

rüştür. Onlar kimden ayrıldı? Scheidmann'dan değil miydi? Pek tabii öyleydi. Crispien dedi ki: «Biz ayrıldık». Herşeyden önce bu çok geç gerçekleşti. Şimdi tam bu konudan sözederken, bunun belirtilmesi gerekirdi. İkinci olarak, Bağımsızlar bunu eleştireceklerine şöyle demeleri gerekir: «Uluslararası işçi sınıfı daha hâlâ işçi aristokrasisi ve oportünistlerin etkisi altındadır». Fransa ve İngiltere'de durum böyledir. Yoldaş Crispien, ayrılışı bir Komünist gibi ele almayıp, hiçbir etkisi olmadığı bilinen Kautskici bir görüşle ele almaktadır. Bundan sonra Crispien, yüksek ücretlerden sözerek devam etti. Almanya'daki işçilerin ücret durumunun Rusya'ya veya genel olarak Doğu Avrupa'ya oranla daha iyi olduğunu söyledi. Onun gördüğü kadarıyla, bir devrim ancak işçilerin durumunu «çok fazla» kötüleştirmediği takdirde gerçekleştirilebilir. Bir Komünist Parti'de bu tonda konuşmaya nasıl izin verilir, sorarım sizlere? Bu, karşı-devrimin dilidir. Rusya'da yaşama seviyesinin Almanya'dan daha düşük olduğunu biliyoruz. Ve biz diktatoryayı oluşturduğumuz zaman, bu, işçileri daha çok açlığa ve yaşama koşullarının daha kötüleşmesine doğru götürdü. İşçilerin zaferi fedakârlıkla ve yaşama durumlarının geçici bir süre için kötüleşmesi olmadan erişilemez. İşçilere, Crispien'in söylediklerinin tam tersini söylemeliyiz. Eğer, işçileri diktatorya için hazırlamayı amaçlarken, biri onlara durumlarının «çok fazla» kötüleşmeyeceğini söylerse, esas olgudan uzaklaşmış olacak, işçi aristokrasisi, «kendi» burjuvazilerine bütün dünyayı emperyalist yöntemlerle zaptedip sömürmeleri için yardım etmelerinden ve böylece kendilerine daha iyi bir ödeme yapılmasını garantiye almalarından doğmuştur. Eğer Alman işçileri şimdi devrim için çalışmak istiyorlarsa,

fedakârlık yapmak zorundadırlar ve bu fedakârlıkları yapmaktan çekinmemelidirler.

Genel anlamda ve dünya tarihinin gösterdiği gibi, Çin gibi geri bir ülkede, bir coolie (kuli),nin (*) proleter devrimi oluşturamayacağı doğrudur; gelgelelim, yaşamın kolay olduğu (emperyalist sömürü sağolsun!) bir avuç zengin ülkedeki işçilere «çok fazla» yoksulluktan korkmaları gerektiğini söylemek, karşı devrimciliktir. Onlara söylenmesi gerekenin tam tersidir. Fedakârlıklardan çekinen, devrimci mücadele sürecindeki «çok fazla» yoksulluktan korkan işçi aristokrasisi partiye bağlı olamaz. Aksi takdirde özellikle Batı Avrupa ülkelerinde, diktatorya olanaksızdır.

Crispien terör ve baskı ile ilgili olarak ne demektedir? Bunların iki ayrı olgu olduğunu söylemiştir. Belki böyle bir ayrım bir sosyoloji kitabında mümkündür, ama politik pratikte, özellikle Almanya'nın içinde bulunduğu durumda mümkün değildir.

Liebknecht ve Rosa Luxembourg'u öldüren Alman askerleri veya Stinnes ve Krupp gibi basını satın alan kişiler gibi davrananlara karşı, terör ve baskıya başvurmak zorundayız. Tabii ki, kesinlikle teröre başvuracağımızı önceden belirtmeye hiçbir gerek yoktur, ama eğer Alman askerleri, Kappistler, Stinnes ve Krupp da bugünkü gibi davranmaya devam ederlerse o zaman terör kullanılması kaçınılmaz olacaktır. Sadece Kautski değil, fakat Ledebour ve Crispien de baskı ve terörden tamamen karşı-devrimci bir şekilde söz etmektedirler. Böyle fikirler üzerinde

(*) Coolie (kuli), özellikle uzakdoğuda yoksul köylülükten gelen, limanlarda ve antrepolarda sırthamallığı yapanlar için kullanılan bir kelime (Éd.)

kaypaklık yapan parti, diktatorya içinde yer alamaz. Bu apaçıktır.

Bundan sonra ziraat sorunu geliyor. Burada Crispien çok sıkı hazırlandı ve sonunda önümüze bir küçük burjuva düşünce sundu. Büyük toprak sahiplerine karşı yoksul köylü için mümkün olan herşeyi yapmak bir küçük burjuva davranışı olarak nitelendirilmekte. Arsa sahiplerinin mülksüzleştirilmeleri gerektiğini belirtip, bu arsaların kooperatifçi işletmelere devredilmesini söylüyor .Bu bilgiçce bir görüştür.

Almanya dahil olmak üzere ileri ülkelerde bile yarı feodal kapitalist olmayan yöntemlerle işletilen, yeterli sayıda geniş arsa ve arazi vardır. Bütün arazinin bir kısmı bölünüp, çiftçiliğe fazla zarar verilmeden yoksul köylülere verilebilir. Büyük ölçüde çiftçilik korunabilir ve yoksul köylülere kendileri için oldukça önemli bir iş verilmiş olur. Ne yazıkki bu konu üzerinde yeterince durulmamış, ama pratikte bunu yapmak gerekir, aksi taktirde yanlış yola sapmış olursunuz. Bu konuda, örneğin Varga (Macar Sovyet Cumhuriyeti'nde Ulusal Ekonomi için Halklar komiserliğinden emekli) yazdığı bir kitapta, proletarya diktatoryasının kurulmasıyla ülkesinde hemen hiç bir şeyin değişmediğini, gündelikçi işçilerin hiçbir değişiklik görmediğini, ve yoksul köylülerin hiçbir şey almadığını yazıyor. Macaristan'da büyük araziler vardır ve buralarda yarı-feodal bir ekonomi uygulanmaktadır. Geniş araziler her zaman bulunabilir ve bulunmalıdır da, bunların bir kısmı yoksul köylülere belki kendi malları olarak değilde uzun bir süre için devredilebilir, öyleki en yoksul köylü bir elkoyulan arazinin bir kısmını alabilsin. Aksi taktirde yoksul köylü eski düzenle Sovyetlerin diktatoryası arasında bir ay-

rılık görmeyecektir. Eğer proleter devlet otoritesi bu şekilde davranmazsa iktidarda kalamayacaktır.

Crispien, «Bizim kendi devrimci inançlarımız olduğunu inkâr edemezsiniz» demesine rağmen, benim cevabım onları inkâr ettiğim olacaktır. Devrimci bir tavırla davranmak istemediğimizi söylemek istemiyorum, fakat sorulara devrimci tavırla yaklaşmadığınızıda vurgulamak isterim. Eğer okumuş insanlardan oluşmuş bir komisyon kursak ve bunlara önce Kautski'nin bir düzine kitabını ve ondan sonrada Crispien'in söylevini versek, bahse girerimki söyleyecekleri: «Tüm söylev baştan sona Kautski'cidir, ve Kautski'nin görüşlerinden esinlenmiştir» olurdu. Bir ihtimalle bunun, son zamanlarda katılan devrimci işçiler üzerinde bir etkisi olmayacaktır. Bununla birlikte Kautski'nin, Crispien üzerinde, tüm düşünce çizgisi ve tüm fikirleride dahil, son derece büyük bir etki yaptığı, kesinlikle kanıtlanmış olduğu kabul edilmelidir. Bu gerçek, söylevinde açıkça belirmektedir. Bu nedenle her hangi bir dürüstlük ölçer, dürüstlüğü ölçebilecek bir araç bulunmadanda, Crispien'in Komünist Enternasyonal çizgisinde olmadığını söyleyebiliriz. Böyle demekle tüm Komünist Enternasyonal'in çizgisini tanımlamış oluyoruz.

Wijnkoop ve Münzenberg yoldaşlar, Bağımsız Sosyalist Parti'yi çağırmamızdan ve temsilcileriyle görüşmemizden duydukları hoşnutsuzluğu belirttiler. Bence tutumları yanlıştır. Kautski bize karşı kitaplar yazıp saldırıya geçtiği zaman, biz onu sınıf düşmanımız olarak ele alıp yazılarımızda eleştiriyoruz. Görüşmek üzere buraya gelen, Bağımsız Sosyal Demokrat Parti devrimci işçilerin katılmasıyla oldukça büyüyüp gelişmiş ve devrimci işçilerin bir kesimini oluşturdu-

ğundan onun temsilcileriyle görüşmemiz gerekir. Enternasyonal konusunda Alman, İngiliz ve Fransız Bağımsızları ile hemen bir anlaşmaya varamayız. Verdiği her söylevde yoldaş Wijnkoop, Yoldaş Pannekoek ile aynı yanlışları paylaştığını ortaya koymaktadır. Wijnkoop, Pannekoek'in görüşlerine katılmadığını belirttiysede söylevleri bize bunun tersini kanıtlıyor. İşte bu «sol» gurubun temel hatası burada yatmaktadır, ama genel olarak bu, gelişen bir proleter hareketinin hatasıdır. Crispien ve Dittmann yoldaşların söylevleri burjuva ruhundan esinlenmiştir ve bu, proletarya diktatoryası için hazırlanmamızda bize yaramayacaktır. Wijnkoop ve Münzenberg yoldaşlar, Bağımsız Sosyal - Demokrat Parti konusunda daha da ileri gittikleri zaman onların görüşlerine katılmıyoruz.

Serratinin söylediği gibi, bir insanın bilincini ölçebilmek için bir dürüstlük ölçer aracımız yok tabii; bize göre sorun, kişiler hakkında bazı düşünceler elde etmek değil, durumun değerlendirilmesini yapmaktır. Serrati, söylevini vermiş olmasına rağmen, yeni hiç bir şey söylememiş olduğunu belirtmekten ötürü üzgünüm. Söylevi, İkinci Enternasyonal'de dinlediğimiz türden bir söylevdi.

Serrati: «Fransa'da devrimci bir ortam yoktur ama Almanya'da ve İtalya'da ortam devrimci bir ortamdır.» demekle yanılıyordu.

Ortam devrimci olmasa bile, İkinci Enternasyonal, devrimci propaganda ve ajitasyonu örgütlemek konusundaki açık isteksizliğinde hatalıdır ve büyük bir sorumluluk yüklenmektedir çünkü, bütün Bolşevik Partisi tarihinin göstermiş olduğu gibi, devrimci

olmayan ortamda devrimci propaganda yapılabilir ve yapılmalıdır da. Sosyalist ve komünistler arasındaki ayrılık, sosyalistler'in her hangi bir durumda bizim davrandığımız gibi, yani yaptığımız devrimci çalışma gibi bir çalışmayı yapmayı reddettikleri içindir.

Serrati, sadece Crispien'in söylediklerini tekrarladı durdu. Biz Turati'nin şu veya bu tarihte atılması gerektiği anlamında bir şey söylemiyoruz. Bu sorunu yürütme komitesi daha önce ele almıştı ve Serrati'nin bize söylediği bu oldu: «Parti'nin ihraçlara değil bir 'temizliğe' ihtiyacı var.» L'Ordine Nuovo (29) çizgisinin Komünist Enternasyonal çizgisinde olduğunu İtalyan yoldaşlara belirtmeliyiz; Sosyalist Parti liderlerinin bugünkü çoğunluğu ile onların parlamenter gurubu bu çizgide değildir. Onlar, proletaryayı, muhafazakârlara karşı koruduklarını öne sürüyorlar. Chernov, Menşevikler ve Rusya'da daha birçokları proletaryayı muhafazakârlara karşı «koruyorlar», fakat bu onları aramıza almamız için yeterli bir neden değildir.

Bu yüzden İtalyan yoldaşlara ve sağ kanadı olan bütün partilere şunu söylemeliyiz: Bu reformist eğilimin komünizm ile hiçbir ortak yanı yoktur.

---

(29) **L'Ordine Nuovo** (Yeni Düzen) — 1919 yılından başlayarak Torino'da yayınlanan haftalık bir gazete. İlk başta İtalyan Sosyalist Partisinin sol kadının organıydı. 1921'den sonra Komünist Partisinin organı oldu. Antonio Gramsci ve Palmiro Togliatti tarafından yönetilen **L'Ordine Nuovo,** Marksist-Leninist düşünceleri yaydı ve İtalyan Sosyalist Partisi önderlerinin uzlaşmacı siyasetini sergiledi. **L'-Ordine Nuovo** çevresinde toplanan devrimciler İtalyan Komünist Partisinin öncü çekirdeğini oluşturdular.

İtalyan yoldaşlarımızdan bir kongre toplamaları için çağrıda bulunmalarını ve bu kongreye tezlerimizle elde edilen sonuçları götürmelerini istiyoruz. İtalyan işçilerinin Komünist Enternasyonal'de kalmak isteyeceklerine eminim.

Tümü 1921'de Petrograd'da «Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi tutanakları adlı kitapta basıldı.

Toplu Eserler, Cilt 31., sayfa 246-252

5

PARLAMENTARİZM ÜZERİNE KONUŞMA 2 AĞUSTOS

Yoldaş Bordiga İtalyan Marksistlerinin görüşünü burada savunmak istemiş gibi görünüyor, ama diğer Marksistler tarafından öne sürülen parlamenter eylem yanlısı tartışmaların hiçbirine karşılık vermeyi başaramadı.

Yoldaş Bordiga tarihsel deneyin yapmacık olarak doğmadığını kabul etmişti. Daha biraz önce, «mücadeleye başka bir düzeyde devam edilmeliydi.» dedi. Kendisi, her devrimci krizi bir parlamenter kriz izlediğinin farkında değil midir? O'nun bize mücadelenin başka bir düzeyde, Sovyetlerde, devam edilmesi gerektiğini söylediği doğrudur. Bununla birlikte Bordiga Sovyetler'in yapmacık olarak oluşturulamayacağını kabul etmiştir. Rusya örneği, Sovyetler'in ya bir devrim süresince veya bir devrimin arifesinde

örgütlenebileceğini göstermiştir. Kerenski döneminde bile, Sovyetler (bunlar Menşevik Sovyetleriydi) öyle örgütlenmişlerdi ki bir proleter hükümeti oluşturmaları olanaksızdı. Parlamento tarihsel gelişimin bir ürünüdür, ve burjuva parlamentosunu dağıtacak güçte olmadığımız sürece onu yok edemeyiz. Ancak burjuva parlamentosunun bir üyesi olmak şartıyla, verilen tarihsel koşullar altında, burjuva toplumuna ve parlamentarizme karşı bir mücadele verilebilir. Burjuvazinin mücadelede kullandığı silahın aynısını proletaryada **kullanılmalıdır** ama tabii bambaşka amaçlarla. Durumun böyle olmadığını ileri süremezsiniz ve eğer buna karşı gelmek istiyorsanız o zaman dünyadaki tüm devrimci gelişmelerin deneyleri üzerine bir sünger çekmek zorundasınız.

Sendikaların da oportünist olduğunu ve onların da bir tehlike oluşturduklarını söylediniz. Diğer yandan işçi örgütleri oldukları için sendikaların özel bir durumu olması gerektiğini söylediniz. Ama bu ancak bir noktaya kadar doğrudur. Sendikalarda da çok geri olan unsurlar bulunmaktadır: proleterleşmiş küçük burjuvazinin bir kesimi, gerici işçiler, ve yoksul köylüler. Bütün bu unsurlar içtenlikle çıkarlarının parlamentoda temsil edilmesi gerektiğine inanmaktadırlar. Bu düşünceyle, parlamento içinde çalışarak, gerçekleri göstererek, böylece kitlelere doğruyu anlatarak mücadele edilmelidir. Teorinin kitleler üzerinde bir etkisi olmayacaktır; onların pratik deneye ihtiyacı vardır.

Bu durum Rusya örneğinde de görülmüştü. Biz, proletaryanın zaferinden sonra bile Kurucu Mec-

lis'i (30) toplantıya çağırmak zorundaydık, gerici işçiye bu meclisten kazanacağı hiç bir şeyi olmadığını kanıtlayabilmek için. İkisinin arasındaki ayrılıkları ortaya çıkarmak, Sovyetler'in tek çözüm yolu olduğunu göstermek için, Kurucu Meclis ile Sovyetler'i somut bir biçimde karşı karşıya getirmek zorundaydık.

Devrimci bir sendikacı olan yoldaş Souchy de (31) aynı teoriyi savundu ama görüşünün hiç bir mantıksal yanı yoktu. Kendisinin Marksist olmadığını, ve bu nedenle söylediklerinin kolayca anlaşılabileceğini belirtti. Ama sen, yoldaş Bordiga, bir Marksist olduğunu ileri sürüyorsun, o zaman senden daha mantıklı olmanı bekliyoruz. Parlamentonun nasıl devredileceğini bilmen gerekir. Bunu tüm ülkelerde silah-

---

(30) Şubat 1917 devriminden sonra Rusya'da iktidarı devralan burjuva Geçici Hükümet, 2 (15) Martta bir Kurucu Meclis toplayacağını açıkladı. Ne var ki, Meclis için yapılacak seçimler sürekli olarak ertelendi ve hükümet Meclisin toplanmasını geciktirdi. Meclis ancak Ekim Sosyalist Devriminden sonra 5 Ocak 1918'de toplanabildi. Halkın büyük çoğunluğu, Meclisin, Sovyet iktidarını ve onun barış ve toprak konusundaki kararlarını tanımasını istedi. Büyük bir bölümü halkın güvenini yitirmiş olan partilerin temsilcilerinden meydana gelen Meclis bunu reddedince kapatıldı.

(31) «Devrimci sendikacılık» — On dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru bazı Batı Avrupa ülkelerindeki işçi sınıfı hareketi içinde ortaya çıkan yarı-anarşist bir küçük burjuva akımı. Bu sendikacılar, işçi sınıfının siyasi mücadelesinin ve proletarya diktatörlüğünün gerekliliğini inkâr ettiler. Sendikaların, sadece bir genel grev düzenleyerek kapitalizmi ortadan kaldırabileceğini ve devrim olmaksızın üretimi denetim altına alabileceğini savundular.

lı bir ayaklanma ile yapabiliyorsan, çok iyi. Bizim Rusya'da burjuva parlamentosunu yıkmak için olanca azmimizi yalnızca teoride değil, pratikte de kanıtladığımızı farkettin. Gelgelelim sen, bunun oldukça uzun bir hazırlık dönemi olmadan bir darbede parlamentoyu yıkmanın olanaksız olduğu gerçeğini gözden kaçırmışsın. Parlamentoyu devirmek için parlamentonun içinde mücadele etmek zorundaydık. Modern toplumdaki tüm sınıfların politik çizgisini belirleyen koşullar yerine devrimci kararlılığını koyuyorsun; bu nedenle bizim, zaferden sonra bile Rusya'da burjuva parlamentosunu yıkmak için önce Kurucu Meclis'i toplantıya çağırmak zorunda olduğumuzu unutuyorsun. «Rus devriminin Batı-Avrupa'nın koşulları ile uyuşmayan bir durum olduğu gerçektir, diyorsun ama bunu bize kanıtlamak için ortaya bir tek değerli tartışma koymadın. Biz bir süre için burjuva demokrasisi döneminden geçtik. Bu dönemden, -Kurucu Meclis seçimleri için uyarılarda bulunmak zorunda olduğumuz bir zamanda- hızla geçtik. Sonradan, emekçi halk iktidarı ele geçirdiği zaman, köylüler daha hâlâ bir burjuva parlamentosunun gerekli olduğuna inanıyorlardı.

Bu geri unsurları gözönünde bulundurarak, seçimleri ilân ederek, örneklerin ve gerçeklerin yardımıyla kitlelere şunu göstermemiz gerekiyordu: büyük bir ihtiyaç duyulduğu bu dönemde seçilmiş olan Kurucu Meclis, sömürülen sınıfların dilek ve isteklerini dile getirmiyordu. Böylece Sovyetlerle burjuva hükümeti arasındaki çatışma iyice ortaya çıkmış oluyordu; yalnızca işçi sınıfının öncüsü olan bize değil, köylülerin büyük bir çoğunluğu, küçük memurlar, küçük burjuvazi için de aynı şey söz konusuydu. Tüm

kapitalist ülkelerin işçi sınıfında bulunan gerici unsurlar halkın gerçek temsilcisinin parlamento olduğuna inanırlar ve orada uygulanan kirli yöntemleri görmezler. Burjuvazinin, kitleleri aldatmak için parlamentodan bir araç olarak yararlandığını söylüyorsunuz. Fakat bu düşünce size karşı çevrilmelidir ve aynı zamanda bu sizin tezlerinize de ters düşmektedir. Burjuvazi tarafından aldatılmış olan gerçekten geri kitlelere parlamentonun gerçek yüzünü nasıl açıklayacaksınız? Eğer parlamentonun içinde olmayıp dışında kalmış iseniz, parlamento içinde dönen çeşitli oyunları ya da çeşitli partilerin durumlarını nasıl göstereceksiniz? Eğer Marksistseniz, kapitalist toplumda sınıflararası ilişki ile partilerarası ilişki arasında sıkı bir bağ olduğunu kabul etmek zorundasınız. Tekrarlıyorum aynı şeyi: eğer parlamentonun üyesi değilseniz ve parlamenter çalışmayı reddediyorsanız, bütün bu gerçekleri nasıl gösterebileceksiniz? Rus devrim tarihi bize açıkça emekçi halk kitlelerin, köylülerin, küçük memurların kendi deneylerinden geçmemiş olsalardı, başka hiç bir kanıtın onları inandıramıyacağını göstermiştir.

Burada, parlamenter mücadeleye katılmanın zaman kaybı olduğu öne sürülmüştür. Tüm sınıfların parlamentoda olduğu kadar ilgilendikleri bir başka kurum düşünülebilir mi? Bu, yapmacık olarak ortaya çıkmaz. Eğer tüm sınıflar parlamenter mücadeleye sürükleniyorlarsa, bunun nedeni sınıf çıkarlarının ve düşmanlıklarının parlamentoda yansımasıdır. Kapitalizmi tek bir darbede devirebilecek bir genel grevin her yerde ve hemen oluşturulması mümkün olsaydı, o zaman birkaç ülkede birden devrim gerçekleşmiş olacaktı. Fakat gerçekleri gözönünde bulundurma-

lıyız, parlamento sınıf mücadelesinin bir sahnesidir. Yoldaş Bordiga ve onun görüşlerini paylaşanlar, kitlelere gerçekleri söylemek zorundadırlar. Almanya, parlamentoda bir komünist grubun bulunabileceğine ilişkin en iyi örnektir. İşte bu nedenle açıkça kitlelere «Kuvvetli, örgütü olan bir parti oluşturamayacak kadar zayıfız» demeliydiniz. Ama kitlelere zayıflığınızı itiraf etseydiniz o zaman onlar sizin destekleyiciniz değil rakibiniz olurlardı; ve de parlamentarizmin destekleyicisi olurlardı.

Eğer: «İşçi kardeşler, biz o kadar zayıfız ki parlamentodaki üyelerini bu konuya eğilmeye zorlayacak kadar disiplinli bir parti bile kuramıyoruz», derseniz o zaman işçiler sizi terkedecekler, çünkü kendilerine şu soruyu soracaklardır: «Bu tür zayıflıklarla proletarya diktatoryasını nasıl kurabiliriz?».

Proletaryanın zafere ulaştığı gün eğer élitin, orta tabakanın, ve küçük burjuvazinin komünist kesileceğini sanıyorsanız çok safsınız.

Eğer bu hayale bel bağlamadınızsa, şimdiden proletaryayı kendi çizgisinde ilerlemesi için hazırlamalısınız. Devlet olaylarının hiç birinde bu kurala bir istisna bulamayacaksınız. Devrimi izleyen günlerde her yerde kendilerine komünist diyen ve aynı zamanda oportünizmi savunan, yani komünist partisinin veya proleter devletinin disiplinini tanımayı reddeden küçük burjuvaları göreceksiniz. Ya disipline uyacak üyeleri olan gerçekten disiplinli bir parti kurmak için işçileri örgütlersiniz ya da proletarya diktatoryasını hiç bir zaman hazırlıyamazsınız. Umarım bu, sizin bugünkü yeni komünist partilerinin büyük çoğunluğunun parlamenter mücadeleyi reddetmesinin kendi za-

yıflıklarından kaynaklandığını kabul etmekteki isteksizliğinize bir karşılık olur. Gerçekten devrimci işçilerin büyük bir çoğunluğunun bizi izleyeceğine ve sizin anti-parlamenter tezlerinize karşı olacaklarına inanıyorum.

Tümü 1921'de Petrograd'da **«Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi, tutanaklar»** adlı kitapta basıldı.

Toplu Eserler, Cilt 31, sayfa 253-56

6

İNGİLİZ PARTİSİNE KATILMAK ÜZERİNE KONUŞMA 6 AĞUSTOS (32)

Yoldaşlar, Gallacher yoldaş konuşmasının başında, yoldaş McLaine'nin ve diğer İngiliz yoldaşların söylevlerde, gazetelerde ve dergilerde binlerce kez söylediklerini burada bir daha dinlemeyi gerekli gördüğümüz için duyduğu üzüntüyü belirterek başladı. Böyle bu üzüntü duymanın gerektiğini sanmıyorum. Eski Enternasyonal bu tür sorunların kararlaştırılmasında ilgili ülkelerin partilerine sorunu devretmeyi ilke olarak benimsemişti. Bu çok ciddi bir hataydı. Herhangi bir partinin içinde bulunduğu duru-

(32) Lenin'in konuşmasından sonra, Kongrenin çoğunluğu (2 çekimser ve 24 redde karşılık 58 kabul) İngiliz Komünist Partisinin İşçi Partisine bağlanmasından yana oy kullandı. Ama İşçi Partisi yöneticileri Komünist Partisine üyelik yetkisi tanımayı kabul etmediler.

mu tam olarak bilmiyebiliriz, ama bu durumda, bir Komünist Partinin taktiklerinin temellerini oluşturan ilkelerle uğraşmaktayız. Bu çok önemlidir, Üçüncü Enternasyonal adına, hemen burada komünist görüşü açıkça belirtmek zorundayız.

İlk önce, yoldaş McLaine'in yaptığı ve kabul edilmesi mümkün olmıyan bir yanlıştan söz etmek istiyorum. Kendisi, İşçi Partisini sendikal hareketin politik örgütlenmesi olarak adlandırdı ve daha sonra aynı deyimi İşçi Partisi'nin «sendikalarda örgütlenmiş işçilerin politik ifadesi» olduğunu söylediği zaman tekrarladı. Bu yanlıştır, devrimci İngiliz işçilerinin haklı olarak karşı çıkmalarının bir yere kadar da nedeni budur. Gerçekten, «sendikaların politik bölümü» veya sendikal hareketin «politik ifadesi» yanıltıcı kavramlardır. Pek tabii İşçi Partisi'nin üyelerinin çoğunluğu emekçilerdir. Bununla birlikte, bir partinin gerçekten emekçilerin politik partisi olup olmadığı yalnızca emekçilerin üyeliğine değil, fakat bu partiyi yönetenlere, ve söz konusu partinin eylemlerinin ve politik taktiklerinin neler olduğuna bağlıdır. Ancak bu son söylediklerimiz, karşımızda proletaryanın politik partisinin gerçekten olup olmadığını belirler. Bu açıdan tek doğru görüş, İşçi Partisi'nin son derece burjuva bir parti olduğudur; çünkü emekçilerden oluşmasına rağmen karşı-devrimciler hemde en kötüleri tarafından tam bir burjuva ruhu içinde yönetilmektedir. İngiliz Noskes ve Scheidemann'larının da yardımıyla, sistematik bir şekilde emekçileri aldatmak amacıyla varlığını sürdüren ve de burjuvaziye ait olan bir örgüttür.

Dinlediğimiz bir başka görüş, Yoldaş Sylvia Pankhurst ile Yoldaş Gallacher tarafından savunuldu; ve bu konuyla ilgili düşüncelerini belirttiler. Gal-

lacher ve diğer birçok arkadaşının verdiği söylevlerin özü neydi? Bize kitlelerle kurdukları bağların yetersiz olduğunu söylediler. Fakat İngiliz Sosyalist Partisi örneğini ele alın, onlar devam ettiler. Kitlelerle bağları daha da azdır ve çok zayıf bir partidir. Yoldaş Gallacher burada bize yoldaşlarıyla birlikte nasıl örgütlendiğini, ve gerçekten şahane bir biçimde oluşturmuş olduğu Glaskow devrimci hareketini, savaş taktikleriyle ne kadar başarılı bir şekilde eylemde bulunduklarını, küçük-burjuva pasifistlerinden Ramsay MacDonald ve Snowden, Glasgow'a geldiklerinde onlara nasıl destek olduklarını, ve bu desteği savaşa karşı bir kitle hareketi örgütlemek için nasıl kullandıklarını anlattı.

Yoldaş Gallacher ve arkadaşları tarafından temsil edilen bu yeni ve şahane devrimci hareketi gerçekten komünist, yani Marksist taktikli bir komünist parti içinde derleyip toparlamak amacındayız. Bugünkü görevimiz budur. Bir yandan, İngiliz Sosyalist Partisi çok zayıftır ve kitleler arasında ajitasyonu uygun bir biçimde yürütebilmekten yoksundur; diğer yanda da bir parti olmayan yoldaş Gallacher tarafından gayet iyi temsil edilen genç devrimci unsurları görmekteyiz, bunlar bir anlamda İngiliz Sosyalist Partisi'nden de daha zayıftırlar ve politik çalışmalarını örgütleyebilmekten tamamen yoksundurlar. Bu koşullar altında, doğru taktikler üzerindeki düşüncemizi açıkça belirtmek zorundayız. Yoldaş Gallacher İngiliz Sosyalist Partisi'nden sözettiği ve onun «ümitsiz derecede reformist» olduğunu söylediği zaman kuşkusuz durumu abartıyordu. Fakat burada aldığımız kararların genel görünümü ve içeriği, İngiliz Sosyalist Partisi'nin taktiklerinde bu anlamda bir değişiklik istediğimizi açıkça göstermektedir; partinin

taktiklerini burada alınan kararlar doğrultusunda değiştirmek için Gallacher'in arkadaşlarının izleyecekleri tek doğru taktik, zaman kaybetmeden Komünist Partisi'ne üye olmaları olacaktır. Eğer Glaskow'da büyük mitingler düzenleyebilecek kadar çok taraftarlarınız varsa, partiye on binden fazla yeni üye getirmeniz güç olmayacaktır. Üç veya dört gün önce İngiliz Sosyalist Partisi'nin Londra'da toplanan son konferansında, Komünist Partisi adını alması kararlaştırıldı, programına parlamenter seçimlere katılmak için ve de İşçi Partisi ile birleşmek olanağını getiren yeni bir madde eklendi. Konferansta on bin örgütlenmiş üye temsil edildi. Bu nedenle İskoçyalı yoldaşlar için, sözkonusu «Büyük Britanya Komünist Partisi»ne kitleler içinde çalışma sanatını daha iyi kavramış onbinden fazla devrimci işçi getirilmesi, ve böylece İngiliz Sosyalist Partisi'nin eskimiş taktiklerini daha iyi ajitasyon ve daha devrimci eylem doğrultusunda değiştirmek katiyen güç olmayacaktır. Komisyonda, Yoldaş Sylvia Pankhurst İngiltere'nin «Sollara» ihtiyacı olduğunu birkaç kez vurguladı. Ben bunun tamamen doğru olduğu fakat bu «Solculuk»un abartılmaması gerektiği şeklinde bir cevap verdim. Buna ek olarak onların daha iyi öncü olduklarını, fakat bugünkü durumlarıyla oldukça gürültücü olduklarını söyledi. Bunu kötü bir anlamda değil, iyi bir anlamda ele alıyorum, diğer bir deyişle, onlar devrimci ajitasyonu sürdürmek için daha çok yetenekleri olan kişilerdir. Bunu değerlendirmemiz gerekir. Bu noktayı aldığımız bütün kararlarda açıkladık, çünkü her zaman belirttiğimiz gibi, bir parti, işçilerin partisi olma niteliğini, ancak kitlelerle gerçekten bağlar kurduğu zaman, ilericiliğini kaybetmiş ve oldukça ahlâksız öncülerle, sağcı-şovenistler, Alman-

ya'daki Bağımsız Sağcılar gibi ılımlı bir tavır takınanlara karşı mücadele ettiği zaman kazanabilir. Bizim görüşümüz budur. Aldığımız kararlarda, eski partiyi kitlelere daha çok yaklaştıracak biçimde bir dönüşüm istediğimizi defalarca tekrarladık.

Sylvia Pankhurst şunu da sordu: «Bir Komünist Parti'nin daha hâlâ İkinci Enternasyonal'e bağlı bulunan bir politik partiye katılması mümkün müdür?». Verdiği cevap da olumsuz oldu. Bununla birlikte İngiliz İşçi Partisi'nin durumunun çok özel olduğu unutulmamalıdır. Son derece kendine özgü bir partidir, yada diğer bir deyişle, hiçbir şekilde alışılagelmiş anlamda bir parti değildir. Tüm sendika üyelerinden oluşmuş dört milyona yakın üyesi vardır ve kendine bağlı tüm politik partilere yeterince özgürlük tanımaktadır. Bu nedenle yapısında, Scheidemann, Noske, ve benzerlerinden daha kötü olan berbat burjuva unsurların, toplum-hainlerinin önderliğini izleyen İngiliz işçilerini barındırmaktadır. Bununla birlikte, aynı zamanda İşçi Partisi, İngiliz Sosyalist Partisi'nin kendi saflarına katılmasına ve bağımsız bir yayın organının olmasına izin vermiş ve bu yayın organıyla aynı İşçi Partisi'nin üyeleri parti liderlerinin sosyal-düzenbazlar olduğunu özgürce ve açık bir biçimde açıklayabilmektedirler. Yoldaş McLaine İngiliz Sosyalist Partisinin bildirilerinden bazılarından alınmış örnekler verdi. Ben de İngiliz Sosyalist Partisinin yayın organı olan **The Call**'da («Çağrı») İşçi Partisi liderlerinin sosyal-şoven ve sosyal-düzenbazlar olduklarını belirten yazılar okumuş olduğumu belirtmek isterim.

İşçi Partisine bağlı bir parti sadece şiddetli bir şekilde eleştiri yapmakla kalmayıp, açıkça ve bizzat eski başkanların isimlerini belirtip onlara sosyal-dü-

zenbazlar diyebilmektedir. Alışılagelmiş bir durum değildir bu. Geniş işçi kitlelerini birleştiren bir parti, öyle ki bir politik parti gibi gözlenebilir, buna rağmen üyelerine tam bir davranış özgürlüğü tanımak zorundadır. Yoldaş McLaine bize burada dedi ki: İşçi Partisi'nin Konferansında, İngiliz Scheidemannları Üçüncü Enternasyonal'e katılma sorununu açık bir şekilde ortaya koymak zorunda kaldılar ve partinin tüm şube ve bölümlerinde sorunu tartışmaları gerekti. Bu koşullar altında, bu partiye katılmamak bir hata olurdu.

Özel bir görüşmemizde, yoldaş Pankhurst bana: «Eğer biz gerçek devrimcilersek ve İşçi Partisi'ne katılırsak, o zaman bu beyler bizi partiden atarlar». dedi. Fakat bu hiç te kötü bir şey olmaz. İşçi Partisi eleştiri özgürlüğüne izin verdiği sürece birleşmekten yana olduğumuzu kararlarımızda belirtmiştik. Bu görüşümüzde kesinlikle kararlıyız. Yoldaş McLaine, bugün İngiltere'deki koşullar altında, bir politik parti istediği taktirde, dört milyon üyeden oluşmuş özel biçimdeki bir işçi örgütüne bağlı olmasına rağmen (bunun yarısı sendikal ve diğer yarısı politik olup, burjuva liderler tarafından yönetilmektedir) devrimci işçilerin partisi olma niteliğini sürdürebileceğini belirtti. Bu koşullar altında, en ileri devrimci unsurların böyle bir partide kalmak için ellerinden gelen çabayı göstermemeleri çok büyük bir yanlış olur. Varsınlar Thomaslar ve diğer sosyal-düzenbazlar (siz onları bu isimle çağırmaktasınız) sizi partiden atsınlar. İngiliz işçi kitlelerinin üzerinde bunun şahane bir etkisi olacaktır.

Yoldaşlar, İngiltere'deki işçi aristokrasisinin diğer tüm ülkelerinkinden daha güçlü olduğunu belirttiler. Bu doğrudur. Ne de olsa işçi aristokrasisi İn-

giltere'de değil yıllarca, asırlarca var olmuştur. Diğer ülkelere oranla çok daha fazla deneyden (demokratik deneyden) geçmiş olan İngiliz burjuvazisi, işçileri satın alıp aralarında hatırı sayılır büyüklükte bir kaymak tabaka oluşturmuştur. Bu kaymak tabaka diğer ülkelerinkine oranla daha büyük olmakla birlikte, tüm işçi kitleleri gözönüne alındığında o kadar büyük olmamakta ve tamamen burjuva önyargılarıyla kaynaşmış olup kesinlikle reformist bir burjuva politikası izlemektedir. Örneğin, İrlanda'da ikiyüzbin İngiliz askeri İrlandalıları baskı altında tutmak için en korkunç terör yöntemlerini uygulamaktadır. Aldığımız kararlarda yalnızca İngiliz işçi ve askerleri arasında gerçek bir devrimci propaganda yönetecek olan İngiliz partilerinin Komünist Enternasyonal'e alınabileceğini açıkça belirtmemize rağmen, İngiliz sosyalistleri bu askerler arasında hiçbir devrimci propaganda yürütmemektedir. Gerek burada ve gerekse komisyonlarda bu konuyla ilgili hiçbir itiraz duymadığımızı belirtmek isterim.

Gallacher ve Sylvia Pankhurst yoldaşlar bunu inkâr edemezler. İşçi Partisi'nin kademelerinde İngiliz Sosyalist Partisinin, bazı İşçi Partisi liderlerinin sahtekâr olduğunu, bu eski liderlerin burjuvazinin çıkarlarını temsil ettiğini, ve onların işçi sınıfı hareketi içinde burjuvazinin ajanları olduğunu yazacak kadar özgür hareket ettikleri kanıtını çürütemezler. Bütün bunlar gerçeğin ta kendisi olduğundan inkâr etmeleri olanaksızdır. Komünistler böyle bir özgürlüğe sahip olduklarında, görevleri yalnızca Rusya'nın değil (çünkü biz burada bir Rus kongresinde değil, uluslararası bir kongredeyiz), tüm ülkelerin devrimcilerinin deneylerini gözönüne alıp İşçi Partisine katılmaktır. Yoldaş Gallacher alaycı bir tavırla, şu sırada

bizim İngiliz Sosyalist Partisi'nin etkisi altında olduğumuzu söyledi. Doğru değildir bu; bizi yalnızca tüm ülkelerdeki devrimci deneyler ikna etmiştir. Kitlelere bunu söylememiz gerektiğini sanıyoruz. İngiliz Komünist Partisi, işçi sınıfına ihanet edenleri (İngiltere'de diğer ülkelere göre çok daha güçlüdürler) ortaya çıkarıp eleştirmek için gerekli olan özgürlüğü korumalıdır. Bu hemen anlaşılabilecek bir olgudur. Yoldaş Gallacher, İşçi Partisi'ne katılma fikrini savunmaktan ötürü İngiliz işçileri arasındaki en iyi elemanları uzaklaştıracağımızı önermekte hatalıdır. Kongremiz tarafından alınacak tüm karar ve sonuçlar bütün İngiliz devrimci sosyalist gazetelerinde yayınlanacak ve tüm şube ve bölümlerin onları tartışabileceklerine inanmaktayız. Aldığımız kararların içeriği son derece berrak olup, bizim bütün ülkelerde işçi hareketinin devrimci taktiklerinin temsilcileri olduğumuzu ve amacımızın kokuşmuş reformizme ve oportünizme karşı mücadele etmek olduğunu göstermektedir. Olaylar, taktiklerimizin gerçekten de kokuşmuş reformizmi yenmekte olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumda, yapılan yavaş ilerlemeden (ve belki İngiltere'deki ilerleme diğer ülkelere göre daha yavaştır) hoşnut olmayan işçi sınıfının en ileri devrimci kesimleri bizim tarafımıza geçeceklerdir. İlerlemenin yavaş olmasının nedeni, İngiliz burjuvazisinin işçi aristokrasisine daha iyi koşullar yaratacak durumda olması ve böylece İngiltere'deki devrimci hareketi yavaşlatmasıdır. İşte bu nedenle İngiliz yoldaşların sadece kitleleri devrimcileştirmek için değil, (yoldaş Gallacher'in belirttiği gibi bunu şahane bir şekilde yapmaktadırlar) fakat aynı zamanda işçi sınıfının gerçek politik partisini kurmak için de bütün çabaları göstermeleri gerekir. Burada konuşmuş

olan Gallacher ve Sylvia Panhurst yoldaşlar henüz bir komünist partiye üye değildir. Şahane bir proleter örgütü olan Shop Stewards'nin hareketi, henüz politik bir partiye katılmamıştır. Eğer politik olarak örgütlenirseniz, taktiklerimizin son yılların politik gelişmelerinin doğru bir değerlendirmesi üzerine kurulduğunu, ve gerçekten devrimci bir partinin ancak devrimci unsurların en iyilerini yapısında barındırdığı zaman ve kendilerini gösterdikleri her yerde, karşı-devrimci liderlerle mücadele etmek için her fırsatı değerlendirdikleri zaman kurulabileceğini göreceksiniz.

Eğer İngiliz Komünist Partisi, İşçi Partisi'nin içinde devrimci bir tavırla hareket etmeğe başlarsa ve Hendersonlar bu partiyi atmak zorunda kalırlarsa, o zaman İngiltere'deki komünist ve devrimci işçi sınıfı hareketi için büyük bir zafer olacaktır.

Tümü 1921'de Petrograd'da «Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi, tutanaklar» adlı kitapta basıldı.

Toplu Eserler, Cilt 31, sayfa 257-63

ÜÇÜNCÜ KOMÜNİST ENTERNASYONALİN
ÜÇÜNCÜ KONGRESİ
22 HAZİRAN - 12 TEMMUZ 1921

1

R.K.P.'NİN TAKTİKLERİ ÜZERİNE RAPORUN TEZLERİ

1. R.S.F.S.R.'İN ULUSLARARASI DURUMU (*)

Bu dönemde, R.S.F.S.R.'in uluslararası durumunu belli bir denge karakterize etmektedir, bu denge hiç de sağlam olmamakla birlikte, dünya politikasında orijinal bir konjoktür yaratmaktan da geri kalmamıştır. Bu orijinalite, bir yandan, Sovyet Rusya'ya karşı korkunç kin duyan uluslararası burjuvazinin her an üzerine saldırıp, onu gırtlaklamaya hazır olduğudur. Diğer yandan, bu burjuvaziye milyonlarca frank'a mal olmuş bütün askeri müdahaleler, tam bir fiyasko ile sonuçlanmıştır. Sovyet iktidarının bugüne göre daha zayıf olmasına ve Rus büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin R.S.F.R.'in toprağı üzerinde büyük ordulara sahip olmalarına rağmen tüm

(*) Rusya Sosyalist Federatif Sovyetler Cumhuriyeti.

kapitalist ülkelerde devrimci proletarya hareketi gelişerek ve küçük-burjuva demokrasisinde geniş kitlelere yayılarak, Sovyet Rusya'ya karşı yürütülen savaşın aleyhine direniş büyümüştür. Çeşitli emperyalist ülkeler arasında çıkan kavgalar derinleşmiş ve her gün derinleşmektedir. Doğunun ezilen milyonları arasında devrimci hareket büyük bir güçle gelişmektedir. Bütün bu koşullardan dolayı, Sovyet Rusya'dan çok daha güçlü olan uluslararası emperyalizm, onu yıkamaz hale gelmiştir; onu geçici olarak tanımak ya da yarım olarak tanımak, ve onunla ticari antlaşmalar yapmak zorunda kalmıştır.

Bu son derece temelsiz ve zayıf bir denge ile sonuçlanmıştır ama uzun bir dönem için olmasa bile, kapitalist bir çember içinde Sosyalist Cumhuriyete yaşama olanağı vermiştir.

2. ULUSLARARASI DÜZEYDE SINIFLARARASI GÜÇ DENGESİ İLİŞKİLERİ

Bu durum karşısında, uluslararası düzeyde sınıflar arası güç ilişkileri, şu görünümü taşımaktadır:

Uluslararası burjuvazi açık bir şekilde Sovyet Rusya'ya karşı savaşamayınca, pusuda durmakta, ve savaşa tekrar başlıyabilmek için koşulların elverişli olduğu bir dönemi beklemektedir.

Her yerde, ileri kapitalist ülkelerde, proletarya öncülüğünü oluşturmuştur; her ülkede proleteryanın çoğunluğunun zaferine doğru durmaksızın ilerliyen ve büyüyen komünist partileri, emperyalist imtiyazlarla çürümüş Amerika'nın ve Avrupa'nın yaşlı bürokrat sendikacılarının ve işçi aristokrasisinin etkisini yıkmaktadır.

Kapitalist ülkelerde, İkinci Enternasyonalin ve ikibuçukuncu Enternasyonalin temsil ettiği küçük-burjuva demokrasisi, bugün kapitalizmin başlıca desteğini oluşturmaktadır, çünkü etkisini sanayide ve ticarette çalışan işçi ve memurların çoğunluğu ya da önemli bir kısmı üzerinde sürdürmektedir, çünkü onlar, emperyalizmin verdiği haklara dayanan, izafi küçük-burjuva rahatlarını kaybetmekten korkmaktadırlar. Ama büyüyen ekonomik kriz geniş kitlelerin durumunu her yerde kötüleştirmektedir; bu duruma, kapitalizm var oldukça kaçınılmaz yeni emperyalist savaşların apaçık olgusunu da eklersek, yukarıda sözünü ettiğimiz destek gittikçe zayıflamaktadır.

Yeryüzü nüfusunun ezici bir çoğunluğunu oluşturan, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emekçi kitlelerinin, politik hayata uyanışları XX. ci yüzyılın başında olmuştur, özellikle bu uyanış Rusya, Türkiye, İran ve Çin'deki devrimlerle olmuştur. Avrupa'nın ve Amerika'nın eğitim görmüş küçük-burjuvazisinin ve İkinci Enternasyonalin ve ikibuçukuncu Enternasyonalin liderlerinin bunu görmemek için direndikleri halde, 1914-1918 emperyalist savaş ve Rusya'da Sovyet iktidarı, artık her zaman için, bu kitleleri, dünya politikasında ve emperyalizmin devrimci yıkılışında aktif bir unsur yapmıştır. İngiltere'ye ait Hindistan bu ülkelerin başını çekmektedir bir yandan, sanayi ve demiryolu proletaryası çoğaldıkça, diğer yandan, İngilizler daha korkunç bir terör yarattıkça, katliamları -Amritsar-, (33) meydan dayaklarını, v.s., çoğaldıkça, bu ülkelerde ihtilâl büyümektedir.

---

(33) 13 Nisan 1919'da İngiliz askerleri Pencab'ın önemli bir sanayi merkezi olan Amritsar'da düzenlenen bir işçi mitingine ateş açtılar. Yaklaşık olarak 1000 işçi öldü, 2000 işçi yaralandı.

3. RUSYA'DA SINIFLAR ARASI GÜÇ İLİŞKİLERİ

Bir kaç yıldan beri Sovyet Rusya'nın iç politikası, dünya tarihinde ilk kez olarak, sadece iki sınıfın varlığı ile belirlenmektedir: yıllardan beri önemli bir mekanik sanayi ile eğitilmiş modern proletarya, ve halkın önemli çoğunluğunu oluşturan küçük köylülük.

Rusya'da büyük toprak sahipleri ve kapitalistler kaybolmamıştır, tam olarak mülksüzleştirilmişler, sınıfları politik yönden yenilmiştir. Ancak kalıntıları, Sovyet iktidarının kamusal örgütlerinin -administration- memurları arasında gizlenmektedir. Sınıfsal örgütlerini yurt dışında korumuşlardır. 1,5 ile 2 milyonu bulan göçmenler, burjuva ve «sosyalist» -yani küçük-burjuva- partilerine ait elliden fazla günlük gazeteden ve ordu kalıntılarından yararlanabilmektedirler ve uluslararası burjuvazi ile önemli ilişkiler sürdürmektedirler. Bu göçmenler, tüm güçleriyle çalışıp, her olanağı Sovyet iktidarını yıkmak ve Rusya'da kapitalizmi yeniden kurmak için kullanmaktadırlar.

4. RUSYA'DA PROLETARYA VE KÖYLÜLÜK

Böyle bir iç durum karşısında, hakim sınıf olarak, proletaryanın görevi, köylülüğe rehber olacak tedbirleri doğru saptaması ve uygulaması, onunla sağlam bir ittifak kurması, ve uzun, derece derece aşamalardan geçerek makinalaştırılmış, büyük, ortaklaşa tarıma ulaşmaktır. Rusya'da bu görev çok zordur, çünkü ülkemiz geri bir ülkedir, üstelik yedi yıl süren emperyalist ve iç savaşlardan tamamiyle yıkılmış bulunmaktadır. Ancak bu özellik dışında da sosyalist kuruluş ile ilgili belki İngiltere dışında, bütün kapitalist ülkelerin karşısına çıkacak sorunlar içinde en zor

olanıdır bu. Unutmamak gerekir ki, İngiltere'de sayısı az olan küçük çiftçi sınıfına rağmen bu ülkeye «ait» sömürgelerde milyonlarca insanın kölelikten farksız bir durumda yaşaması sayesinde, oranı çok yüksek işçi ve memur, küçük-burjuva bir hayat sürmektedir.

Bundan dolayı, genel süreç olarak evrensel proletarya ihtilalinin gelişimi açısından, Rusya'nın geçirdiği dönemin anlamı küçük-burjuva kitlelere karşılık iktidarı elinde tutan proletaryanın güttüğü politikayı denemek ve doğrulamaktır.

5. R.S.F.S.R.'NİN PROLETARYASININ VE KÖYLÜLÜĞÜNÜN ASKERİ İTTİFAKI

Proletarya ve köylülük arasında karşılıklı doğru ilişkilerin temelleri Sovyet Rusya'da 1917-1921 dönemi sırasında atılmıştır; o dönemde, tüm dünya burjuvazisi ve tüm küçük-burjuva demokrasisinin partileri -sosyalist-devrimci ve menşevik- tarafından desteklenen kapitalistler ve büyük toprak sahiplerinin istilası Sovyet iktidarını savunmak için proletarya ve köylülük arasındaki askeri ittifakı yaratmış, güçlendirmiş ve billurlaştırmıştır. İç savaş, sınıf mücadelesinin en keskin biçimidir; bu savaş keskinleştikçe, küçük-burjuva düşleri ve önyargıları silinip kaybolmakta, gerçek, en geri köylü tabakalarına bile sadece proletarya diktatoryasının kendilerini kurtarabileceğini, sosyalist-devrimcilerin ve menşeviklerin, büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin sadece uşakları olduğunu göstermektedir.

Proletarya ve köylülük arasındaki askeri ittifak, ittifaklarının ilk sağlam biçimi olmuştur -başka türlü de olamazdı- bu sınıflar arasında ekonomik bir itti-

fak olmasaydı iktidar bir kaç hafta bile dayanamazdı. İşçilerin Devleti köylüye bütün toprağı verdi, onu toprak sahibine, 'kulak'a (Rusya'da toprağın kollektivizasyonundan önce zengin köylü) karşı koruyordu; köylüler, işçilere tarım ve gıda ürünlerini, büyük endüstrinin yeniden kurulmasına kadar ödünç verdi.

6. PROLETARYA VE KÖYLÜLÜK ARASINDA NORMAL EKONOMİK İLİŞKİLERİN KURULMASI

Küçük köylü ve proletarya ittifakının sosyalist açıdan tam anlamıyla normal ve istikrarlı olabilmesi, ulaşım ve büyük sanayinin tam anlamıyla düzenli çalışmaya, proletaryanın, tarım ürünleri karşılığında köylülere, kendileri ve üretimleri için ihtiyaç duydukları tüm sanayi maddelerini verebilme olanağına kavuşacakları gün gerçekleşecektir. Ülkenin tam anlamıyla yıkılmış olmasından, bu hedeflere birden varmamız olanak dışı idi. Büyük toprak sahiplerine karşı son derece zor olan savaşı yürütebilmek için, yeteri kadar örgütlenmemiş bir Devletin yapabileceği el koymalar oldu. 1920'de, çok kötü ürün ve hayvan yemi yokluğu köylülerin zaten çok büyük olan sefaletini büsbütün artırmıştır ve malla ödenen vergi biçimine geçişi derhal gerekli kılmıştır.

Bu ayni vergi köylülerin durumunun hemen düzelmesine yardımcı olur; ayrıca köylüler böylece buğdayla ekili tarlaları genişletmek ve ekim yöntemlerini geliştirmek için etkilenmiş olacaklardır.

Ayni vergi, köylüden tüm buğday fazlasının alınmasından, sosyalist sanayi ve tarım arasında ürün mübadele biçimine geçişi oluşturur.

7. HANGİ ŞARTLARDA VE NEDEN SOVYET İKTİDARI KAPİTALİZMİ VE TAVİZLER SİSTEMİNİ KABUL EDİYOR

Ayni vergi, doğal olarak, vergisini ödedikten sonra, köylüye kalan fazlasını kullanma özgürlüğü vermektedir. Fazlasının karşılığında, Devlet köylüye sosyalist fabrikanın ürünlerini veremediği için, bu durumda fazlasını satma özgürlüğü kapitalizmin gelişmesi anlamına gelir.

Yalnız, gösterilen bu sınırlar içerisinde, ulaşım ve büyük sanayi proletaryanın elinde kaldıkça, sosyalizm için bir tehlike teşkil etmemektedir. Aksine, proleter Devlet tarafından kontrol edilen ve yönetilen -yani, bu anlamda, «Devlet» kapitalizmi- kapitalizmin gelişimi, son derece geri ve yıkılmış bir küçük köylü ülkesinde yararlı ve zorunludur -tabii belli bir ölçüde-çünkü bu gelişme tarımın **hemen** hızlanmasını sağlıyacaktır. Bu tavizler konusunda da geçerlidir; hiç bir millîleştirmeyi iptal etmeden, madenleri, orman alanlarını, petrol kuyularını ... v.s, büyük Sovyet sanayisinin tekrar kurulmasını hızlandıracak daha fazla malzeme ve makine sağlayan yabancı kapitalistlere kiralamaktadır.

Bu değerli kaynakların bir kısmını imtiyaz sahiplerine verirken, şüphesiz, işçilerin Devleti, dünya burjuvazisine bir vergi ödemektedir; bu olguyu hafifletmeye çalışmadan, bu vergiyi ödemenin yararlı olduğunu anlamamız gerek, çünkü bu bize, büyük endüstrimizi, işçi ve köylülerin durumunu düzeltmeye yarıyacaktır.

8. GIDA SİYASETİMİZİN BAŞARILARI

1917 ve 1921 arası, Sovyet Rusya'da uygulanan gıda siyaseti şüphesiz ilkel ve kusurlu olmuştur; bir çok suistimale sebebiyet vermiştir. Uygulamasında bir çok hata yapılmıştır. Ama o dönemde mümkün olan tek politikaydı. Tarihi misyonunu yerine getirmiştir: geri kalmış ve yıkılmış bir ülkede proletarya diktatoryasını kurtarmıştır. Yavaş yavaş kendini düzelttiği de tartışılmazdır. Tam iktidar dönemimizin ilk yılında 1-8-1918 - 1-8-1919 - Devlet 110 milyon pouds buğday, ikinci dönemde 220 milyon, üçüncü dönemde 285 milyon pouds elde etmiştir.

Bugün deneyimiz sayesinde 400 milyon pouds elde etmeyi tasarlıyoruz, bunun 240 milyon pouds'u ayni vergidir. Yeterli bir gıda stokuna sahip olma koşulu ile işçilerin Devleti, ekonomik açıdan, ayakta durmasını mümkün kılacak, büyük endüstrinin yavaş ama sürekli kalkınmasını sağlayacak, ve uygun bir mali sistem oluşturmamızı sağlıyacaktır.

9. SOSYALİZMİN MADDİ TEMELİ VE RUSYA'NIN ELEKTRİKLEŞME PLANI

Sosyalizmin maddi temeli, sadece ,tarımı da yeniden örgütliyebilecek, büyük mekanik endüstridir. Ama bu genel prensibin sınırları içinde kalamayız. Bunu somutlaştırmak gerek. Tarımı yeniden örgütleyebilecek modern teknik seviyesinde büyük endüstri, tüm ülkenin elektrikleşmesidir. R.S.F.S.R.'nin elektrikleşme planını bilimsel bir biçimde hazırlamamız gerekli idi bunu gerçekleştirdik. Rusya'nın en iyi 200 bilim adamının, mühendisinin ve tarım mühendisinin katıldığı bu çalışmalar tamamlanmıştır; kalın bir kitap

halinde çıkan bu çalışmalar, Aralık 1920'de, genel çizgileri ile, Sovyet Rusya'nın VIII. Kongresi tarafından kabul edilmiştir. Bugünlerde, elektrikçilerin ulusal bir Kongre toplamalarına karar verilmiştir; Ağustos 1921'de toplanacak (34) ve o zamana kadar Devlet tarafından kesinlikle tasdik edilecek bu eseri yakından inceliyecektir. Birinci dönemin çalışmaları on yıl üzerine yayılmıştır; aşağı yukarı 370 milyon çalışma günü gerektirecektir.

1918 yılında 8 elektrik santralı inşaa ettik (toplam kapasitesi 4757 kw) 1919'da bu rakam 36 ya (toplam kapasitesi 1.648 kw), ve 1920'de 100'e yükselmektedir (8.699 kw).

Çok büyük olan ülkemiz için bu başlangıç ne kadar mütevazi olsa bile, temel atılmış, çalışmaya başlanmış ve gitgide daha iyi bir şekilde devam etmektedir. Emperyalist savaştan sonra, Almanya'da bir milyon tutsağın modern tekniği tanıdıktan ve güç ama deney yönünden zengin üç yıllık bir iç savaştan sonra, Rus köylüsü eskisi gibi değildir. Her geçen ay ona daha açık bir şekilde küçük çiftçi kitlesini kapitalist kölelikten kurtarabilecek ve sosyalizme götürebilecek olanın sadece proletaryanın yönetimi olduğunu göstermektedir.

10. SERMAYENİN ORTAĞI OLARAK «SAF DEMOKRASİNİN», İKİ VE İKİ BUÇUK ENTERNASYONALLERİN, SOSYALİST-DEVRİMCİLERİN VE MENŞEVİKLERİN ROLÜ

Proletarya diktatoryası, sınıf mücadelesinin, sonunu getirmemekte, yeni bir biçimle ve yeni araçlar-

(34) Lenin, GOELRO planına (Rusya'nın Elektriğe Kavuşturulması için Devlet Planı) değiniyor.

la onu devam ettirmektedir. Sosyal sınıflar var oldukça, bir tek ülkede yıkılmış burjuvazi uluslararası düzeyde sosyalizme karşı saldırılarını çoğalttıkça, bu diktatorya gerekli olacaktır. Küçük çiftçiler sınıfı geçiş dönemi sırasında, doğal olarak bir çok yalpalama gösterecektir. Bu geçiş döneminin zorlukları, burjuvazinin etkisi, zaman zaman kaçınılmaz bir şekilde bu kitlenin zihninde kuşkular doğurmaktadır. Zayıflamış ve bir noktaya kadar, hayati temeli olan büyük mekanik endüstrinin yıkılışından sınıfsızlaşmış olan proletaryanın zor ama aynı zamanda çok yüce tarihi bir misyonu vardır: bu yalpalamalara rağmen sağlam kalmak ve emeğin kapitalist tahakkümden kurtuluşu görevini başarıya ulaştırmaktır.

Küçük-burjuvazinin siyasette yalpalamaları, küçük-burjuva demokratik partilerin politikasıyla tezahür etmektedir, yani ikinci ve ikibuçukuncu Enternasyonallere bağlı partilerin, örneğin «sosyalist-devrimci» ve Rusya'nın menşeviklerinin partisi gibi. Tüm karşı devrimci burjuvaziyle birlik olan ve ona sadıkça hizmet eden bu kuruluşların hepsinin yurt dışında merkez ve gazeteleri vardır.

Başında Milyukov («Cadets»ler partisinin lideri, anayasacı-demokrat) (35) olmak üzere, küçük-burjuva demokrasinin, yani sosyalist-devrimcilerin ve menşeviklerin rolünü son derece açık, net ve kesin terimler-

---

(35) **Kadet (Anayasacı-Demokrat) Partisi** — Rusya'daki liberal-monarşist burjuvazinin 1905 Ekiminde kurulan öncü partisi. Kadetler meşruti bir monarşiden yanaydılar. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı girişilen bütün silahlı karşı-devrimci eylemlere ve müdahaleci harekâtlara katıldılar. Müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların bozguna uğratılması üzerine Anayasacı-Demokratlar Sovyet aleyhtarı faaliyetlerini yurt dışında sürdürdüler.

le ortaya koymuşlardır. Kronştad ayaklanması (36) sırasında, menşevik, sosyalist-devrimci ve beyaz muhafızlar güçlerini birleştirirken Milyukov «Bolşeviksiz Sovyetler» parolası lehine tavır almıştır. Bu düşünceyi geliştirirken sosyalist-devrimcilere ve menşeviklere şunu yazıyordu: «kavgaya hoş geldiniz» (**Pravda,** no 64, 1921, Paris'in **Poslednıye Novostileri)** (37) çünkü bolşevikleri ekarte ederek iktidarı alma görevi önce onlara düşüyor. Büyük burjuvazinin lideri Milyukov, tüm devrimlerin getirdiği deneylerden yararlanmaktadır; o da şunu göstermiştir: küçük-burjuvazi iktidarı elinde tutamaz, sadece burjuvazinin diktatoryasını gizlemeye yarar ve burjuvazinin mutlak iktidarına her zaman sadece bir basamak teşkil eder.

Rusya'nın proleter ihtilali, 1789-1794, 1848-1849 deneylerini bir kez daha kanıtlamıştır; aynı zamanda, 11 aralık 1884'te Frederick Engels'in Bebel'e yazdığı bir mektubundaki sözlerini de kanıtlar:

«... saf demokrasi ihtilâl sırasında, kısa bir süre için, geçici bir önem taşımaktadır (burjuva hatta feodal ekonominin son kurtuluş çaresi olarak). Bundan dolayı, 1848'de, Mart ayından Eylül'e kadar, bütün bürokratik feodal kitle, devrimci kitleleri sustada tut-

---

(36) 28 Şubat 1921'de Kronstadt'ta Sosyalist-Devrimciler, Menşevikler ve Beyaz Muhafızlar tarafından çıkarılan karşı-devrimci isyandan söz ediliyor. Sovyet sistemine açıktan açığa meydan okumayı göze alamayan karşı-devrimciler «Komünistlerin bulunmadığı Sovyetler» sloganını attılar. Böylelikle Komünistleri Sovyetlerin yönetiminden uzaklaştırmayı, Sovyet sistemini yıkmayı ve kapitalizmi geri getirmeyi umut ediyorlardı. İsyan 18 Martta bastırıldı.

(37) **Poslednıye Novosti** (Son Haber) — Yurt dışındaki beyazların günlük gazetesi. Anayasacı-Demokratların organı. 1920 Nisanından 1940 Temmuzuna kadar Paris'te yayımlandı.

mak için, liberalleri tutmuştur. Her hâlukârda, kriz sırasında ve ertesinde, tek düşmanımız, saf demokrasi etrafında gruplanmış olacak olan tüm gerici kitle olacaktır; ve kattiyen ihmal edilmemesi gerek şey budur;» (Kommounistitcheski Troud, gazetesinde Rusça yayınlanmıştır, 1921, no 360, V. Adoratski yoldaşın 9 Haziran 1921 makalesi olan: «Demokrasi hakkında Marx ve Engels». Frederick Engels'in kitabında Almanca olarak: Siyasi Vasiyetname, Berlin, 1920, no 12, s. 19. (Gençliğin Uluslararası Kütüphanesi)

N. Lenin

Moskova, Kremlin 13 Haziran 1921.

Tam olarak ilk kez 1921'de bir broşürde yayınlanmıştır.

Toplu Eserler
Paris-Moskova, cilt 32
sayfa 483-491.

2

İTALYAN SORUNU ÜZERİNE KONUŞMA (38) 28 HAZİRAN

Yoldaşlar, daha çok yoldaş Lazzari'ye cevap vermek istediğimi belirtmeliyim. Bize: «Somut gerçekler verin, boş sözcükler değil,» dedi. Çok güzel. Fa-

---

(38) İtalyan sorunu, İtalyan Sosyalist Partisinin Komintern Yürütme Komitesinin kararını protesto etmesiyle ilgili olarak Komintern'in Üçüncü Kongresine getirildi. Komintern Yürütme Komitesi, İtalyan Sosyalist Partisinin Komintern'den çıkarılmasını ve Komintern'in İtalya'daki tek bölümü olarak Komünist Partisinin tanınmasını kararlaştırmıştı. Bu karara karşı çıkan İtalyan Sosyalist Partisi Üçüncü Kongreye Constantino Lazzari, Fabrizio Maffi ve E. Riboldi'den kurulu bir heyet gönderdi. Kongre 29 Haziran 1921'de şu kararı aldı: «İtalyan Sosyalist Partisi, Reggio Emilia'daki reformcu konferansa katılanları ve onları destekleyenleri saflarından uzaklaştırmadığı sürece, Komünist Enternasyonal'e üye olamaz...» İtalyan Sosyalist Partisi bu karara uymadı.

kat, eğer İtalya'daki reformist-oportünist eğilimlerin gelişimini izleyecek olursak, gerçekleri mi yoksa boş sözcükleri mi bulacağız. Gerek konuşmalarınızda gerekse izlediğiniz politikada, İtalya'daki sosyalist hareket için son derece önemli olan bir gerçeği gözden kaçırmaktasınız; sadece bu eğilim değil, aynı zamanda bir oportünist-reformist gurup da oldukça uzun bir süredir varlığını sürdürmüştür. Bernstein'in, sosyal-yurtseverlik ve İkinci Enternasyonal'in ihanete uğrayıp yıkılmasıyla sonuçlanan oportünist propagandasına başladığı zamanı hâlâ gayet iyi anımsamaktayım. O zamandan beri, Turati'yi sadece adıyla değil, fakat aynı zamanda yirmi yıldan beri bölücülüğünü yaptığı İtalyan İşçi sınıfı hareketi ve İtalyan Partisi içinde sürdürdüğü propagandayla tanıyoruz. Zaman darlığı beni İtalyan Partisi ile ilgili belgeleri yakından incelemekten alıkoymaktadır; fakat kanımca bu konudaki en önemli belgelerden biri, İtalyan burjuva gazetelerinden birinde -hangisi olduğunu hatırlamıyorum, La Stampa veya Corriere della Sera- yayınlanmış olup Turati ve arkadaşlarının Emilia Bölgesinde (39) verdikleri konferansla ilgili bir rapordur. Bu raporu, Avanti'de (40) yayınlanmış olanla karşılaştırdım. Bu kanıt yeterli değil midir? Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi'nden sonra, aramızda düşün-

---

(39) Burada, İtalyan Sosyalist Partisinin reformcu kanadının 10-11 Ekim 1920'de Reggio Emilia'da yapılan konferansına değiniliyor. Konferans, Komintern'e alınmanın yirmi bir şartını kayıtsız şartsız onaylamayı reddetti ve iktidarın devrim yoluyla ele geçirilmesini ve proletarya diktatörlüğünün ve Sovyet hükümetinin kurulmasını reddeden bir karar aldı.

(40) **Avanti!** (İleri!) — İtalyan Sosyalist Partisinin merkez organı olan bir günlük gazete. 1896'dan bu yana yayımlanıyor.

ce farklılıkları bulunan Serrati ve arkadaşlarına, kanımızca durumun ne olduğunu açıkça ve kesin bir dille anlattık. Onlara İtalyan Parti'sinin kademelerinde Turati ve benzeri kişilere hoşgörü gösterdiği sürece bir komünist partisi olamayacağını belirttik.

Nedir şimdi bu, politik gerçekler mi yoksa yine laf ebelikleri mi? Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi'nden sonra İtalyan proletaryasına açıkça şunu söyledik: «Reformistlerle, Turati'yle birleşmeyin». Bunun üzerine Serrati İtalyan basınında, Komünist Enternasyonal'e karşı olan bir dizi makale çıkardı ve reformistlerin (41) özel bir konferansını düzenledi. Bütün bunlar laf ebelikleri midir? Ayrılmaktan daha ötede bir olguydu bu: yeni bir partinin doğuşuydu. İnsanın bunu görmemiş olması için kör olması gerekir. Bu rapor söz konusu sorun için tayin edici olacak kadar önemlidir. Emilia Bölgesi'ndeki konferansa katılanların tümü partiden atılmalıdır; onlar Rus Menşevikleri değil, İtalyan Menşevikleridir. Lazzari: «İtalyan halkının nasıl düşündüğünü biliyoruz,» dedi. Ben, kendim, Rus halkı için böyle iddiada bulunmaya cüret bile edemem ama bunun önemi yok. «İtalyan Sosyalistleri, İtalyan halkının duygularını gayet iyi anlamaktadır,» dedi, Lazzari. Belki gerçekten de böyledir, bu konuyu tartışmayacağım. Gelgelelim, eğer somut gerçeklere ve Menşevizmi kökünden kazımağa kararlı olarak karşı çıkışa bakacak

---

(41) Anlaşılan Lenin, İtalyan Sosyalist Partisinin «birleşmeci» hizbinin (Giacinto Serrati, Adelchi Baratono ve öbürleri) 20-21 Kasım 1920'de Floransa'da toplanan konferansına değiniyor. Bu konferans, reformculardan kopulmasına karşı olduğunu ve Komünist Enternasyonal'e alınmanın yirmi bir şartını ancak bu şartla onaylayacağını açıklamıştı.

olursak, o zaman İtalyan Menşevizmini bilmediklerini görürüz. Ne kadar esef verici olsa da Yürütme Komitemizin aldığı kararın doğrulanması gerektiğini söylemek zorundayız. Oportünistleri ve Turati gibi reformistleri kademelerinde hoşgören bir parti, Komünist Enternasyonal'e kabul edilemez.

«Partinin adını neden değiştirmeliyiz?» diye soruyor Yoldaş Lazzari. «Şimdiki adı oldukça tatmin edicidir!». Biz bu görüşü paylaşmıyoruz. İkinci Enternasyonal'in tarihini, düşüşünü ve yıkılışını gayet iyi biliyoruz. Alman Partisi'nin tarihini bilmiyor muyuz? Ve Almanya'daki işçi sınıfı hareketinin büyük hatasının, ayrılmayı savaştan önce gerçekleştirmemiş olması olduğunu bilmiyor muyuz? Bu, Scheidemanncılar ve Merkezcilerin Alman hükümetine polemiklerle ve Alman Komünistlerine karşı şikayetlerle ihanet etmiş olmaları yirmibin işçinin hayatına maloldu. (42)

Ve aynı olguyu İtalya'da görmüyor muyuz? İtalyan partisi hiçbir zaman gerçekten devrimci bir parti olmadı. En büyük hatası, savaştan önce Menşevik ve reformistlerden ayrılmaması oldu; ve reformistler parti içinde varlıklarını sürdürmeğe devam ettiler. Yoldaş Lazzari: «Reformistlerle ayrılmamızın gerekliliğini tam olarak kabulleniyoruz; anlaşmadığımız tek

---

(42) Ocak 1919'da Berlinli işçilerin kendiliğinden bir gösterisi önce bir genel greve, sonra da Philipp Scheidemann'ın burjuva hükümetini devirmeyi amaçlayan bir silahlı ayaklanmaya dönüştü. Berlinli işçiler Ren, Ruhr ve öteki bölgelerin işçileri tarafından desteklendi.

Alman Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi Merkez Komitesi, hareketin boyutlarının gelişmesi karşısında korkuya kapılarak, hükümetle görüşmelere girişti ve böylece hükümete bir karşı-devrimci saldırı hazırlaması için gerekli zamanı kazandırdı. İşçi ayaklanması vahşice bastırıldı.

nokta bu konunun Leghorn Kongresine (43) götürülmesinin gerekli olduğunu sanmamızdandı,» diyor. Gelgelelim ki gerçekler başka bir şey söylüyor. İtalyan reformizmini ilk kez burada tartışmıyoruz. Geçen yıl Serrati ile bu konuyu tartıştığımızda: «İtalyan Partisinde ayrılma neden hemen gerçekleştirilemez, neden ertelenmesi gerektiğini söyler misiniz?» diye sormuştuk. Serrati buna karşılık olarak ne dedi? Hiç. Ve yoldaş Lazzari, Frossard'ın, içinde «becerikli ve akıllı olmalıyız,» diyen bir incelemesinden sözederek bunun bize karşı ve kendinden yana bir delil olduğunu zannediyor. Bence yanılıyor. Tam tersine, bizden yana ve Yoldaş Lazzari'ye karşı olan şahane bir delildir bu. Tavırlarınızı ve istifa edişinizi açıklamak zorunda olduğumuz zaman, İtalyan işçileri ne diyeceklerdir? Sol Komünist -taslağının (pseudo-Communist Left) -daha çok anarşizme benzeyen ve komünizmle hiçbir ilgisi olmayan solun- zigzaglarına oranla bizim taktiklerimizin daha akıllıca ve becerikli olduğunu açıklarlarsa o zaman ne diyeceksiniz onlara?

Serrati ve partisi tarafından anlatılan ve Rusların, herkesin yalnızca kendilerini taklit etmeleriyle ilgili safsataların anlamı nedir? Biz tam karşıtını istiyoruz bunun. Komünistlerin önderlerini ezberlemekle ve mümkün olan her durumda devrimci sloganlar kullanmakla işler çözümlenmiyor. Yeterli değildir bu, ve herşeyden önce şu yada bu öneriyi papağan gibi ezberlemiş komünistlere karşıyız. Gerçek komünizmin

---

(43) İtalyan Sosyalist Partisinin On Yedinci Kongresi 1921 Ocağında Leghorn'da toplandı. Çoğunlukta olan orta yolcular, reformculardan kopmayı ve Komintern'e alınma şartlarını tam olarak onaylamayı reddettiler. Sol-kanat delegeleri ise kongreyi terkettiler ve İtalyan Komünist Partisini kurdular.

simgesi oportünizmden ayrılmaktır. Sözünü ettiğimiz biçimde davranan komünistlere karşı gayet açık sözlü ve dürüst olup, düşündüğümüzün doğruluğuna inanarak onlara açıkça: «Aptalca davranmayın, akıllı ve becerikli olun» diyeceğiz. Fakat yalnızca oportünistlerden ayrılmış olan komünistlerle bu biçimde konuşacağız, sizinle henüz böyle konuşmuyoruz. Tekrarlarsak, Kongre'nin Yürütme Komitesinin aldığı kararları doğrulayacağını umarım. Yoldaş Lazzari: «Hazırlanma süreci içindeyiz.» dedi. Kesinlikle doğrudur bu; hazırlanma süreci içindesiniz. Bu sürecin ilk kademesi Menşeviklerden ayrılmaktır; 1903 yılında bizim Rus Menşeviklerden ayrıldığımız gibi. Alman devrimi tarihinde, tüm Alman işçi sınıfının uzun ve bezdirici savaş sonrası döneminde, katlanmak zorunda kaldığı ıstırabın nedeni, Alman Partisinin Menşeviklerden ayrılmamış olmasındandır.

Yoldaş Lazzari İtalyan Partisinin hazırlanma sürecinden geçtiğini, belirtti. Tamamen hemfikirim bu konuda. Ve ilk aşama, reformizmden kararlı, kesin, somut ve kalıcı bir ayrılma olacaktır. Bu oluşturulduğunda, kitleler komünizmle birleşip yekvücut olacaklardır. İkinci aşama, kesinlikle devrimci sloganların bir tekrarı değildir. Bizim akıllı ve yaratıcı nitelikteki kararlarımızın benimsenmesi olacaktır ve hep aynı nitelikte olup şunu vurguluyacaklardır: Temel devrimci ilkeler, çeşitli ülkelerdeki belirli koşullara uygulanmalıdırlar.

İtalya'da devrim Rusya'dakinden farklı bir doğrultu izleyecektir. Değişik bir biçimde başlayacaktır. Nasıl mı? Bunu ne siz, ne de biz biliyoruz. İtalyan komünistleri her zaman yeterince komünist olmamışlardır. İtalya'da işçiler fabrikaları ele geçirdiklerinde tek bir komünist çıkıpta elinden geleni yapmağa

çalışmış mıdır? (44) Hayır. O zamanlar İtalya'da henüz komünizm yoktu; belli bir miktar anarşizm vardı, fakat Marksist komünizm yoktu. Marksist komünizmin henüz geliştirilmesi ve işçi kitlelerinin, devrimci mücadele deneyinin de yardımıyla, bunu iyice özümlemesi gerekiyordu. Ve bu yolda atılacak ilk adım, yirmi yıldan fazla bir süredir burjuva hükümeti ile işbirliği yapıp onunla birlikte çalışmakta olan Menşeviklerden kesin ve kalıcı bir biçimde ayrılmaktır. Zimmerwald ve Kienthal konferanslarında (45) kendisini biraz izlemek olanağını bulduğum Modiglianinin, burjuva hükümetinin dışında fakat burjuvaziye çok daha yararlı olabileceği bir yer olan Sosyalist Partinin merkezinde, pozisyon alacak kadar kurnaz bir politikacı olması olasılığı büyüktür. Fakat Turati ve arkadaşlarının tüm teorileri, propaganda ve ajitasyonları, burjuvazi ile işbirliğini vurgulamaktadır. Gennari'nin konuşmasındaki çeşitli sözlerle kanıtlanmamış mıdır bu? Gerçekten Turati'nin şu anda hazırlamış olduğu, bir birleşik cephedir. Bu nedenle Yoldaş Lazzari'ye şunu söylemeliyim: «Senin ve Yoldaş Serrati'nin bu-

---

(44) 1920 Eylülünde, İtalya'da çelik işçileri sendikası ile sanayiciler derneğ arasındak bir anlaşmazlık sirasında işçiler bir dizi fabrikayı işgal ettiler. Hareket öteki sanayi kollarına da kaydı ve bütün ülkeye yayıldı. Ne var ki, reformcu sendika yöneticileri hareketi sendika sınırları içinde tutmak ve hareketin bir devrme dönüşmesini engellemek için tedbirler aldılar. Sanayicilerle görüşmelere girişmeyi kararlaştırdılar ve bunun sonucunda İtalyan işçilerinin devrimci mücadelesi durakladı.

(45) Burada, Birinci Dünya Savaşı sırasında 1915 ve 1916 yıllarında İsviçre'de toplanan sosyalist konferanslara değiniliyor. Bu konferanslar, kendi hükümetlerini açıkça destekleyen sosyal-şovenlerden kesin bir kopuşa karşı çıkan orta yolcular ile sosyalist partilerin Sol devrimci kanadı arasındaki mücadeleye sahne oldular.

rada yapmış olduğunuz türdeki konuşmalar devrimi hazırlayıcı nitelikte değildirler, örgütsüzleşmeye yol açarlar.» («Bravo» sesleri. Alkışlar)

Leghorn'da önemsenecek bir çoğunluk elde ettiniz. 14.000 reformist ve 58.000 komünist oya karşılık 98.000 oy aldınız. İtalya gibi geleneklerinin kuvvetliliğiyle tanınmış ve ayrılmak için yeterince bir temel oluşturulmamış olan bir ülkede, tamamen komünist olan bir hareketin başlaması yönünden, elde edilen bu oylar Komünistler için önemsenecek bir başarıdır. Bizce bu büyük bir zafer ve de İtalya'daki işçi sınıfı hareketinin, Rusya'da bizim hareketten daha hızlı gelişeceğinin somut bir kanıtıdır, çünkü, eğer bizim hareketle ilgili rakamlar hakkında bir bilginiz varsa, hemen hatırlayacaksınız ki Şubat 17'de Çarlık devrildikten sonra ve burjuva cumhuriyeti süresince, biz, Menşeviklere oranla daha hâlâ azınlıkta kalıyorduk. Onbeş yıllık amansız mücadeleden ve ayrılmalardan sonra durum buydu. Bizim sağ kanadımız gelişmedi ve onu gelişmekten alıkoymak o kadar kolay olmadı, halbuki siz Rusya'dan sözederken kullandığınız eleştirici tondan tam karşıtını düşündüğünüz anlaşılıyordu. İtalya'daki gelişmenin oldukça değişik bir biçimde ilerleyeceği kuşkusuzdu. Menşeviklerle onbeş yıl süren mücadelelerden ve Çarlığın devrilmesinden sonra, çok az sayıda bir taraftar kitlesiyle çalışmaya başlamıştık bizde. Elimizde, durumu belirsiz olan 98.000 birleşmiş Merkezciye karşılık 58.000 komünist düşünceli işçi vardı. Bu, İtalyan işçilerinin kitle hareketine gözlerini kapayıp onun varlığını reddedenleri kesinlikle inandırması gereken bir kanıttır, bir gerçektir. Hiçbir şey bir anda oluvermez. Fakat bu kuşkusuz şunu kanıtlamaktadır ki işçi kitleleri - bürokratlar,

profesörler, içi geçmiş liderler, gazeteciler değil, sömürülen sınıfın ta kendisi ve sömürülenlerin öncüleri bizi desteklemektedir. Ve sizin Leghorn'da ne kadar büyük bir yanlış yaptığınızın kanıtıdır. Bu bir gerçektir, 98.000 oy kontrolünüzdeydi, fakat siz 58.000 komüniste karşılık 14.000 reformistle birleşmeyi seçtiniz. Gerçekten komünist olmasalar ve hatta Bordiga'nın taraftarı bile olsalar ki bu gerçek değil, çünkü 2. Kongreden sonra Bordiga ciddi olarak tüm anarşizmden ve anti-parlamenterizmden vazgeçtiğini açıkladı. Onlarla birleşmeniz gerekirdi. Ama siz ne yaptınız? 14.000 reformistle birleşip 58.000 komünistten ayrılmayı tercih ettiniz. Ve bu, Serrati'nin politikasının İtalya için bir felaket olduğunun en iyi kanıtıdır. Biz hiçbir zaman Serrati'nin İtalya'da Rus devrimini taklit etmeye kalkışmasını istemedik. Çok ahmakça bir şey olurdu bu. Böyle ahmaklıklara düşmeyecek kadar akıllı ve esneklik sahibiyiz. Fakat Serrati İtalya'daki politikasının yanlış olduğunu kanıtladı. Belki manevra yapması gerekirdi. Geçen yıl burada iken en çok kullandığı deyim buydu: «Nasıl manevra yapacağımızı biliyoruz, körü körüne taklitçilik yapmak istemiyoruz, bu aptallık olur. Manevramızı öyle yapmalıyız ki oportünizmden ayrılabilmeliyiz. Siz Ruslar bunun nasıl yapılacağını bilmiyorsunuz. Biz İtalyanların bu tür olaylarda sizlerden daha becerikli olduğumuzu göreceksiniz», diyordu bize. Ve ne gördük- Serrati gerçekten şahane bir manevra yaptı; 58.000 komünistten ayrıldı. Ve şimdi bu yoldaşlar buraya gelip: «Eğer bizi reddederseniz kitlelerin zihnini karıştıracaksınız», diyorlar. Hayır yoldaşlar, siz yanılıyorsunuz. Şu anda İtalya'da işçi kitleleri yanıltılmış durumdalar, ve bizim onlara: «Yoldaşlar, seçim yapmak zorundasınız; İtalyan emekçileri, sizleri

hiç bir zaman körü körüne Rusları taklit etmeye çağırmayacak. Komünist Enternasyonal ile yirmi yıldır bildiğimiz ve gerçekten devrimci bir Komünist Enternasyonal içinde dost olarak asla hoş görmeyeceğimiz Menşevikler arasında bir seçim yapmak zorundasınız», dememizde kendi hesaplarına yarar vardır. İtalyan işçilerine söyleyeceğimiz budur. Sonucundan bir kuşkumuz olamaz: İşçi kitleleri bizi izleyeceklerdir. (Coşkun alkışlar ve doğrulamalar)

Tümü «Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresinin Bülteni, Sayı: 8, 4 Temmuz 1912» de yayınlandı.

Toplu Eserler, Cilt 32 Sayfa 462-67

3

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN TAKTİKLERİNİN SAVUNMA KONUŞMASI 1 TEMMUZ

Yoldaşlar; kendimi burada sadece savunmakla yetineceğimden dolayı çok üzgünüm. (Gülmeler). Çok üzgünüm çünkü Terraçini yoldaşın konuşmasını ve üç delegasyonun getirdiği değişiklikleri öğrendikten sonra, onları şiddetle eleştirmeyi çok isterdim çünkü doğrusu, Terraçini ile bu üç delegasyonun (46) savunduğu görüşler gerçekten saldırıyı hak ettiler. Böylesine yanlışlara ve «goşist» saçmalıklara karşı Kongre yeterince mücadele etmezse tüm hareket ölüme mahkûm olacak. Buna inancım tamdır. Fakat

---

(46) Burada, Rus heyetinin Komintern'in Üçüncü Kongresine sunduğu taktiklerle ilgili tezler taslağına ilişkin olarak Alman, Avusturya ve İtalyan heyetlerinin önerdiği değişiklikler kastediliyor.

biz örgütlü ve disiplinli marksistleriz. Yoldaşlara tek tek karşı çıkmamızın bir yararı olamaz. Ruslar uzun zamandan beri bu goşist gevezeliklerden bıkmıştır. Biz örgütlü insanlarız. Plan yaparken, örgütlü bir şekilde ilerlemeyi ve doğru tavrı bulmak zorundayız. Tezlerimizin uzlaşmalı olduğu hiç kimse için bir sır değil. Bu tezlerin uzlaşma taşımamaları için ortada bir neden yoktur. Üçüncü Kongre'de tayin edici temel ilkeleri tesbit etmiş olan Komünistler arasında bazı koşullarda uzlaşmalar gereklidir. Delegasyonumuzun öne sürdüğü tezler (47) titiz bir çalışmanın ürünüdür. Bu tezler, bazı delegasyonlarla yapılan ortak çalışma ve toplantılardan sonra meydana gelmiştir. Bu tezler Komünist Enternasyonalin temel görüşlerini belirlemektedir. Ayrıca tezler gerçek Merkezcileri mahkûm etmekle kalmayıp onları partiden ihraç ettiğimiz dönemde bambaşka bir önem kazanmaktadır. Evet gerçek budur. Tezleri savunmak zorundayım. Terraçini, Merkezcilere karşı mücadelemizi sürdürmenin gerekliliğini söylerken ve bu mücadeleyi nasıl yürütmemiz gerektiğini anlattığı zaman, bu değişiklikler belirli bir eğilimi gösteriyorsa, bu eğilime karşı amansız bir mücadele gereklidir derim, yoksa ne komünizm ve ne de Komünist Enternasyonal kalır. Alman Komünist İşçiler Partisi'nin (48) bu değişikliklerin altına nasıl imza atmadığına hayret ettim. (Gülmeler). Terraçini'nin neler savunduğunu ve bu

(47) Komintern'in taktikleriyle ilgili bu tezler Karl Radek tarafından hazırlanmıştı.

(48) **Alman Komünist İşçi Partisi**, 1920 Nisanında Almanya Komünist Partisinden atılan «Sol-kanat» Komünistleri tarafından kuruldu. Bu parti, Almanya komünist hareketi içinde bölücü bir siyaset izleyen sekter bir örgüttü. Sonunda Alman işçi sınıfı arasındaki tüm etkisini yitirdi.

değişiklikler için ne söylediğine bakalım. Değişiklikler şöyle başlıyor: «1. ci sayfanın 1. ci sütununda, 19. cu satırda «çoğunluk» sözcüğü çıkarılmalıdır. «Çoğunluk!» Bu son derece tehlikelidir. (Gülmeler). Daha sonra «temel öneriler» yerine «hedefler» sözcüğü konulacak deniliyor. Temel öneriler ve hedefler ayrı şeylerdir; anarşistler bile hedefler konusunda bizimle anlaşmaktadır. Çünkü onlar da sömürünün ve sınıfların kaldırılmasından yanadırlar.

Hayatımda çok az anarşistle tanışmış ve konuşmuş olmama rağmen onları oldukça iyi tanıdığımı söyliyebilirim. Zaman zaman anarşistlerle hedefler konusunda anlaşmayı başardımsa da, ilkeler konusunda bu hiç bir zaman mümkün olmamıştır. İlkeler hedef, program da taktik ya da teori değildir. Teori ve taktikler ilke değildir. Anarşistlerden ilke konusunda neden ayrılırız?.

Komünizmin ilkeleri, geçiş döneminde, proletarya diktatörlüğünün kurulması ve devlet zorunun kullanılmasıdır. Bu kavramlar komünizmin amaçları değil ilkeleridir. Ve bu teklifi hazırlamış olan yoldaşlar yanlış yapmışlardır.

Değişikliklerde şu söylenmektedir: 'çoğunluk' sözcüğü çıkarılmalıdır. Bu pasajı beraberce okuyalım.

«Komünist Enternasyonal'in Üçüncü Kongresi, bir sürü ülkede objektif durumun devrimci bir şekilde ağırlaştığı, şimdiye dek gerçek devrimci mücadelede işçi sınıfı çoğunluğunun önderliğini ellerine geçirmeyi başaran bir sürü komünist kitle partisinin örgütlendiği koşullar altında taktik sorunları yeniden gözden geçirmek üzere toplanmış bulunuyor.»

«Çoğunluk» sözcüğünü işte bu nedenle çıkarmak istiyorlar. Bu denli basit şeyler konusunda anlaşa-

mazsak nasıl beraberce çalışacağımızı ve proletaryayı zafere götüreceğimizi gerçekten kavrıyamıyorum. İlkeler konusunda neden anlaşamadığımız da açıkça ortaya çıkıyor böylece. Bugün işçi sınıfının çoğunluğunu kazanabilmiş bir partiyi göstersin; Terraçini bir örnek vermeyi bile düşünemememiş. Düşünemezdi de, çünkü böyle bir örnek yoktur.

Demek ki, «ilkeler» sözcüğünün yerine «hedefler» sözcüğü koyulacak ve «çoğunluk» sözcüğü çıkarılacak. Sağ olsunlar ama biz bunu kesinlikle reddediyoruz. Biz böyle bir şeyi asla yapmıyacağız. En nitelikli partilerden olan, Alman Partisi bile, bugün işçi sınıfının çoğunluğunu bünyesinde barındıramamıştır. Gerçek budur. Biz ki böyle bir mücadelenin en sıcak ve yoğun dönemini yaşıyoruz böyle bir gerçeği söylemekten çekinmezken, üç delegasyon Kongre'ye bir yalanla başlamak istiyor. Kongre'de «çoğunluk» sözcüğünün çıkarılması isteği böyle bir yalanı kanıtlamaktadır. Bunun saklanır bir yanı kalmamıştır.

İstenen değişiklikler arasında bir de bu var: «4 cü sayfa, 1 ci sütun 10 uncu satırda «Açık mektup» sözcükleri çıkarılmalıdır.» (49) Aynı düşüncede olan bir konuşmayı bugün dinleme fırsatını elde ettim. Fakat dinlediğim konuşmada bu düşünce sırıtmıyordu.

(49) Burada, Almanya Birleşik Komünist Partisi Merkez Komitesinin Sosyalist Partiye, Bağımsız Sosyal-Demokrat Partiye, Komünist İşçi Partisine ve Almanya'daki bütün sendika örgütlerine gönderdiği «Açık Mektup» kastediliyor. Bu «Açık Mektup», bütün işçileri, sendikaları ve sosyalist örgütleri gericiliğin yükselişine ve sermayenin emekçi halkın en temel haklarına karşı giriştiği saldırıya karşı hep birlikte direnmeye çağırıyordu. Ama sözkonusu örgütlerin yöneticileri Komünistlerle ortak eylemde bulunmayı reddettiler.

Bu konuşmayı yapan, Alman Komünist İşçileri Partisi üyesi, yoldaş Hempel'di. Konuşmasında Hempel yoldaş «Açık mektup oportünist bir tavırdı.» dedi. Utanarak ve üzülerek itiraf edeyim ki, bu görüşleri özel konuşmalarda da duydum. Fakat Kongre'de bunca uzun tartışmalardan sonra, «Açık mektup» un oportünist ilân edilmesi gerçekten utanç vericidir. Yoldaş Terraçini, şimdi de bu üç delegasyonun adına çıkıp «Açık mektup» sözcüklerinin çıkarılmasını istiyor. Alman Komünist İşçileri Partisi'ne verilen mücadelenin ne anlamı kalıyor bu durumda? Örnek bir politik tavırdır «Açık mektup». Biz bunu tezlerimizde açık bir şekilde altını çizdik ve kesinlikle bunu savunmalıyız. Bir örnektir diyorum çünkü işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmanın somut yönteminin ilk adımıdır. Proletaryanın hemen hemen bütünün örgütlü olduğu Avrupa'da, işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmak zorundayız; bunu anlamayanların komünist harekette yeri olamaz. Bunu, üç yılını doldurmuş büyük devrim süresinde öğrenememiş olanlar artık bundan sonra bir şey öğrenemezler.

Rusya'da Partimizin küçük olmasına rağmen zafere ulaştığımızı söylüyor Terraçini. Çekoslovakya hakkında tezlerimizde söylediklerimiz Terraçini'yi tatmin etmemiştir. Önerilen yirmi yedi tane değişiklik var burada. Bu değişiklikleri eleştirmek isteseydim bazı konuşmacılar gibi en azından üç saat konuşmam gerekirdi. Çekoslovakya Komünist Partisinin 300-400 bin üyesi olduğunu ve işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmanın parti için yenilmez bir güç yaratacağını ve yeni işçi kitlelerini partiye kazanmaya devam etmenin gerekli olduğunu Kongre'de duyduk. Fakat Terraçini yoldaş eleştiriye zaten hazır durumda, Partide 400 bin işçi varsa şimdi daha fazlasını ne ya-

palım? Onları Parti'den çıkaralım, diyor Terraçini. (Gülmeler). Terraçini, «kitleler» sözcüğünden korkmakla yetinmiyor onu ortadan kaldırmak istiyor. Anlaşılan, Terraçini yoldaş, Rus Devrimini anlıyamamıştır.

Evet biz Rusya'da küçük bir partiydik ama arkamızda bütün ülkenin İşçi ve Köylü Milletvekilleri Sovyetlerinin çoğunluğu vardı. (Bağrışmalar arasında «Çok doğru» sözleri duyuluyor.) Buna benzer bir şeyiniz var mı sizin? On milyonu bulan ordunun aşağı yukarı yarısı bizimle beraberdi. Sizin arkanızda ordunun çoğunluğu var mı? Böyle bir ülkeyi gösterin bana! Diğer üç delegasyonun öne sürdüğü düşünceleri Terraçini yoldaş da paylaşıyorsa Enternasyonalde bir aksaklık var demektir; bu durumda söylememiz gereken de şudur: «Durun! Kesin bir mücadele olmalıdır. Yoksa Komünist Enternasyonal'i kaybederiz.» (Salon hareketleniyor).

Burada her ne kadar savunma durumundaysam da (gülmeler) deneylerimden faydalanarak burada söylediğim, ve konuşmamın hedefi ve ilkesi olan delegasyonumuzun teklif ettiği karar ve tezlerin savunulmasıdır. Bu karar ve tezlerin içinde hiç bir şeyin değiştirilmiyeceğini söylemek ukalâca bir tavır olur. Okumak zorunda olduğum bir çok teklif oldu ve bunların içinde yapılması gereken değişikliklerin farkında olmadığımı söylesem doğru olmaz. Ama bu değişiklikleri yapmak ukalâlık olurdu. Eğer şimdi politik olarak tek bir harfin değiştirilmiyeceğini söylüyorsam, bu değişiklikleri belirli bir politik nitelikte gördüğüm ve Komünist Enternasyonal'i tehlikeli bir yola sürükledikleri içindir. İşte bu nedenle Rus delegasyonu ve ben tezlerdeki tek bir harfin değiştirilmemesi

için israr etmek zorundayız. Kendi içimizde sağcı unsurları mahkûm etmekle kalmadık onları ihraç ettik. Fakat Terraçini gibi insanlar sağcılara karşı mücadeleyi bir spor haline getirirlerse şunu söylemek zorunda olacağız: «Durun! Yoksa mevcut olan tehlike çok daha kritik bir duruma gelecektir.»

Terraçini saldırgan mücadele teorisini savunmuştur. (50) Buna ilişkin olarak meşhur değişiklikler iki üç sayfalık bir teklif getiriyor. Bunları okumamızda gerçekten hiç bir yarar yok. Terraçini'nin ne dediğini biliyoruz. Terraçini düşündüklerini açıkça sergilemiştir. «Dinamik eğilimlere» ve «pasiflikten faaliyete geçiş»e değinerek saldırı teorisini savunmuştur. Rusya'da Merkezcilere karşı mücadele ederken oldukça deney sahibi olmuştuk. Bundan on beş yıl önce oportünistlere, Merkezcilere ve Menşeviklere karşı mücadele ediyorduk; sadece Menşeviklere karşı değil ayrıca yarı-anarşistlere karşı da başarılı bir mücadele verdik.

Bu mücadeleyi vermemiş olsaydık, değil üç buçuk yıl ,üç buçuk hafta bile iktidarı elimizde tutamaz ve burada komünist kongreler toplayamazdık. «Dinamik eğilimler» ve «pasiflikten faaliyete geçiş» deyim-

---

(50) 1920 yılında Almanya'da ortaya çıkan «saldırgan mücadele teorisi» ya da «saldırı teorisi»nin savunucuları, devrimci eylem için gerekli objektif şartlar var olsun olmasın ya da emekçi yığınlar Partiyi desteklesin desteklemesin, Partinin her zaman saldırı taktiği izlemesi gerektiğini ileri sürüyorlardı. «Saldırı teorisi» aynı zamanda Macaristan, Çekoslovakya, İtalya ve Avusturya'daki «Solcular» arasında da destekleyici buldu. Komitern'in Üçüncü Kongresinde bu maceracı siyaset mahkûm edildi ve bu siyasete karşı devrim için sabırla hazırlanma şeklindeki Leninist taktik savunuldu.

leri Sol Sosyalist devrimcilerinin (51) bize karşı kullanmış oldukları şeylerdir. Şimdi onlar hapiste «komünizmin amaçlarını» savunuyor ve «pasiflikten faaliyete geçiş»i düşünüyorlar. (Gülmeler) Önerilen değişikliklerde izlenen mantık akıl almaz bir mantıktır, çünkü bu değişikliklerde marksizmden, siyasî deneyden ve mantıktan eser yok. Biz tezlerimizde devrimci saldırının genel bir teorisini geliştirdik mi? Radek veya aramızdan herhangi biri böyle saçmalık yaptı mı? Biz saldırı teorisinden söz ettiğimiz zaman kesinlikle belirli bir ülke ve dönemden söz ettik.

Menşeviklere karşı mücadelemizden hatta ilk devrimden önce bile devrimci bir partinin bir saldırı yürütüp yürütmemesi gereği üzerine tereddüt edenlerin olduğunu gösteren olaylar aktarabiliriz. Böyle tereddütler herhangi bir sosyal-demokratta -bizim o zamanki adımızla— uyandığı zaman, ona karşı mücadele ettik, oportünist olduğunu, marksizmden ve devrimci partinin diyalektiğinden hiç bir şey anlamadığını söyledik. Bir partinin devrimci saldırıya genel olarak izin verip vermemesi tartışması gerçekten mümkün müdür? Ülkemizde böyle örnekler bulabilmek, için on beş yıl gerilere gitmek gerekir. Saldırı teorisini tartışan Merkezciler veya gizli Merkezciler varsa, onların derhal ihraç edilmesi gerekir. Böyle bir meselenin hâlâ tartışılır bir yanı kalmamıştır. Komünist Enternasyonal'in kuruluşundan üç yıl sonra

---

(51) **Sol Sosyalist-Devrimciler** — Sosyalist - Devrimci Partinin sol kanadı (bkz. Not 10). Bunlar 1917 Kasımında kendi partilerini kurdular. Ekim Devriminden sonra Bolşeviklerle ittifaka girdiler ve hükümete alındılar. Ama daha 1918 Temmuzunda ittifakı bozarak Sovyet iktidarına karşı silahlı bir isyan düzenlediler ve Sovyet devletine karşı açık mücadeleye giriştiler.

biz hala «dinamik eğilimler» den ve «pasiflikten faaliyete geçiş»i tartışıyorsak bu gerçekten büyük bir rezalettir.

Bu tezleri bizimle hazırlayan Radek yoldaşla bu konuda bir anlaşmamazlık söz konusu değildir. Almanya'da gerçek bir taarruz hazırlanmışken, devrimci saldırı teorisi hakkında konuşulması pek de doğru değildi. Fakat Mart Eylemleri liderlerinin yanlışlarına rağmen ileriye dönük önemli bir adımdı. (52) Ama bu önemli değil. Yüzbinlerce işçi kahramanca savaştı. Burjuvaziye karşı Alman Komünist İşçiler Partisi ne kadar cesaretle döğüştüyse de, Radek yoldaşın Hölz hakkında Rusça olarak yazdığını burada tekrarlamak zorundayız. Herhangi bir kişinin, bir anarşistin bile, burjuvaziye karşı cesurca mücadele etmesi tabiî ki çok önemli bir şeydir; fakat sosyal-hainlerin adi provokasyonlarına ve burjuvaziye karşı yüzbinlerin mücadele etmesi, işte budur ileriye atılmış gerçek adım.

Kişinin yaptığı yanlışlara karşı öz-eleştiri yapabilmesi çok önemlidir. Biz bununla başladık. Eğer bir kimse, yüzbinlerin katıldığı bir mücadeleye daha sonra karşı çıkarsa ve Levi gibi davranırsa o kimsenin ihraç edilmesi gerek. Ve yapılan da o oldu. Fakat biz bundan bir ders çıkartmalıyız. Bir saldırıya biz gerçekten hazırlanmışmıydık? (Radek: «Savunma için bile hazırlanmamıştık».) Saldırıdan söz eden sadece gazetelerdeki makaleler oldu. Bu teorinin 1921'de Almanya'da Mart eylemine uygulanışı yanlış oldu -bu-

---

(52) Alman proletaryasının 1921 Martındaki silahlı mücadelesine değiniliyor. Bu mücadele, işçi sınıfının devrimci örgütlerini ezmek için vakitsiz ve hazırlıksız bir ayaklanma çıkmasını isteyen hükümet tarafından kışkırtılmıştı. İşçiler kahramanca savaştıkları halde ayaklanma bastırılmıştı.

nu kabul etmemiz gerekir- fakat genel olarak devrimci saldırı teorisi yanlış değildir.

Rusya'da başarıya ulaştık ve bu oldukça kolay oldu çünkü devrime emperyalist savaş döneminde hazırlandık. Bu ilk şarttı. Rusya'da on milyon işçi ve köylü silâhlıydı; ve sloganımız «Her ne pahasına olursa olsun barış» idi. Başarıya ulaşmamızın nedeni geniş köylü kitlesinin toprak ağalarına karşı devrimci bir bekleyiş içinde oldukları içindi. Sosyalist-Devrimciler, İkinci ve ikibuçukuncu Enternasyonal taraftarları 1917 Kasım'ında geniş bir köylü partisiydiler. İkincisi ve İkibuçukuncu Enternasyonallerin gerçek kahramanları gibi devrimci yöntemler istiyorlar fakat devrimci bir şekilde hareket etme cesaretine sahip değiller. 1917'nin Ağustos ve Eylül'ünde biz şunu demiştik: «Teorik olarak Sosyalist-Devrimcilerle eskisi gibi mücadele ediyoruz, fakat pratikte programlarını kabul etmeğe hazırız çünkü ancak bizler bu programı uygulayabiliriz». Söylediğimizi de aynen yaptık. (53) Zaferimizden sonra Kasım 1917'de bize karşı olumsuz olan ve Kurucu Meclis'e Sosyal-Devrimci çoğunluğu gönderen köylülük, bir kaç gün sonra olmasa bile -benim tahminim ve beklediğim yanlış çıktı- bir kaç hafta sonra saflarımıza kazanıldı. Aradaki fark büyük değildi. Avrupa'da köylülüğün çoğunluğunu bir kaç hafta içinde saflarımıza kazanabileceğiniz bir ülke gösterebilirmisiniz? Belki de İtalya? (Gülmeler) Rusya'da büyük bir parti olmamasına rağmen başarıya ulaştığımız söyleniyorsa, bu sadece bunu

(53) 26 Ekim (8 Kasım) 1917 tarihli Toprak Kararnamesi ve 18 (31) Ocak 1918 tarihli Toprağın Kamulaştırılmasına İlişkin Ana Kanun, köylülerin talep ettiği ve Sosyalist-Devrimcilerin programının gerektirdiği gibi toprağın eşit bir biçimde dağıtılmasını öngörüyordu.

söyliyenlerin Rus Devrimini ve devrime nasıl hazırlanacağını hiç anlamadıklarını gösterir.

Attığımız ilk adım kiminle ilişkide bulunduğumuzu ve kime tam anlamıyla güvenebileceğimizi bilebilmek için gerçek bir Komünist Partisi kurmak olmuştur. Partimizin birinci ve ikinci kongrelerinin sloganı buydu: «Kahrolsun Merkezciler!». Rusya'da Menşevikler dediğimiz, Merkezcileri ve yarı-Merkezcileri bütün dünyada kısa bir dönemde alaşağı etmezsek Komünizmin ABC'sini dahi öğrenemiyeceğiz. İlk görevimiz gerçek bir devrimci parti kurmak ve Menşeviklerle bağları koparmaktır. Fakat bu sadece bir hazırlık okuludur. Bugün Üçüncü Kongreyi toplamış bulunuyoruz ve Terraçini yoldaş hazırlık okulu görevinin Merkezcileri ve yarı-Merkezcileri bulmak, kovalamak ve teşhir etmek olduğunu tekrarlayıp duruyor. Hayır, teşekkür ederiz! Biz bunu çoktan yaptık! İkinci Kongre'de düşmanlarımızın Merkezciler olduğunu söylemiştik. Artık bundan sonra gerçekten ilerlememiz gerek. Bir parti içinde örgütlendikten sonra atılacak ikinci adım devrim için hazırlanmayı öğrenmektir. Bir çok ülkede henüz liderliği nasıl üstleneceğimizi bile öğrenmiş değiliz. Rusya'da sadece işçi sınıfının tartışma götürmez çoğunluğu bizim saflarımızda olduğu için değil-1917 seçimlerinde işçilerin büyük çoğunluğu Menşeviklere karşı bizim yanımızdaydı-fakat aynı zamanda ordunun yarısı iktidarı ele geçirdikten hemen sonra ve köylülerin onda dokuzu da bir kaç hafta sonra saflarımıza geçtiği için başarıya ulaştık; kendi programımız yerine sosyalist-Devrimcilerin toprak programını kabul ettiğimiz ve onu uyguladığımız için bu başarıya ulaştık; Sosyalist-Devrimcilerin programını uygulamamızda yatıyordu başarımız; işte bu nedenle zaferimiz bu kadar kolay ol-

du. Sizin Batıda böyle hayalleriniz olabilir mi? Böyle bir şey saçma olur! Terraçini yoldaş ve önerilen değişiklikleri imzalıyanlar, somut ekonomik şartları karşılaştırın bakalım! Çoğunluğun saflarımıza bu kadar çabuk geçmesine rağmen zaferden sonra karşılaştığımız güçlükler çok büyük olmuştur. Ama amacımıza ulaştık çünkü sadece hedeflerimizi değil aynı zamanda ilkelerimizi de aklımızda tuttuk ve ilkeler hakkında susup hedefler, «dinamik eğilimler» ve «pasiflikten faaliyete geçiş» hakkında konuşanlara Partimizde göz yummadık. Böyle beyleri hapiste görmeyi tercih ettiğimiz için belki bizi eleştireceklerdir. Fakat diktatörlük de başka türlü olamaz. Diktatörlük için hazırlanmalıyız; buna hazırlanmada böyle değimler ve değişikliklere karşı mücadele ederek hazırlanılır. (Gülmeler). Tezlerimiz başından sonuna kadar kitlelerden söz ediyor. Ama yoldaşlar, kitlelerden ne kastedildiğini anlamak zorundayız. Alman Komünist İşçiler Partisi, Sol kanadına mensup yoldaşlar bu sözcüğü yanlış kullanmaktadırlar. Fakat Terraçini yoldaş ve bu değişikliklerin altına imzasını atmış olanlar da «kitleler» sözcüğünün nasıl okunacağını bilmiyorlar.

Şimdiye kadar çok konuştum bu yüzden «kitleler» kavramı hakkında sadece bir şey daha söylemek istiyorum. Bu sözcük mücadelenin niteliğindeki değişikliklere göre değişen bir kavramdır. Mücadelenin başında bu sözcük gerçekten devrimci bir kaç bin işçiyi kapsıyordu. Eğer parti kendi üyelerinin dışında partisizleri de ayaklandırmayı başarıyorsa demek ki parti kitleleri de kendine çekmeyi başarma yolundadır. Devrimlerimiz sırasında bir kaç bin işçinin kitleleri temsil ettiği anlar oldu. Hareketimizin ve Menşeviklere karşı mücadelemizin tarihinden, bir kasaba-

daki bir kaç bin işçinin harekete açık bir şekilde kitle niteliğini vermeye yettiğini gösteren bir çok örnek bulursunuz. Genellikle filisten -bilgisiz, kültürsüz- ve sefil bir hayat yaşıyan, siyasetten hiç bir şey duymamış partisiz bir kaç bin işçi devrimci bir şekilde harekete geçmeye başladımı kitle hâline gelirler. Eğer hareket yayılır ve güçlenirse, gerçek bir devrime dönüşür. 1905 ve 1917'de, üç devrim (54) sırasında gördük. Siz de bütün bunlardan geçmek zorunda kalacaksınız. Devrim yeterince hazırlanmış olduğu zaman «kitleler» kavramı da değişir: artık bir kaç bin işçi kitleleri meydana getirmez. Bu sözcük artık başka bir şey ifade eder. «Kitleler» kavramı öyle bir değişir ki, çoğunluk, işçilerin çoğunluğu anlamını ifade etmekle kalmaz bütün sömürülenlerin çoğunluğunu ifade eder. Bir devrimci için başka türlü bir yorum olamaz ve sözcük başka bir şekilde kullanılırsa anlamsız hale gelir. Küçük bir parti bile, İngiliz veya Amerikan partisi, siyasî gelişmenin sürecini iyi inceler ve partisiz kitlenin hayat ve geleneklerini iyi tanırsa, uygun bir anda devrimci bir hareket yaratabilmesi mümkündür. (Radek yoldaş madencilerin grevini örnek olarak verdiği zaman iyi bir örnek vermişti.) (55) Böyle bir anda parti, sloganlarıyla çıkar ve milyonlarca işçiyi sürüklemeyi başarırsa bir kitle hareketi doğar. Devrimin çok küçük bir parti ile başlatılabileceğini ve başarılı bir sonuca varılabileceğini tamamen reddetmem. Ama kitleleri kazanma yöntemleri hakkında bilgi edinmek de gerekir. Bunun içinde devrime tam bir

---

(54) Burada, Rusya'daki 1905-07 ve Şubat 1917 burjuva-demokratik devrimler ve 1917 Ekim Sosyalist Devrimi kastediliyor.

(55) Lenin, İngiliz maden işçilerinin 1921 Nisanındaki grevine değiniyor.

hazırlık gerekir. Fakat burada öyle arkadaşlarımız var ki «büyük» kitleden derhal vazgeçmemiz talebi ile geliyorlar. Bu yoldaşlara karşı çıkmak gerekir. Gerçek bir hazırlık olmaksızın hiç bir ülkede başarıya ulaşılamaz. Kitlelere küçük partiler de liderlik edebilir. Belirli zamanlarda büyük örgütlere gerek yoktur.

Fakat başarıya ulaşabilmek için kitlelerin sempatisini kazanmamız gerekir. Mutlak bir çoğunluk her zaman gerekli değildir; fakat başarıya ulaşabilmek ve iktidarı elimizde tutabilmek için sadece işçi sınıfının çoğunluğu değil -burada işçi sınıfı deyimini Batı Avrupa'daki anlamıyla yani sanayi proletaryası anlamı ile kullanıyorum- aynı zamanda emekçi ve sömürülen kırsal nüfusun çoğunluğu da gereklidir. Bunu hiç düşünmüş müydünüz? Terraçini yoldaşın konuşmasında böyle bir düşüncenin izlerini görüyor muyuz? Sadece «dinamik eğilimler» ve «pasiflikten faaliyete geçiş» ten söz ediyor. Gıda sorununa tek bir kelime ayırıyor mu? Rusya'da gördüğümüz kadarı ile, işçiler son derece dayanıklı ve aç kalabilmelerine rağmen görüyoruz ki gıda ihtiyaçlarını talep ediyorlar. Bu yüzden, sadece işçi sınıfının çoğunluğunu değil ama aynı zamanda emekçi ve sömürülen kırsal nüfusun çoğunluğunu da saflarımıza çekmek zorundayız. Kendinizi buna hazırladınız mı? Hemen hemen buna hiç bir yerde hazır değiliz.

Ve tekrarlıyorum, tezlerimizi ne olursa olsun savunmak zorunda olduğumu hissediyorum. Merkezcileri mahkûm etmekle kalmadık onları Parti'den ihraç ettik. Şimdi tehlike olarak kabul ettiğimiz bir başka meseleyi ele alalım. Yoldaşlara gerçeği en terbiyeli bir şekilde söylemeliyiz ki hiç kimse kendine hakaret edildiğini sanmasın; -tezlerimizde bu gerçek son derece açık ve usluplu bir şekilde söylendi-. Şimdi

Merkezcileri eleştirmekten çok daha önemli bir meseleyle karşı karşıyayız. Merkezciler meselesi ile yeterince uğraştık. Artık can sıkıcı olmaya başladı. Bunun yerine yoldaşlar gerçek devrimci bir mücadeleyi vermeyi öğrenmelidirler. Alman işçileri buna başlamışlar bile. Yüzbinlerce proleter kahramanca dövüşmektedir. Bu mücadeleye karşı çıkan olursa derhal atılmalıdır. Bundan sonra boş laflarla uğraşmayıp, yapılan yanlışları da göz önünde bulundurarak mücadeleyi nasıl daha iyi örgütleyebileceğimizi hemen öğrenmeliyiz. Yanlışlarımızı düşmanlarımızdan saklamamalıyız. Bundan korkanlar devrimci kabul edilemezler. Oysa aksine işçilere açıkça «Evet biz hatalı davrandık» dersek, bu, yanlışları bir daha tekrarlamıyacağımızı ve zamanımızı daha iyi seçebileceğimiz anlamına gelecektir. Eğer mücadele sırasında emekçi halkın çoğunluğu saflarımızda bulunursa -sadece işçilerin çoğunluğu değil sömürülenlerin ve ezilenlerin çoğunluğu demek istiyorum- o zaman gerçekten başarılı olabileceğiz.

Bu konuşma Komünist Enternasyonal'in Üçüncü Kongre Bülteninde tam metin olarak yayımlanmıştır. No 11, 8 Temmuz 1921.

Toplu Eserler: cilt 32 Sayfa 468-477.

4

RUS KOMÜNİST PARTİSİ'NİN TAKTİKLERİ ÜZERİNE RAPOR 5 TEMMUZ

Yoldaşlar; Doğrusunu isterseniz bu rapora iyi bir şekilde hazırlanamadım. Sizin için hazırlayabildiğim sadece sistematik olarak hazırlanmış bir belge şeklinde vergi sistemi üzerine yazdığım bir broşürün çevirisiyle Rus Komünist Partisi'nin taktikleri üzerine yazdığım tezlerimdir. Buna sadece bir kaç açıklama ve yorum eklemek istiyorum.

Bence Parti'nin taktiklerini açıklamadan önce **uluslararası durumu** incelememiz gerekiyor. Kapitalizmin uluslararası düzeyindeki ekonomik durumunun ayrıntılı tartışmasını şimdiye kadar zaten yaptık ve kongre bu konuda kesin kararlar aldı. Tezlerimde bu konuya çok kısa ve yalnızca politik açıdan değindim. Ekonomik özünü bir yana bıraktım fakat Cumhuriyetimizin uluslararası durumunu tartışırken şu veya bu sınıfın üstünlüğünü sağlamak için aralarında

silahlı mücadele vermiş güçler arasında bugün belli bir dengenin oluştuğunu görüyoruz; bu gerçeği politik olarak göz önünde bulundurmamız gerekir. Bu denge, burjuva toplumu, tüm uluslararası burjuvazi ve Sovyet Rusya arasında kurulmuştur. Fakat tabii ki bu denge sınırlı bir dengedir. Uluslararası durumda bu dengenin sağlanması bu silahlı mücadelenin oranında sağlanmıştır. Fakat ayrıca bu dengenin son derece göresel ve sağlam olmıyan bir denge olduğunu belirtmemiz de gerekir. Sömürge ve yarı-sömürgeler gibi bugüne kadar tarihin süjeleri -özne- değil de objeleri -nesne- olarak ele alınmış olan ülkelerin yanısıra kapitalist ülkelerde de barut fıçıları birikmiş bulunmaktadır. Bu yüzden orada da ayaklanmaların, büyük savaşların ve devrimlerin ergeç patlak vermesi, hatta birdenbire oluşması çok mümkündür. Son bir kaç yıldır uluslararası burjuvazinin doğrudan doğruya ilk proleter cumhuriyetine karşı açtığı mücadeleye tanık olduk. Bu mücadele dünyanın politik merkezinde cereyan etmiş ve merkezde değişim meydana gelmiştir. Uluslararası burjuvazinin Cumhuriyetimizi devirmekte uğradığı başarısızlıklarının oranında bir denge oluşmuş ama tabii ki bu denge son derece zayıftır.

Bugünkü durumda uluslararası burjuvazi bizim Cumhuriyetimizden çok daha kuvvetli olduğunu ve onu bize karşı savaşa devam etmekten sadece bir takım özel durumların biraraya gelmesinin alakoyduğunu bilmekteyiz. Bir kaç haftadır Uzak Doğu'da istilanın (56) yenilenmesi için yeni girişimlere girildi-

---

(56) 26 Mayıs 1921'de Japon müdahalecilerinin desteklediği Beyaz Muhafızlar Kıyı Bölgesinde bir burjuva diktatörlüğü ve terör rejimi kurdular. Bu rejim 1922 yılı sonlarına kadar sürdü.

ğine tanık oluyoruz, ve buna benzer girişimlerin devam edeceğinden hiç bir kuşkumuz yoktur. Partimizin bu konuda da hiç bir kuşkusu yoktur. Bizim için önemli olan zayıf bir dengenin olduğunu tesbit etmek, ve şu andaki durumun belirli özelliklerine göre taktiklerimizi ayarlayarak, silâhlı bir çarpışmanın gerekliliğinin her an ortaya çıkabileceğini asla unutmadan, şu sıradaki ateşkes döneminden faydalanmakdır. Fakat bizim acil görevimiz şu anda Kızıl Ordu'yu geliştirmek ve örgütlemektir. Gıda sorunu ile beraber her şeyden önce Kızıl Ordu ile ilgilenmemiz gerekir. Uluslararası burjuvaziden gelecek yeni istila girişimlerine karşı her an hazır olmamız gereken şu günlerde, bugünkü uluslararası durumda başka bir tavrımız olamaz. Bununla birlikte, pratik politikamızla ilgili olarak, uluslararası durumun belirli bir dengeye ulaşmasının belli bir önemi varsa, aynı zamanda devrimci hareketin bir ilerleme kaydetmesine rağmen, uluslararası devrimin bu yıl, tahmin ettiğimiz gibi düz bir çizgide ilerlemediğini de kabul etmek lâzım.

Uluslararası devrime başladığımız zaman, onun gelişimini yöneltebileceğimizi inandığımızdan değil bazı koşulların bizi zorlamasından dolayı harekete geçtik. Şöyle düşündük: ya uluslararası devrim yardımımıza gelir ve bu durumda zaferimiz kesinleşmiş olur, ya da yenilgi ihtimali olsa bile mütevazi devrimci görevimize devam eder ve böylece devrime hizmet etmiş olur ve deneyimiz diğer devrimlere yararlı olur. Uluslararası dünya devriminin desteği olmadan proleter devrimin zafere ulaşmasının olanaksız olduğu bizim için açıktı. Devrim öncesinde, ve hatta sonrasında şöyle düşünüyorduk: ya devrim diğer ileri kapitalist ülkelerde de aniden, hiç değilse çok çabuk

patlak verir ya da mahvoluruz. Bu inancımıza rağmen Sovyet sistemini her ne pahasına olursa olsun bütün koşullar altında korumak için elimizden geleni yaptık, çünkü sadece kendimiz için değil fakat aynı zamanda uluslararası devrim için de çalıştığımızı biliyorduk. Bunun bilincindeydik, bu inancımızı Ekim Devriminden önce, ondan hemen sonra, Brest-Litovsk Barış Antlaşmasını imzaladığımız zaman da bir çok tez tekrarladık. Ve genel olarak bu doğruydu.

Gerçi olaylar bizim beklediğimiz gibi dümdüz bir gelişme göstermediler. Diğer büyük gelişmiş kapitalist ülkelerde bugüne dek devrim patlak vermedi. Dünyanın dört bir bucağında devrimin gelişmekte ve yalnızca bu sayede, ekonomik ve askeri alanda bizden yüz kez daha güçlü olmasına rağmen uluslararası burjuvazinin bizi yok edememesi gerçeğini büyük bir memnunlukla söylemekteyiz. (Alkışlar)

Tezlerimin 2 nci paragrafında bu durumun ne şekilde oluştuğunu ve bundan ne gibi sonuçlar çıkarmak gerektiğini incelemekteyim. Son kararımın ne olduğunu da şöyle ifade edeyim: önceden tahmin etmiş olduğumuz gibi uluslararası devrim ilerlemekte fakat tam bizim düşündüğümüz gibi değil. Çok kötü olan barış kararından sonra devrim belirtilerinin önemsenmemesi mümkün olmıyacak kadar çok ve hatta bizim o zaman düşündüğümüzden çok daha fazla olmasına rağmen diğer kapitalist ülkelerde devrimin gerçekleşemiyeceği ilk bakışta açıkça ortaya çıkıyordu. Son zamanlarda çıkan yazılara göre Avrupa'da devrim belirtilerinin son yıllarda bizim o zaman düşündüğümüzden çok daha ciddi olduklarını söylüyorlar. Bu durumda ne yapmamız gerekir şimdi? Devrim için en iyi şekilde hazırlanmalı ve ileri kapitalist ülkelerdeki somut gelişimin derin bir araştırma-

sını yapmalıyız. Uluslararası durumdan almamız gereken ilk ders budur. Kendi Rus Cumhuriyetimize gelince bu kısa aradan yararlanmalı ve taktiklerimizi tarihin bu zigzaglı çizgisine uydurmalıyız. Bu dengenin politik önemi çok büyüktür çünkü geniş işçi kitleleri ve hatta belki toplam nüfusun büyük bir çoğunluğunun örgütlenmiş olduğu Batı Avrupa ülkelerinde burjuvazinin temel siperi İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal'e bağlı olan düşman işçi sınıfı örgütleridir. Buna tezlerin 2 nci paragrafında değinmekteyim ve bu konuyla ilgili taktikler sorunu üzerindeki tartışmamızda ele aldığımız bu iki noktayı işlemem gerekir sadece. Bunlardan ilki proletaryanın çoğunluğunu kazanmakla ilgili. Gelişmiş kapitalist bir ülkede proletarya ne kadar çok örgütlenmişse, tarih devrim hazırlığında bizden o kadar çok mükemmellik istemekte ve işçi sınıfının o kadar büyük bir çoğunluğunu kazanmamız gerekmektedir. İkincisi, sanayi alanında gelişmiş kapitalist ülkelerde kapitalizmin baş siperi işçi sınıfının İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonallerde örgütlenmiş olan kısmıdır. Fakat işçi sınıfının karşı-devrimci unsurlarının bulunduğu bu kısmının desteği ile uluslararası burjuvazi tümüyle yerini koruyamıyacaktır. (Alkışlar).

Burada, **sömürgelerdeki hareketin** önemini de belirtmek isterim. Bu konuda bütün eski partilerde, İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonallere bağlı tüm burjuva ve küçük-burjuva işçi partilerinde eski duygusal görüşlerin hâlâ yaşadığını görüyoruz: ezilen sömürge ve yarı-sömürge halklarına karşı derin bir sempati duymakta direnmektedirler. Sömürge ülkelerindeki hareket daha hâlâ önemsiz bir ulusal ve tamamen barışçı bir hareket olarak ele alınmaktadır. Ne var ki durum böyle değildir. Yirminci yüzyıl büyük

değişikliklere sahne olmuştur: milyonlarca, yüz milyonlarca ve yeryüzünde yaşayan insanların şaşılacak derecede büyük bir çoğunluğu şimdi bağımsız, faal ve devrimci bireyler olarak ilerlemektedirler. Dünya devriminin kaçınılmaz olarak tayin edici savaşlarında, yeryüzünde yaşıyanların çoğunluğunun öncelikle ulusal kurtuluş niteliğinde olan hareketi kapitalizme ve emperyalizme karşı dönüşecek ve belki de tahminlerimizden çok daha fazla devrimci bir rol oynayacağı açıktır. Enternasyonalimizde ilk defa bu mücadeleye hazırlanma sorununu ele almamız gerçeğini önemle belirtmek gerekir. Tabii ki bu konuda diğerlerine göre çok daha fazla güçlükler var fakat her şeye rağmen hareket ilerlemektedir. Ve ezilen kitlelerin -sömürge ülkelerdeki köylüler- hâlâ geri kalmış olmalarına rağmen, dünya devriminin gelecek dönemlerinde çok önemli devrimci rol oynayacaklardır. (Coşkun alkışlar).

Cumhuriyetimizin iç politik durumuna gelince, sınıf ilişkilerinin yakından incelenmesiyle başlıyalım işe. Son bir kaç ay içinde bu alanda değişmeler oldu ve sömürücü sınıfın bize karşı yeni örgütlerinin oluşmasına şahit olduk. Sosyalizmin hedefi sınıfları ortadan kaldırmaktır. Toprak ağalarının ve sanayi kapitalistlerinin sömürücü sınıfın önde gelenleri olduğunu görmekteyiz. Onları ortadan kaldırma işlemi oldukça kolaydır; bir kaç ay içinde hatta bazen bir kaç hafta veya gün içinde tamamlanabilir. Biz Rusya'da kendi sömürücülerimizi, kapitalistlerimizi ve toprak sahiplerimizi olduğu gibi mülksüzleştirdik. Savaş sırasında kendilerine özgü bir örgütleri yoktu ve uluslararası burjuvazinin askeri güçlerine ek olarak çalıştılar. Bugün, bizim uluslararası karşı-devrimci saldırıları püskürtmemizden sonra, Rus burjuvazisinin örgütleri ve

tüm Rus karşı-devrimci partileri yurt dışında yeniden oluşmuştur. Bütün yabancı ülkelerdeki Rus göçmenlerinin sayısının bir buçuk ile iki milyon arasında olduğu sanılmaktadır. Hemen her ülkede günlük gazeteler yayınlanmakta ve toprak sahipleriyle küçük burjuvaların bütün partilerinin, bunlara Sosyalist-devrimcileri ve Menşevikleri de eklemek gerekir, yabancı burjuva unsurlarla çeşitli bağları vardır, yani kendi basın organlarını yürütmek için yeterli parayı elde etmektedirler. Önceden Rusya'da var olmuş politik partilerin tümünün yurtdışındaki işbirliğini görmekteyiz; ve yine yurtdışındaki Sosyalist-devrimci ve Menşevik basınından en geri kralcı basına kadar «özgür» Rus basınının büyük toprak çıkarlarını nasıl savunduğunu görmekteyiz. Bu bir bakıma işimizi kolaylaştırmaktadır, çünkü düşmanın gücünü, örgütlenme durumunu ve kendi saflarındaki politik akımları daha iyi takib edebiliyoruz. Diğer yandan bize bir engel teşkil etmektedir tabi çünkü bu karşı-devrimci göçmen Ruslar bize karşı mücadeleye hazırlanmak için ellerindeki tüm olanakları kullanmaktan geri kalmamaktadırlar. Bu mücadele, Rus devriminin bu konuda önceki devrimlerden daha fazla şeyler yaptığı olgusuna dayanmaksızın, bir bütün olarak ele alındığında, hâkim sınıfların sınıf içgüdüleri ve sınıf bilinçlerinin ezilen sınıflarınkinden hâlâ daha üstün olduğunu göstermektedir. Rusya'da halkın, ezilenlerin ayaklanmadığı bir köy bulmak oldukça güçtür. Buna rağmen, karşı-devrimci Rus mültecilerinin örgütlenme durumuna ve siyasi görüşlerinin berraklığına serinkanlılıkla bakacak olursak burjuvazinin sınıf bilincinin ezilenler ve sömürülenlerinkinden hâlâ daha üstün olduğunu görüyoruz. Bu insanlar Sovyet Rusya'ya şu veya bu şekilde saldırmak, onu parçalamak için

mümkün olan her girişimi yapmakta, her fırsattan ustaca yararlanmaktadırlar. Rus karşı-devriminin en önemli arzularının, en önemli taktik hareketlerinin ve en önemli eğilimlerinin sistemli bir biçimde gözlenmesi, yabancı yoldaşlar için de, çok öğretici olacaktır.

Bu olay esas olarak ülke dışında cereyan ettiğinden yabancı yoldaşların bunu gözlemesi zor olmayacaktır. Bazı konularda düşmandan öğrenmek zorundayız. Bu karşı devrimci mülteciler çok iyi bilgilenmiş, fevkalâde örgütlenmiş olup iyi stratejicidirler. Örgütlenme tarzları ve fırsatlardan yararlanma özelliklerinin sistemli bir biçimde karşılaştırılıp incelenmesi işçi sınıfı üzerinde güçlü bir propaganda etkisi yaratabilir. Bu genel bir teori değil, pratik politikadır, buradan düşmanın neler öğrendiğini anlayabiliriz. Geçmiş yıllarda Rus burjuvazisi korkunç bir yenilgiye uğramıştır. Yenilen ordunun epeyce şeyler öğrendiğine ilişkin eski bir söz vardır. Yenilen gerici ordu epeyce şey öğrenmiştir ve layıkiyle öğrenmiştir. Büyük bir hırsla öğrenmektedir ve gerçekten de büyük bir ilerleme sağlamıştır. Anî bir saldırışla iktidarı aldığımızda Rus burjuvazisi örgütlenmemiş ve siyasi yönden de gelişmemişti. Şimdi gelişme düzeyinin modern Batı - Avrupa burjuvazisinin gelişme düzeyiyle aynı olduğunu sanıyorum. Bunu gözönüne almalı, kendi örgütümüzü ve yöntemlerimizi geliştirmeli ve bunu başarmak için de bütün gücümüzü kullanmalıyız. Bu iki sömürücü sınıfla başa çıkmak bizim için oldukça kolay oldu; diğer devrimler için de bunun kolay olacağını sanıyorum.

Ancak, bu sömürücüler sınıfına ek olarak, belki İngiltere dışında, hemen bütün kapitalist ülkelerde küçük üreticiler ve küçük çiftçiler sınıfı vardır. Devrimin esas sorunu bu iki sınıfla nasıl mücadele edile-

ceğidir. Bu sınıflardan kurtulmak için büyük toprak sahipleri ve kapitalistlere uygulananların dışında yöntemler uygulanmalıdır. Bu iki sınıfın mallarını müsadere edip defedebilirdik ve nitekim bunu yaptık. Ancak aynı şeyi bütün ülkelerde bulunan diğer kapitalist sınıflara, küçük üreticilere ve küçük burjuvaziye yapamayız. Bir çok kapitalist ülkede, bu sınıflar nüfusun yaklaşık olarak yüzde otuz ile yüzde kırkbeşini oluşturan oldukça önemli bir azınlık oluştururlar. Bunlara işçi sınıfı içindeki küçük burjuva unsurları da eklediğimizde bu oran yüzde elliden de fazla olur. Bunlar malları müsadere edilip defedilemez; bu durumda başka mücadele yöntemleri uygulanmalıdır. Uluslararası açıdan bakıldığında, uluslararası devrimi tek bir süreç olarak görürsek, Rusya'daki bu son kapitalist sınıfla proletaryanın kuracağı ilişkide ortaya çıkacak sorunların çözümü, Rusya'da içine girdiğimiz dönemin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Teoride bütün Marksistler bu soruna doğru ve hazır bir çözüm bulurlar. Ancak teori ve pratik iki farklı şeydir ve bu sorunun pratik çözümü teorik çözümüyle mutlaka aynı değildir. Kesinlikle biliyoruz ki ciddi hatalar yaptık. Uluslararası açıdan, iktidardaki proletaryanın son kapitalist sınıfa -kapitalizmin en dipteki kaya parçasına- küçük özel mülkiyete, küçük üreticiye karşı tavrını belirlemeye çalışması büyük bir ilerlemenin simgesidir. Bu sorunla pratik bir biçimde yüzyüze gelmiş bulunuyoruz. Bunu çözeceğimizi sanıyorum. Herşeye rağmen edindiğimiz deney gelecekteki proleter devrimleri için yararlı olacaktır, ve onlar sorunun çözümü için daha teknik hazırlıklar yapabileceklerdir.

Tezlerimde **proletarya ile köylülük arasındaki ilişkiler sorununu** incelemeye çalıştım. Tarihte ilk kez sadece iki sınıfın, yer aldığı bir devlet bulunmaktadır.

Proletarya ve köylülük, bunlardan ikincisi nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır. Tabii ki çok geridir. Köylülükle siyasî iktidarı elinde tutan proletarya arasındaki ilişkiler devrimin gelişmesinde nasıl bir pratik ifade bulacaktır. Birinci yol ittifak, yakın ittifaktır. Bu çok zor bir görevdir, ancak her şeye rağmen ekonomik ve politik olarak uygundur.

Pratikte bu soruna nasıl yaklaştık? Köylülükle bir ittifak kurduk. Bu ittifakı şöyle yorumluyoruz: proletarya köylülüğü burjuvazinin sömürüsünden, önderliğinden ve etkisinden kurtarır, sömürücüleri beraberce yenmek için kendi tarafına kazanır.

Menşeviklerin düşünme tarzı ise şöyledir: çoğunluğu oluşturan köylülüktür; bizler tam demokratız, şu halde çoğunluğun kararına uyulmalıdır. Ancak köylülük kendi başına karar veremez; pratikte bu kapitalizmin restorasyonundan başka birşey değildir. Slogan aynıdır: Köylülükte ittifak. Bunu söylerken proletaryayı güçlendirmek ve pekiştirmeyi kastediyoruz. Proletarya ile köylülük arasındaki bu ittifakı uygularken ilk adım olarak askerî ittifakı görüyoruz. Üç yıllık İç Savaş büyük güçlükler yarattı, ancak bazı alanlarda da görevimizi kolaylaştırdı. Bu saçma gelebilir, ancak doğrudur. Savaş köylüler için yeni değildi, sömürücülere, büyük toprak sahiplerine karşı savaş kolaylıkla anladıkları bir şeydi. Köylülüğün büyük bir çoğunluğu bizim tarafımızdaydı. Büyük mesafelere ve köylülüğümüzün büyük bir kısmının okuma yazma bilmemesine rağmen propagandamızı kolaylıkla özümlüyorlardı. Bu da geniş kitlelerin -en ileri ülkelerde dahi- kendi pratik deneyleriyle kitaplardan daha hızlı öğrendiklerini ispat etmektedir. Bundan başka, Rusya'da köylülüğün pratik deneylerden öğrenmesi ülkenin son derece büyük olması ve değişik

bölgelerinin belirli bir zamanda değişik gelişme seviyelerinde olması nedeniyle daha da kolaylaşmıştı.

Sibirya ve Ukrayna'da karşı devrim geçici zaferler kazanmıştı, çünkü oralarda burjuvazi köylülüğü yanına almış ve köylüler bize karşıydı. Köylüler genellikle «Bizler Bolşeviğiz ancak Komünist değiliz. Bolşeviklerden yanayız, çünkü onlar toprak sahiplerini kovdular; ancak komünistlere karşıyız çünkü onlar bireysel tarıma karşı» diyorlardı. Ve bir süre için karşı devrim, yani burjuvazi köylülük üzerinde etkenlik kazanmada başarılı olduğu için, Sibirya ve Ukrayna'da bazı zaferler elde edebildi. Ancak köylülerin gözlerini açmaları için çok kısa bir süre geçti. Kısa zamanda pratik deney sahibi oldular ve, «Evet Bolşevikler pek hoş insanlar değil ama gene de beyaz muhafızlardan ve Kurucu Meclis'ten iyidirler.» demeye başladılar. «Kurucu Meclis» sadece eğitim görmüş Komünistler arasında değil, köylüler arasında da kötü bir deyimdi. Pratik deneylerden Kurucu Meclisle beyaz muhafızların aynı anlama geldiğini birinin diğerini takip edeceğini biliyorlardı. Menşevikler de köylülükle askerî ittifaka başvuruyorlar, ancak askerî ittifakın yetersiz olduğunu anlamıyorlardı. Ekonomik ittifak olmaksızın askerî ittifak olamaz. Bir insanın yaşaması için havadan başka şeylere de ihtiyacı vardır; köylülükle ittifakımız burjuvazimize karşı savaşta zaferimizin esasını oluşturan, ekonomik temelden yoksun olsaydı, bu kadar uzun süre devam edemezdi. Nihayet burjuvazimiz uluslararası burjuvazinin tümüyle birleşmişti.

Köylülükle olan ekonomik ittifakımızın temeli ise çok basit hatta kabaydı. Köylü bizden bütün toprağı alıyor ve büyük toprak sahiplerine karşı destek sağlıyordu. Buna karşılık, biz de yiyecek alıyorduk. Bu itti-

fak tamamen yeni birşeydi ve meta üreticileri ve tüketicileri arasındaki bilinen ilişkilere dayanmıyordu. Köylülerimiz bu konuda İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal kahramanlarından çok daha iyi bir anlayışa sahiptiler. Kendi kendilerine, «Bu Bolşevikler katı önderler, fakat nihayet kendi halkımızdan,» diyorlardı. Böylece, bu şekilde yeni ekonomik ittifakımızın temelini yaratmış olduk. Köylüler ürünlerini Kızıl Ordu'ya verdiler ve Kızıl Ordu da onlara mülkiyetlerini korumada yardımcı oldu. Bu, Otto Bauer gibi, gerçek durumu anlayamayan, İkinci Enternasyonal kahramanlarınca daima unutulmaktadır. Biz bu ittifakın başlangıçta çok ilkel olduğunu ve pek çok yanlış yaptığımızı itiraf ediyoruz. Ancak mümkün olduğu kadar çabuk hareket etmek ve ordunun ihtiyaçlarını herşeye rağmen sağlamak zorundaydık. İç savaş sırasında Rusya'nın tahıl bölgelerinin dışında kalmıştık. Korkunç bir durumdaydık; Rus halkının ve işçi sınıfının zafere karşı duyduğu sonsuz hasretle bu sıkıntılara dayanması bir mucize gibi görünmektedir. (Canlı onaylamalar ve alkışlar.)

Bununla birlikte, İç Savaş sona erdiğinde değişik bir sorunla karşı karşıya geldik. Ülke yedi yıl süren bu devamlı savaş sonucunda bitkin bir duruma düşmemiş olsaydı, proleterya ile köylülük arasındaki yeni ittifak biçimine geçiş belki de daha kolay mümkün olabilecekti. Ülkenin bu kötü koşullarına ek olarak hasat mevsimi kötü geçmiş, hayvan yemi kıtlığı başgöstermişti. Sonuçta, köylülüğün çektiği sıkıntılar dayanılmaz bir hal almıştı. Geniş köylü kitlelerine, devrimci yolumuzdan hiçbir şekilde sapmaksızın, «Bolşevikler dayanılmaz koşullarımızı hemen ve herşeye rağmen düzeltmek istiyorlar,» dedirtebilmek için

politikamızı değiştirmeye hemen hazır olduğumuzu göstermeliydik.

Ve böylece, **ekonomik politikamız değiştirildi;** ayni vergi mükellefiyetin yerini aldı. Bu bir hamlede bulunmadı. Aylar boyunca Bolşevik basında çok sayıda öneri yer aldı, ancak hiçbir plan başarı vadetmiyordu. Fakat bu önemli değildir. Önemli olan ekonomik politikamızı tamamen pratik düşüncelere boyun eğerek, ihtiyaçların zorlamasıyla almış olmamızdır. Kötü bir hasat, hayvan yemi kıtlığı, yakıt yokluğu, bunların tümünün köylü ekonomisi üzerinde olduğu gibi tüm ekonomi üzerinde de belirleyici bir etkisi vardı. Köylülüğün greve gitmesi halinde yakacak odun bulamayacaktık, yakacak odun bulunmaması halinde fabrikalar atıl kalacaktı. Böylece, 1921 ilkbaharında kötü bir hasat yılı ve yem kıtlığı ile başlayan ekonomik bunalım dev boyutlara ulaştı. Bütün bunlar üç yıllık iç savaşın sonucu idi. Köylülüğün bu dertlerini hafifletmek için politikamızı hemen değiştirebileceğimizi ve değiştireceğimizi göstermeliydik. İkinci Kongre'de de söylendiği gibi devrimin fedakârlıklar beklediğini daima söylemişizdir. Bazı yoldaşlar propagandalarında sorunu aşağıdaki gibi tartışıyorlar: bir devrimi sahneye koymak üzere hazırlandık, ancak bu o kadar haşin olmamalıdır. Eğer yanlış hatırlamıyorsam bu tez Yoldaş Smeral'in Çekoslovakya Komünist Partisi Kongresindeki konuşmasında ileri sürülmüştür. Bunu Reichenberg **Vorwärts** (57) da yayınlanan bir rapordan öğrendim. Burada solcu bir kanat

---

(57) Vorwärts (İleri) — 1911 Mayısından başlayarak Avusturya Sol-kanat Sosyal-Demokratlarının organı olarak Reichenberg'de yayımlanan bir gazete. 1921'den sonra Çekoslovakya Komünist Partisinin Almanya kolunun organı oldu.

bulunduğundan bu kaynak tarafsız olarak nitelendirilemez. Her ne ise, eğer Smeral böyle demişse hatalıdır. Kongre'de Smeral'den sonra konuşan yoldaşlar «Evet Smeral'in görüşlerini paylaşıyoruz, ancak bu şekilde iç savaşı önleyebiliriz,» demişlerdir. (Gülüşmeler) Eğer bu raporlar doğruysa bu tür ajitasyonun ne komünistçe ne de devrimci olmadığını söylemeliyim. Her devrimin onu yapan sınıftan büyük fedakârlıklar beklemesi doğaldır. Devrimin alışılmış mücadelelerden farkı on hatta yüz misli insanın bu eylem içinde yer almasıdır. Şu halde her devrim sadece bireyler için değil, koca bir sınıf için de fedakârlıkları zorunlu kılar. Rusya'da proletarya diktatörlüğü hakim sınıf -proletarya- için tarihte görülmemiş fedakârlıkları, istekleri ve mahrumiyetleri zorunlu kılmıştır, ve muhtemelen her ülkede de durum aynı olacaktır.

Şimdi şu soruyu sormak gerekir: «**Bu mahrumiyetin külfetini nasıl bölüştürmeliyiz?**» Biz devlet gücüyüz. Mahrumiyetin külfetini bir dereceye kadar bazı sınıflara yükleyerek nüfusun bazı tabakalarının koşullarını nisbeten rahatlatabiliriz. Ancak ilkemiz ne olacaktır? Adalet mi çoğunluk mu? Hayır. Pratik bir biçimde hareket etmeliyiz. Külfetleri proletarya iktidarını koruyacak şekilde dağıtmalıyız. Bu bizim tek ilkemizdir. Devrimin başlangıcında proletarya inanılmaz isteklere katlanmak zorunda kalmıştı. Yiyecek politikamızın her geçen yıl artan başarılar kazandığını belirtmeliyim. Şüphesiz ki, durum bir bütün olarak düzelmiştir. Ancak Rusya'da devrimden Köylülük işçi sınıfına oranla daha kazançlı çıkmıştır. Bu konuda hiç bir şüpheye yer yoktur. Teorik açıdan bu, devrimimizin bir dereceye kadar burjuva devrimi olduğunu gösterir. Kautsky bunu bize karşı kullandığında gülmüştük. Doğaldır ki büyük toprak mülkiyetini müsadere

etmeyen, büyük toprak sahiplerini defetmeyen veya toprağı bölüştüren bir devrim sosyalist bir devrim değildir, sadece burjuva devrimidir. Ancak biz burjuva devrimini sonucuna ulaştıracak ve sosyalist devrim için mücadeleyi kolaylaştıracak tek partiydik. Sovyet iktidarı ve Sovyet sistemi sosyalist devletin kurumlarıdır. Bu kurumları şimdiden kurmuş bulunuyoruz, ancak proletarya ile köylülük arasındaki ekonomik ilişkilerin yarattığı sorunları henüz çözümlemiş değiliz. Daha yapılacak çok şey var ve bu mücadelenin sonucu bu sorunu çözüp çözemiyeceğimize bağlı. Şu halde, mahrumiyetin külfetinin bölüştürülmesi en güç pratik sorun olmaktadır. Sonuç olarak, köylülerin koşulları düzelmiştir, ancak korkunç ızdırap diktatörlüğü uyguladığı için işçi sınıfının büyük kısmına kalmıştır.

1921 ilkbaharında nüfusumuzun büyük çoğunluğunu oluşturan köylülük hayvan yemi kıtlığı ve hasat kötülüğü nedeni ile müthiş bir ihtiyaçla karşı karşıya idi. Köylü kitleleri ile iyi ilişkiler kurmadığımız takdirde varlığımızı sürdürmemiz mümkün olmayabilir. Şu halde, görevimiz onlara acilen yardım etmekti. Bununla birlikte, politik anlayış sahibi olanlar işçi sınıfı diktatörlüğünün çıkarları uğrunda herşeye katlanarak köylülüğe yardım için çok büyük gayretler sarfedilmesi gerektiğini görüyorlardı. İşçi sınıfının öncüsü bunu anlamıştır, fakat bu öncü içinde bunu daha hâlâ anlayamayan, yada anlamakta güçlük çekenler vardır. Onlar bunu bir hata olarak görmekte ve «oportünizm» sözcüğünü kullanmaktadırlar. «Bolşevikler köylülere yardım ediyorlar. İşçiler açlıktan kıvranırken bizi sömüren köylüler istedikleri her şeyi elde edebiliyorlar.» demektedirler. Fakat bu oportünizm midir? Köylülere yardım ediyoruz, çünkü onlarla bir

ittifak olmaksızın Proletaryanın siyasî iktidarı ve bunun muhafazası olanaksızdır. Bizim için belirleyici olan adil bir bölüşüm değil, amaca ulaşma mülahazasıdır. Köylülere yardım ediyoruz, çünkü siyasî iktidarı elde tutabilmek için bu mutlaka gereklidir. Proletaryanın önderliği ve siyasî iktidarı elde tutabilmesi için diktatörlüğün yüce ilkesi proletarya ile köylülük arasındaki ittifakın muhafazasıdır. Bunun için de bulduğumuz tek yol, mücadelenin kaçınılmaz bir sonucu olan, **ayni verginin uygulanması** idi. Bu yıl bu vergiyi ilk kez ortaya çıkaracağız. Bu ilke henüz pratikte uygulanmamış bulunuyor. Askerî ittifaktan ekonomik ittifaka geçmemiz gerekiyor ve teorik açıdan bunun tek temeli ayni verginin uygulanmasıdır. Bu, sosyalist topluma gerçekten sağlam bir ekonomik temel sağlamak için tek teorik olasılıktır. Kamulaştırılan fabrika mamüllerini köylüye verecek, buna karşılık da köylü tahılını verecektir. Bu küçük köylülerin çoğunlukta olduğu, hatta önemli bir azınlık olduğu, bir ülkede sosyalist toplumun varlığı için, sosyalist kalkınma için tek yoldur. Köylüler ürünlerinin bir kısmını vergi olarak, diğer kısmını da ya sosyalist fabrikaların mamülleri ile mübadele yada meta mübadelesi yoluyla vereceklerdir.

Bu bizi en güç sorunla karşı karşıya bırakıyor. Ayni verginin **ticaret özgürlüğü** anlamına geldiğini belirtmeye gerek yok. Ayni vergiyi ödedikten sonra köylü geriye kalan tahılını özgürce mübadele etmek hakkına kavuşacaktır. Bu mübadele özgürlüğü kapitalizm için özgürlük anlamına gelir. Bunu açıkça söylüyor ve vurguluyoruz. En azından gizlemiyoruz. Gizlemeye kalktığımız takdirde işlerin çok güçleşeceğini biliyoruz. Ticaret serbestisi kapitalizm için özgürlük anlamına gelir, fakat aynı zamanda yeni bir kapitalizm

biçimini ifade eder. Bir ölçüye kadar, kapitalizmi yeniden yarattığımız anlamına gelir. Bunu oldukça açık yapıyoruz. Bu devlet kapitalizmidir. Ancak iktidarın sermayeye ait olduğu bir toplumdaki devlet kapitalizmi ile, proletarya devletindeki devlet kapitalizmi farklı iki kavramdır. Kapitalist bir devlette, devlet kapitalizmi devlet tarafından tanınan, burjuvazinin yararına ve proletaryanın zararına kullanılan bir yapıyı ifade eder. Proletarya devletinde aynı şey işçi sınıfı çıkarları için, henüz güçlü durumda olan burjuvaziye dayanmak ve mücadele etmek için yapılır. Belirtmeye gerek yok ki, yabancı burjuvaziye, yabancı sermayeye imtiyazlar tanımak zorundayız. En ufak bir millîleştirmeye gitmeksizin madenleri, ormanları ve petrol alanlarını yabancı kapitalistlere kiralıyacağız ve karşılığında kendi sanayimizi yenilemek için mamul mallar makinalar, vb., alacağız.

Elbette, **devlet kapitalizmi** sorunu üzerinde hepimiz, hemen anlaşamadık. Ancak bu ilişki köylülüğümüzün gelişmekte olduğunu, şu anda vermekte olduğumuz mücadelenin tarihî önemini tamamen anladığını görmekten büyük mutluluk duyuyoruz. En uzak bölgelerden bize gelen alelade köylüler, «Ne! Kendi kapitalistlerimizi, Rusça konuşan kapitalistleri kovduk, ve şimdi yabancı kapitalistler geliyor.» diyorlar. Bu köylülerimizin gelişmekte olduğunu göstermiyor mu? Ekonomiyle yakından ilgili bir işçiye bunun zorunluluğunu açıklamaya gerek yoktur. Yedi yıl süren savaştan o derece harap çıktık ki sanayimizi canlandırmak için çok seneler geçmesi gerekiyor. Geriliğimizin ve zayıflığımızın, öğrendiğimiz ve öğrenmemiz gereken derslerin ücretini ödemeliyiz. Öğrenmek isteyenler ücreti de ödemelidir. Bunu herkese anlatmalıyız. Ve eğer bunu pratikte de ispat edebilirsek ge-

niş köylü ve işçi kitleleri kendi koşullarının ancak bu şekilde düzeleceğini ve sanayimizin yeniden canlanmasının ancak bu şekilde mümkün olduğunu kabul edeceklerdir. Buna bizi zorlayan nedir? Dünyada yalnız değiliz. Kapitalist devletler sistemi içinde yaşıyoruz... Bir yanda sömürge ülkeler var, ancak bize yardım edemiyorlar. Diğer tarafta kapitalist ülkeler var, fakat onlar da bizim düşmanımız. Sonuç belirli bir dengedir, zayıf olduğu gerçektir. Bununla birlikte, gerçeği kabul etmeliyiz. Eğer varlığımızı sürdürmek istiyorsak buna gözlerimizi kapamamalıyız. Ya burjuvazinin tamamına karşı acil bir zafer kazanırız, yada haracımızı öderiz.

Devlet kapitalizmi sisteminde imtiyazların kapitalizme haraç ödemek anlamına geldiğini açıkça itiraf ediyor ve gerçeği saklamıyoruz. Ancak zaman kazanıyoruz ve özellikle denge döneminde, yabancı yoldaşlarımız kendi devrimleri için büyük bir hazırlık içindeyken, zaman kazanma herşeyi kazanmak demektir. Hazırlıkları ne kadar mükemmel olursa zafer de o derece kesin olur. Bu arada biz haracı ödemek zorundayız.

Gıda politikamız hakkında bir kaç söz -şüphe yok ki kötü ve ilkel bir politikaydı-. Ancak bazı başarılara da işaret edebiliriz. Bununla ilişkili olarak sosyalizmin mümkün olan tek temelinin büyük çapta makina sanayii olduğunu bir kez daha vurgulamalıyım. Bunu unutan kimse Komünist değildir. Bu sorunu somut olarak tahlil etmeliyiz. Sorunlari eski sosyalizm okulu teorisyenlerinin yaptığı gibi sunamayız. Bunları pratik bir tarzda sunmalıyız. Büyük çapta modern sanayi nedir? **Rusya'nın tamamının elektriğe kavuşturulması**dır. Hala burjuva olmalarına rağmen İsveç, Almanya ve Amerika bunu büyük ölçüde gerçekleş-

tirmişlerdir. İsveçli bir yoldaş İsveç'te sanayinin büyük bir kısmının, tarımın ise yüzde otuzunun elektrikleştirildiğini bana söylemişti. Kapitalist açıdan daha gelişmiş olan Almanya ve Amerika'da ise aynı şeyi daha geniş çapta görüyoruz. Büyük çapta makina sanayii ülkenin tamamının elektriğe kavuşturulmasından başka birşey değildir. Ülkenin en iyi iktisatçıları ve mühendislerinden oluşan özel bir komisyonu şimdiden tayin etmiş bulunuyoruz. Bunların hemen hemen tamamının Sovyet iktidarına düşman olduğu bir gerçektir. Bütün bu uzmanlar komünizmi benimseyeceklerdir, ancak bizim geçtiğimiz yollardan, yirmi yıl süreyle Komünizmin ABC sini durmaksızın çalıştığımız ve tekrarladığımız yeraltı çalışması yoluyla, değil.

Hemen hemen bütün Sovyet hükümeti organları uzmanları davet etmekten yanaydı. Uzman mühendisler bunun ülkenin üretici güçlerini arttıracağı konusunda ikna edildikleri takdirde bize geleceklerdir. Bunu onlara teorik açıdan ispat etmek yeterli değildir; bunu onlara pratikte ispat etmeliyiz, ve onları kazanmamız sorunu komünizmin teorik propaganda yolundan farklı bir biçimde koymamız halinde mümkündür. Şunu demeliyiz: Büyük çapta sanayi köylülüğü açlıktan ve yoksulluktan kurtarmanın tek yoludur. Bunu herkes kabul ediyor. Fakat bu nasıl gerçekleştirilebilir? Sanayinin eski temeller üzerinde canlandırılması çok fazla emek ve zamana malolur. Sanayiye daha modern bir biçim vermeliyiz, yani elektrifikasyonu uygulamalıyız. Bu daha az zaman alacaktır. Elektrifikasyon planlarını şimdiden hazırlamış bulunuyoruz. İki yüzden fazla uzman, Komünist olmadıkları halde, teknik bilim açısından bunun tek doğru yol olduğunu kabul ettikleri için, büyük bir ilgi ile çalıştılar. Elbette planın tamamlanması için uzun

bir yol katetmemiz gerekiyor. İhtiyatlı uzmanlar ilk dizi çalışmaların en azından on yıl alacağını söylüyorlar. Profesör Ballad Almanya'nın elektrifikasyonunun üç dört yılda tamamlanacağını tahmin ediyor. Ancak bizim durumumuzda on yıl bile yeterli değil. Tezlerimde bu alanda şimdiye dek çok az şey yapabildiğimizi göstermek için gerçek rakamlar veriyorum. Verdiğim rakamlar o kadar mütevazi ki bilimsel bir değerden ziyade propaganda değeri taşıdığı hemen anlaşılıyor. Ancak propaganda ile başlamalıyız. Dünya savaşında çarpışan ve bir kaç yıl Almanya'da yaşayan köylüler kıtlığı ortadan kaldırmada modern tarımdan nasıl yararlanıldığını öğrenmişlerdir. Bu yönde yoğun bir propaganda yapmalıyız. Tek başına ele alındığında bu planların fazla pratik bir değeri yoktur, ancak propaganda değerleri çok yüksektir.

Köylüler yeni bir şeyler yaratılması gerektiğini kavrıyorlar. Bunun ayrı ayrı çalışan kişilerce değil, bir bütün olarak devlet tarafından yapılabileceğini de anlıyorlar. Almanya'da savaş esiri olarak bulunmuş olan köylüler gerçek kültürel hayatın neye dayandığını görmüşlerdir. On iki bin kilowat çok mütevazi bir başlangıçtır. Bu Amerika, Almanya veya İsveç'teki elektrifikasyonla yakından ilgili birine gülünç gelebilir. Ancak son gülen iyi güler. Aslında, bu mütevazi bir başlangıçtır. Ancak köylüler bu yeni çalışmanın büyük çapta yürütülmesinin gereğini anlamaya başlamışlardır, ve bu çalışma da şimdiden başlamıştır. Muazzam güçlüklerin üstesinden gelmek gerekecektir. Kapitalist ülkelerle ilişkiler kurmaya çalışacağız. Ülkemizi elektriğe kavuşturmada bize yardım etmeleri koşuluyla kapitalistlere bir kaç yüz milyon kilogram petrol vermekten üzüntüye kapılmamalıyız.

Ve şimdi, son olarak, **«saf demokrasi»** hakkında bir kaç söz. Sizlere Engels'in Bebel'e yazdığı 11 Aralık 1884 tarihli mektuptan bir bölüm okuyacağım. Engels şöyle diyor:

«Saf demokrasi... devrim anı geldiğinde aşırı burjuva partisi tüm burjuvazinin ve hatta feodal ekonominin son kurtuluş ümidi olarak, Frankfurt'ta (58) olduğu gibi, yeniden sahneye çıktığında geçici bir önem kazanır... Böylece 1848 Mart ve Eylülü arasında feodal-bürokrat küme devrimci kitleleri durdurmak için liberalleri güçlendirdi... Her neyse buhran gününde ve buhran gününden sonra biricik hasmımız **saf demokrasi çevresinde kümelenecek olan gericiliğin tümü** olacaktır, ve bunu gözden kaçırmamak gerektiğini düşünüyorum.»

Bizim yaklaşımımız teorisyenlerinkinden farklı olmalıdır. Bütün gerici kitle, sadece burjuvazi değil, feodaller de, «saf demokrasi» çevresinde gruplaşıyor. Kautsky ve diğer İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal liderleri «Saf demokrasi»yi günahkâr bolşeviklere karşı korudukları için Alman yoldaşlar «saf demokrasi» nin ne anlama geldiğini herkesten daha iyi bilirler. Eğer Rus Sosyalist Devrimcilerini ve Menşevikleri sözlerine değil, yaptıklarına bakarak değerlendirecek olursak küçük burjuva «saf demokrasi» sinin temsilcilerinden başka birşey olmadıklarını görürüz. Bunlar devrimimiz sırasında, ve gene Kronstadt ayaklanması sırasında «saf demokrasi» nin ne anlama geldiği konusunda klasik bir örnek vermişlerdir. O günlerde köylülük arasın-

---

(58) Lenin, 1848-49'da Frankfurt'ta toplanan Tüm-Almanya Millî Meclisine değiniyor.

da ciddi bir huzursuzluk ve işçiler arasında da genel bir hoşnutsuzluk vardı. Yorgun ve bitkindiler. Nihayet insan dayanıklılığının da bir sınırı vardır. Üç yıl aç kalmışlardı, ancak bu dört veya beş yıl devam edemezdi. Açlığın politik faaliyet üzerinde muazzam bir etkisi vardı. Sosyalist devrimciler ve Menşevikler (bu durumda) nasıl davrandılar? Daima kararsız kalarak burjuvazinin güçlenmesine yolaçtılar. Ülke dışındaki bütün Rus partilerinin örgütleri şu andaki işleri gözlemektedirler. Rus büyük burjuvazisinin en kurnaz önderleri kendi kendilerine şöyle diyorlardı. «Rusya'da hemen zafere ulaşamayız. Şu halde, sloganımız 'Bolşeviklerin olmadığı Sovyetler' olmalıdır.» Anayasacı Demokratların önderi Milyukov Sovyet iktidarını Sosyalist Devrimcilerin hücumlarına karşı savunuyordu. Bu çok garip görünmektedir, ancak mücadelemizin ve düşmanlarımızın mücadelesinin pratik tecrübelerinin özel bir biçimde incelenmesi devrimimizin pratik diyalektiğini bu şekilde belirlemektedir. Anayasacı Demokratlar «Bolşeviksiz Sovyetler» i savunuyorlar, çünkü durumu iyi değerlendiriyorlar ve halkın bir kesiminin oltaya takılacağını ümit ediyorlar. Bu akıllı Anayasacı Demokratların dediği. Elbette, Anayasacı Demokratların tamamı değil, sadece bir kısmı, Fransız Devriminden birşeyler öğrenenler; akıllı. Şu andaki slogan sonu ne olursa olsun, neye malolursa olsun Bolşeviklerle mücadele etmek. Şu anda, burjuvazinin tamamı tüm gericiliğin öncüsü Sosyalist Devrimcilere ve Menşeviklere yardım ediyor. İlk baharda bu karşı-devrimci işbirliğinin meyvasını tatmıştık. (59)

---

(59) 1921 Martındaki karşı-devrimci Kronstadt isyanına değiniliyor (bkz. Not 36).

Bu nedenle, bu unsurlara karşı amansız mücadelemize devam etmeliyiz. Diktatörlük yoğun bir savaş durumudur. Şu anda içinde bulunduğumuz durum budur. Halihazırda askerî bir istila yoktur; ancak tecrit edilmiş bulunuyoruz. Bununla birlikte, diğer taraftan, tamamen tecrit edilmiş değiliz, çünkü şu anda işçi sınıfının tamamı, çoğunluğu henüz komünist olmadığı halde, dış müdahaleye karşı koymak için yeterince sınıf bilincine sahip olduğundan, uluslararası burjuvazinin tamamı bize karşı açık bir savaşa girişmek olanağından yoksundur. Burjuvazi, daha henüz tamamen komünizm safında yeralmamış olmakla birlikte, kitlelerin mizacını gözönüne almak zorundadır. İşte bu nedenle, bir olasılık olarak varlığını sürdürmede devam etmekle beraber, burjuvazi bize karşı bir taarruza geçememektedir. Nihaî mesele karara bağlanana dek bu berbat savaş durumu devam edecektir. Bu durumda: **«A la guerre comme à la guerre;** hiç bir özgürlük yada hiç bir demokrasi vadetmiyoruz,» diyoruz. Köylülere gayet açık bir şekilde burjuvazinin iktidarıyla Bolşeviklerin iktidarı arasında bir seçim yapmalarını, bizi seçtikleri takdirde iktidarı elden kaçırmamak koşuluyla her türlü imtiyazı tanıyacağımızı ve sonra onlara sosyalizm yolunu göstereceğimizi söylüyoruz. (Bunun dışında) herşey kandırmaca ve saf demagojidir. Bu kandırmaca ve demagojiye karşı amansız bir savaş ilan edilmelidir. Görüşümüz: şu an için -tamamen belirli bir denge durumu söz konusu olduğundan, bileşik düşmanlarımızdan daha zayıf olduğumuzdan, ekonomik temelimiz çok zayıf olduğundan bizim de güçlü bir ekonomik temele ihtiyacımız olduğundan- büyük imtiyazlar ve büyük dikkattir.

Yoldaşlar, taktiklerimiz, Rus Komünist Partisi'nin taktikleri hakkında söylemek istediklerim bundan ibarettir. (Sürekli alkışlar)

Tamamı «Komünist Enternasyonal: Üçüncü Kongre Bülteni No. 17 14 Haziran 1921» de yayınlanmıştır.

Toplu Eserler 32. cilt s. 478-96

5

ALMAN, POLONYA, ÇEK, MACAR VE İTALYAN DELEGELERİYLE TOPLANTIDA KONUŞMALAR 11 TEMMUZ

— 1 —

Dün Pravda'da, saldırıya geçmek için beklediğimiz anın, Kongre'de düşündüğümüzden daha da yakın olduğuna dair (genç yoldaşlar bunun için bizi kınamışlardı) inandırıcı nitelikte raporlar okudum. Bu raporlara da ilerde değineceğim. Hemen şimdi şunu söylemek istiyorum ki genel saldırı ne kadar çok yaklaşırsa o kadar çok «oportünistçe» davranmalıyız. Ülkenize döndüğünüzde işçilere, Üçüncü Kongre'den öncesine oranla bizim daha makul olduğumuzu söyleyeceksiniz. Bundan dolayı cesaretiniz kırılmasın; birtakım yanlışlar yaptığımızı ve şimdi daha dikkatli davranmak istediğimizi söyleyeceksiniz; böylece Sosyal-Demokratik ve Bağımsız Sosyal-Demokratik Parti'lerde bulunan kitleleri kendi safımıza kazanacağız;

tüm olayların gelişiminde objektif olarak bize yaklaşan bu kitleler ne var ki bizden korkmaktadırlar. Size daha dikkatli davranmamız gerektiğini göstermek için bizim kendi deneyimizi örnek olarak vermek istiyorum.

Savaşın başında biz Bolşevikler tek bir slogana, iç harp sloganına bağlanmıştık, hem de taviz vermeden. İç savaş düşüncesini desteklemeyen herkese hain damgası vuruyorduk. Gelgelelim 1917 Mart'ında (60) Rusya'ya geri geldiğimizde tavrımızı tamamiyle değiştirdik. Rusya'ya döndüğümüzde işçi ve köylülerle konuştuğumuz zaman tümünün anavatanı savunmaktan yana olduklarını gördük, pek tabii Menşeviklerden çok daha farklı bir anlamda; ve biz bu işçi ve köylüleri alçaklar, hainler diye adlandıramadık. Bunu «dürüst savunuculuk» olarak (yorumladık). Bu konuyla ilgili uzun bir inceleme yazıp tümünü yayınlamak amacındayım. 7 Nisan'da yayınladığım tezlerimde tedbirli ve sabırlı olmağa değinerek dikkati çekmek istedim. (*) Bizim, harbin başlangıcındaki tutumumuz doğruydu: o zamanlar kesin ve kararlı bir öz oluşturmamız önemliydi. Sonraki tutumumuz da doğruydu. Kitlelerin kazanılması gerektiği varsayımından kaynaklanarak gelişti. Daha o zamandan Geçici Hükümetin derhal devrilmesi fikrine karşı çıkmıştık. Ben: «halkın hükümeti olmayıp oligarşik olduğundan ve de ekmek ve barışı sağlayamadığından devrilmelidir. Fakat hemen şimdi devrilemez, çünkü işçi Sovyetleri sayesinde iktidardadır ve şimdilik işçile-

---

(60) Lenin, 1917 Martında yurt dışından dönüşüne değiniyor.

(*) Lenin «Bugünkü devrimde proletaryanın görevleri» adlı incelemesinden söz ediyor (Toplu Eserler, Cilt 24, s. 19-26). (Ed.)

rin güvenine sahiptir. Bizler Blanquist değiliz,(61) işçi sınıfının bir azınlığıyla çoğunluğa karşı yönetmek istemiyoruz.» (*) diye yazmıştım. Açıkgöz politikacı olan Kadetler bizim bundan önceki ve şimdiki tutumumuz arasındaki çelişkinin hemen farkına vardılar ve bizi ikiyüzlülükle suçladılar. Fakat, bize daha önceleri aynı şekilde casuslar, hainler, alçaklar, ve alman ajanları dedikleri zamanda olduğu gibi, bunun da bir etkisi olmadı. İlk kriz 20 Nisan'da ortaya çıktı. Milyukov'un Çanakkale (62) üzerine yazdığı raporda, hükümetin esasında ne olduğunu, yani bir emperyalist hükümet olduğunu gösterdi. Bundan sonra silahlanmış asker kitleleri hükümet binasına yürüyerek Milyukov'u devirdiler. Linde adlı partili olmayan bir adam tarafından yönetiliyorlardı. Bu hareket parti tarafından düzenlenmemişti. O zaman bu eylemi şu şekilde nitelendirmiştik: silahlı bir gösteriden daha üst, fakat silahlı ayaklanmadan da daha alt düzeyde olan

---

(61) **Blanqui'ciler** — Bir dizi gerici Fransız hükümetine karşı yiğitçe mücadele eden ve birçok gizli dernek kuran Fransız devrimcisi Louis Auguste Blanqui'nin (1805-1881) izleyicileri. Blanqui'cilerin hatası, devrimin küçük bir grup eylemci tarafından gerçekleştirileceğine inanmalarında ve devrimci hareketi kitlelere mal etmenin gerekliliğini kavrayamamalarındaydı.

(62) Lenin, burjuva Geçici Hükümetin Dışişleri Bakanı P. N. Milyukov'un İtilâf devletlerine gönderdiği notayı kastediyor. Bu notada Milyukov, Rusya halkının savaşı zaferle sonuçlanıncaya kadar sürdürmeye kararlı olduğunu ve Geçici Hükümetin Müttefiklere karşı yükümlülüklerini tam olarak yerine getireceğini bildirmişti. Bu nota emekçi yığınlar arasında büyük bir öfke yarattı. Emekçi yığınlar 20-21 Nisan (3-4 Mayıs) 1917'de bir protesto gösterisinde bulundular.

(*) Bkz. Lenin'in «ikili güç» adlı incelemesi (Toplu Eserler, Cilt 24, s. 38-41) - (Ed.)

bir şey. 22 Nisan'daki konferansımızda Sol sempatizanlar hükümetin derhal devrilmesini istediler. Merkez Kurulu tam aksine iç savaş sloganına karşı olduğunu açıkladı, ve biz de Bolşeviklerin iç savaş istediği hakkındaki iğrenç yalanı bütün bölgelerdeki ajitatörlerimize düzeltmeleri için talimat verdik. 22 Nisan'da «Kahrolsun Geçici Hükümet» diye bir slogan yazdığım doğru değildir, çünkü halkın çoğunluğu arkamızda olmasaydı bu slogan ya boş bir lakırdı ya da maceracılık olurdu. (*)

Düşmanlarımızın karşısında kendi Solcularımıza «maceracılar» demekten çekinmedik. Menşevikler bunun üzerine horoz gibi kabarıp bizim iflâs ettiğimizden söz ettiler. Fakat biz, Merkez Kurulunun azıcık dahi olsa soluna kaymaya çalışmanın ahmaklık olduğunu ve Merkez Kurulunun soluna kaymış olanların normal sağduyularını kaybetmiş olduklarını söyledik. Yanılgılarımızdan ötürü düşmanlarımızın hoşnutluk duymaları bizi yıldıramaz.

Şimdi tek stratejimiz daha kuvvetli, daha akıllı, daha anlamlı, ve daha «oportünist» olmaktır; kitlelere söylememiz gereken de budur. Fakat kitleleri akıllılığımızla kazandıktan sonra kelimenin en kesin anlamıyla hücum etmeyi öngören taktiği uygulayacağız. Şimdi gelelim üç rapora:

1) Berlin belediye işçilerinin grevi. Belediye işçileri, çoğunluğu Sosyal-demokratlara ve Bağımsız Sosyal-demokratik partiye üye olan tutucu işçilerdir: varlıklıdırlar, fakat greve gitmek zorunda kalmışlardır.

(*) Bkz. V. İ. Lenin «22 Nisan (5 Mayıs) sabahında bolşeviklerin merkez kurulunun aldığı kararlar» (Toplu Eserler, Cilt 24. s. 210-212). - (Ed.)

2) Lille'de tekstil işçilerinin grevi.

3) Bu üçüncü en önemlisidir: Roma'da faşistlere karşı mücadeleyi örgütlemek amacıyla, komünisti, sosyalisti ve de halkçısı dahil olmak üzere 50.000 işçinin -tüm partileri temsil ediyorlardı- katıldığı bir miting yapıldı. Mitinge 5.000 emekli devlet memuru üniformalarıyla geldi ve tek bir faşist sokağa çıkmağa cesaret edemedi o gün. Bu, Avrupa'da bizim sandığımızdan çok daha fazla barut fıçıları olduğunu gösterir. Lazzari bizim taktikler üzerindeki önerilerimizi övdü. Kongre'mizin elde ettiği önemli bir sonuçtur bu. Eğer Lazzari bunu kabul ediyorsa o zaman onu destekleyen binlerce işçi bize gelmek zorundadır, ve bundan sonra liderleri onları bizden korkutamıyacaktır. «Il faut reculer, pour mieux sauter» (Daha iyi atlamak için bir adım geri atmak gerek.) Durum dayanılmaz bir hale geldiğinden bu atılım kaçınılmaz olmuştur.

Bu nedenle yeni taktiğimizi uygulamaya başlıyoruz. Sinirlenmemeliyiz, geç kalmış olmaktan ziyade erken başlıyor olabiliriz; ve Rusya'nın bu kadar zaman dayanıp dayanamayacağını sorduğunuz zaman cevabımız, küçük burjuvazi ve köylülerle bir savaş içinde olduğumuz olacaktır; bu ekonomik savaş bizim için son savaştan çok daha tehlikelidir. Fakat Clausewitz'in dediği gibi, savaş bir tehlikedir ve biz bu tehlikede nbir an olsun bile kurtulmuş değiliz. Eğer dikkatli davranır ve tavizleri zamanında verirsek, üç yıl bile sürse, bu savaşı da kazanacağımızdan eminim.

Özetlersek:

1) Hepimiz, Avrupa'da tek bir ses halinde, yeni taktiği uyguladığımızı söyleyeceğiz, ve bu şekilde kitleleri kazanacağız.

2) Almanya, Çekoslovakya ve İtalya gibi en önemli ülkelerde saldırı hattının düzenlenmesi. Burada hazırlanmaya ve sürekli örgütlenmeye ihtiyacımız var. Avrupa devrime gebedir, fakat önceden devrimin takvimini yapmak olanağı yoktur. Biz Rusya'da dayanacağız, sadece beş yıl değil, daha da fazla. Tek doğru strateji kabul ettiğimiz stratejidir. Devrim için Antantın hiçbir şey yapamıyacağı mevziler elde edeceğiz, ve bu dünya çapında bir zaferin başlangıcı olacağına eminim.

— 2 —

Şmeral benim konuşmamdan hoşnut kalmışa benziyordu, fakat tek taraflı olarak yorumluyor şimdi onu. Komitede yaptığım konuşmada Şmeral'ın doğru çizgiyi bulabilmesi için üç adım sola atmasının, ve Kreibich'in bir adım sağa atmasının gerektiğini söyledim. Ne yazık ki, Şmeral bu adımları atmakla ilgili olarak hiç bir şey söylemediği gibi durum hakkındaki görüşlerini de belirtmedi. Güçlüklerle ilgili olarak, Şmeral sadece eski lafları tekrarlamakla yetinip yeni bir şey söylemedi. Şmeral kuşkularını dağıtmış olduğumu söyledi. Baharda komünist liderliğin ondan vakitsiz davranmasını isteyeceğinden korkuyordu, gelgelelim olaylar bu kuşkuların yersiz olduğunu gösterdi. Fakat bizi şimdi endişelendiren şudur; olaylar Çekoslovakya'da hücuma geçmek için hazırlıkların başlayacağı aşamaya kadar gelecek midir, yoksa sadece güçlükler üzerinde konuşulmakla mı yetinilecektir. Sol'un hatası sadece bir hatadır ve kolayca düzeltilebilir. Fakat eğer bu hata önerilerin yürürlüğe girmesi ile ilgili ise, o zaman kesinlikle küçük bir hata olmayıp, bir ihanet olmaktadır. Bu hatalar birbir-

leriyle kıyaslanamazlar. 'Devrim yapacağız, fakat ancak başkaları önce harekete geçerse', teorisi tamamıyla asılsız, temelsizdir.

— 3 —

Bu kongrede yapılan geri çekilme, kanımca, bizim 1917'de Rusya'daki davranışımızla karşılaştırılabilir, ve bu nedenle geri çekilmenin hücuma geçmek için hazırlanmak olduğunun kanıtıdır. Düşmanlarımız önceden söylediklerimizi bugün söylemediğimizi belirtecekler. Onların azıcık işine yarayacaktır bu; ama eğer Mart hareketinin hangi anlamda bir başarı olarak nitelendirildiğini, hatalarını neden eleştirip ilerde daha iyi hazırlanmamız gerektiğini emekçi kitlelerine anlatırsak onlar bizi anlayacaklardır. Terracini bize Şmeral ve Burian'ın yorumlarının yanlış olduğunu söylediği zaman onunla aynı fikirdeyim. Eğer işbirliğinden bizim, bizden daha zengin ve nüfusu bizden daha fazla olan bir ülkenin hareketi başlatması için beklememiz gerektiği anlaşılıyorsa, o zaman bu bir komünist yorumu değil, açıktan açığa sahtekârlık olur. İşbirliği, diğer ülke yoldaşlarının kesinlikle hangi anların önemli olduğunu bilmelerinden oluşur. İşbirliğinin gerçekten önemli olan yorumu şöyledir: İyi bir örneğin en iyi ve en çabuk bir biçimde taklit edilmesi. Roma işçileri buna iyi bir örnektir.

İlk kez 1958'de yayımlandı: İlk konuşma tümüyle, ikinci ve üçüncü de kısaltılmış olarak **Voprosyi İstorii KPSS** (Sayı 5) dergisinde yayınlandı. Tümü ilk kez **Toplu Eser-ler**'in (Rusça) beşinci baskısının 44. cildinde yayınlandı.

Toplu Eserler, Cilt 42, sayfa 324-28.

ÜÇÜNCÜ KOMÜNİST ENTERNASYONALİN DÖRDÜNCÜ KONGRESİ
5 KASIM - 5 ARALIK, 1922

BEŞ YILLIK RUS İHTİLALI VE DÜNYA İHTİLALİNİN PERSPEKTİFLERİ

KOMÜNİST ENTERNASYONALİ'İN DÖRDÜNCÜ KONGRESİNE RAPOR 13 KASIM

Yoldaşlar, listede başlıca konuşmacı ben görünüyorum, uzun süren hastalığımdan sonra ayrıntılı bir rapor sunamıyacağı nı anla sınız. En önemli sorunlara ancak bir giriş yapabiliriz. Konum çok sınırlı olacaktır. Çünkü «Rus ihtilalinin beş yılı ve dünya ihtilalinin perspektikleri» konusu bir tek konuşmacının bir tek konuşmada bitiremiyeceği kadar kapsamlıdır. Bu sebepten konunun sadece küçük bir bölümünü ele alıyorum; o da «yeni ekonomi siyaset» bölümüdür; üstünde çalıştığım için özellikle benim için çok önemli olan bu sorunu sizlere anlatmak istediğim için küçük bir bölümünü bilerek seçiyorum.

Sizlere yeni ekonomi siyasetimize nasıl başladığımızı ve onun sayesinde elde ettiğimiz sonuçlardan

söz edeceğim. Belki bu sorunla yetinerek genel bir görüş ve bütün ile ilgili bir fikir vermeği başarabileceğim.

Yeni iktisadi siyasetimize nasıl geldiğimizi anlatabilmek için önce 1918 yılında yazmış olduğum bir makaleden bir alıntı yapmam gerekli. (63) 1918 başlarında, Devlet kapitalizmine karşı almamız gereken tavır sorununu ele almıştım. O tarihte şunları yazıyordum: «Sovyetler Cumhuriyetine bugünkü duruma göre Devlet kapitalizmi **ileri bir adım** sayılabilir. Örneğin altı ay sonra, Devlet kapitalizmini kurmuş olsak, çok büyük bir başarı sayılabilir ve bir sene sonrası için ülkemizde sosyalizmin artık temelli yerine oturmuşluğun ve yenilmezliğin en iyi garantisi olurdu».

Gerçi bu satırların yazıldığı dönemde bugüne göre daha az akıllıydık ama bu sorunları inceleyemiyecek kadar da aptal değildik.

Böylece, 1918'de, Sovyetler Cumhuriyetinin o dönemdeki ekonomik durumuna göre, Devlet kapitalizminin ileri bir adım olacağı kanısındayım. Belki bu çok garip hatta saçma görünebilir; çünkü o dönemde zaten Cumhuriyetimiz sosyalist bir cumhuriyetti; o zaman her gün büyük bir acele ile -muhakkak ki aşırı bir acelelikle- sosyalist olmadıkları öne sürülmesi imkânsız her türlü ekonomik tedbirler alıyorduk; buna rağmen, Sovyetler Cumhuriyetinin o dönemdeki ekonomik durumundan dolayı, Devlet kapitalizmini ileri bir adım olarak görüyordum. Ve bu düşünceyi açıklamak için Rusya'nın ekonomik rejiminin sadece unsurlarını sıraladım. Bence bu elemanlar şunlardı: 1— ataerkil ekonomi, yani büyük bir ölçüde,

(63) Burada Lenin, «'Sol-Kanat' Çocukluğu ve Küçük Burjuva Zihniyeti» adlı makalesine değiniyor.

doğal, köylü ekonomisi; 2— küçük -meta- üretimi; -bu şık da buğday satan köylülerin büyük bir kısmını içerir; 3— özel kapitalizm; 4— Devlet kapitalizmi; 5— Sosyalizm. «O zamanki Rusya'da bütün bu unsurlar vardı. Aralarındaki ilişkileri açıklama amacını gütmüştüm, ve sosyalist olmayan unsurlardan birini, yani Devlet kapitalizminin, sosyalizme üstün tutulup tutulamıyacağını kendi kendime soruyordum. Tekrar ediyorum: kendine sosyalist diyen bir cumhuriyette, sosyalist olmayan bir unsurun sosyalizmin üstünde tutulması hepinizi şaşırtabilir. Rusya'nın ekonomik rejiminin homojen ve çok gelişmiş olmadığını kabul ettiğimizi hatırlarsanız mesele daha anlaşılır olmaktadır. Rusya'da ataerkil tarımın, yani en ilkel tarım biçiminin, sosyalist olan biçimin yanısıra varolduğunun farkında idik. Bu şartlarda Devlet kapitalizminin rolü ne olabilirdi?

Daha sonra kendi kendime soruyordum: bu unsurların hangisi baskın geliyor? Açık bir şekilde küçük-burjuva bir ortamda baskın gelen küçük-burjuva unsurdur. O zaman bu unsurun baskın geldiğini fark etmiştim; zaten başka şekilde düşünmek imkânsızdı. İncelediğimiz sorunla hiç bir ilgisi olmayan bir polemik sırasında, kendi kendime sorduğum soru şuydu: Devlet kapitalizmi karşısında tavrımız nedir? Ve kendime şu cevabı verdim: Devlet kapitalizmi, sosyalist bir biçim olmamakla birlikte, bugünkü durumdan, bizim için ve Rusya için çok daha iyi olurdu. Bunun anlamı nedir? Sosyal ihtilali gerçekleştirmiş olmamıza rağmen, sosyalist ekonominin tohum ve prensiplerini abartmadık (büyütmedik). Aksine bir yere kadar bu gerçeğin bilincindeydik: Devlet kapitalizminden geçerek, sosyalizme geçmek daha iyi olurdu.

Bu nokta üzerinde önemle durmak isterim, çünkü

bence ancak o noktadan hareket edersek, bugünkü ekonomi politiğin ne olduğunu gösterebiliriz; ikincisi, Komünist Enternasyonal için çok önemli sonuçlar çıkarabiliriz. Hazır bir geri çekilme planına sahip olduğumuzu söyliyemem. Hayır, ona sahip değildik. Bir polemik için yazılmış bu birkaç satır bir geri çekilme planı sayılamazdı. Temel bir sorun üstüne, yani Devlet kapitalizmi için temel bir önem taşıyan ticaret özgürlüğü üzerine tek bir sözcük yoktur. Ama genel olarak geri çekilme fikri belirsiz olmakla beraber orada belirtilmişti. Biz bu konuya sadece iktisadi rejimi geçmişte ve bugün geri olan bir ülke açısından bakmakla yetinemeyiz, aynı zamanda Komünist Enternasyonalin ve Batı Avrupa'nın ileri ülkeleri açısından bakmalıyız. Bugün programla uğraşmaktayız. Bence şimdi bütün programları sadece bir ön çalışma olarak tartışmalıyız, onları oldukları gibi çıkarmalıyız, ve bu sene kesin bir karar almamakla daha iyi edeceğimizi düşünüyorum. Neden? Çünkü her şeyden önce onları derinlemesine incelemediğimiz açıktır. Ayrıca birde muhtemel bir geri çekilme ve onu gerçekleştirmenin yolları üzerine aşağı yukarı hiç düşünmedik. Oysa bu problem üzerine tüm dünyada olup biten köklü değişimlerden dolayı, örneğin kapitalizmin devrilmesiyle, tüm içerdiği zorluklara rağmen sosyalizmin kuruluşu, bütün dikkatimizi çekmelidir. Direkt olarak saldırıya geçtimiz zaman ve zafer elde ettiğimiz zaman ne yapacağımızı bilmek yeterli değildir. İhtilâl döneminde o kadar önemli ve o kadar zor değildir; en azından tayin edici değildir. İhtilâl döneminde düşmanın aklını kaybettiği bir dönem var, böyle bir anda ona saldırırsak, onu kolayca yıkabiliriz. Ama bu da bir şey ifade etmez; düşmanımız yeterince kendine hakimse, gücünü zamanında toparlıyabilir, v.s. O za-

manda saldırıya geçip, bizi, uzun yıllar için geri çekilmemize sebep olabilir. Bundan dolayı geri çekilme fikri çok önemlidir, ve bu sadece teorik yönden değil. Yakın bir gelecekte kapitalizme karşı açık bir saldırıya geçmeye hazırlanan bütün partilerin, pratik alanda da, şimdiden kendilerini bir geri çekilmeye hazırlamaları gerek. Bu öğretiden ve ihtilalimizin getirdiği tüm öğretilerden yararlanabilirsek, bize zararlı değil, aksine, bir çok fırsatta yararlı olacaktır elbette.

1918'de Devlet kapitalizmini muhtemel bir geri çekilme olarak düşündüğümüzü söyledikten sonra, şimdi yeni ekonomi politikamızın sonuçlarına gelelim. Tekrar ediyorum; o dönemde bu henüz çok belirsiz bir düşünce idi; ama 1921'de, zaferle biten iç savaş dönemini atlattıktan sonra Sovyet Rusya'nın çok büyük diyebileceğimiz iç siyasi bir krizi ile karşılaştık. Bu iç kriz köylülerin önemli bir kısmının ve işçilerin de hoşnutsuzluğunu ortaya çıkardı. Sovyet Rusya'sında ilk kez -ve umarım son kez- büyük köylü kitlelerinin bize karşı harekete geçtiğini gördük; ama bu bilinçsiz içgüdüsel bir şekilde olmuştur. Bizler için son derece tatsız olan bu durum nasıl meydana geldi? Kendimize yeterli bir temel hazırlamadan iktisadi atılımlarımızda fazla ileri gitmiştik: bizim bir kaç hafta sonra kabul ettiğimizi, o dönemde henüz açık bir şekilde ifade edemediğimizi, kitleler hissetmişti; yani: tam sosyalist biçimlere ve tam bir sosyalist dağıtıma geçmenin gücümüzü aşan bir şey olduğunu; ve geri çekilmemizi daha basit görevler çerçevesinde yapamadığımız takdirde ölüme mahkûm olduğumuzu. Kriz herhalde Şubat 1911'de başladı. O senenin baharında yeni ekonomik siyasetimize geçmeyi çoğunlukla kabul ettik, bu konuda aramızda herhan-

gi bir anlaşmazlık hissetmedim. Bugün 1922'nin sonunda, bir buçuk yıl sonra bir kaç kıyaslama yapabiliriz. Olup bitenler nedir? Bu on sekiz aylık dönemi nasıl yaşadık? Sonuç nedir? Bu geri çekilmeden yararlanabildik mi, bizi gerçekten kurtarmış mıdır, yoksa sonuç henüz belirsiz midir? Kendime sorduğum temel soru budur. Bu soru tüm komünist partiler için de çok önemlidir. Çünkü bunun cevabı olumsuz olursa hepimizi ölüme mahkûm eder. Hepimiz iç huzuru ile bu soruya olumlu bir şekilde cevap verebiliriz, çünkü bu geçen on sekiz ay, bu sınavdan başarı ile geçtiğimizi kanıtlar.

Şimdi bunu ispatlamağa çalışacağım. Bunu yapabilmek için de ekonomimizin tüm unsurlarını kısaca sıralamam gerekir.

Önce mali sistemimiz ve meşhur Rus rublesi üzerinde duracağım. Rus rublesinin meşhur olduğunu söyliyebiliriz, çünkü en azından bugün bu rublenin sayısı kuadrilyonu geçmektedir. (Gülmeler) Bu da bir şeydir. Bu, astronomik bir rakamdır. Burada, bunun anlamını hiç kimsenin bilmediğine eminim. (Herkes gülüyor). İktisat bilimi açısından bu rakamları çok önemli kabul etmiyor: sıfırları atmak her zaman mümkündür. (Gülmeler). Bu sanat dalında bir kaç başarımız vardır ama iktisat bilimi açısından bunun fazla bir değeri yoktur. Bu yolda ileride çok daha ilerliyeceğimiz kanısındayım. Gerçekte önemli olan rublenin sabitleşmesidir. Bu mesele bizi ve en değerli kadrolarımızı ilgilendirmektedir ve bu soruna tayin edici bir önem vermekteyiz. Rubleyi önce uzun bir dönem için, daha sonra da temelli olarak sabitleştirmeyi başarabilirsek, kazançlı çıkarız. O zaman da, bütün bu rakamlar, trilyonlar ve kuadrilyonlar hiç bir şey ifade etmiyecektir. O zaman ekonomimize sağ-

lam bir temel verebilecek ve bu temel üzerinde onu geliştirebileceğiz. Bu konuda sizlere önemli ve kesin olgular sayabilirim. 1921'de kâğıt-ruble kurunun sabitliği üç aydan az sürmüştür. Henüz bitmemiş 1922 yılında beş aydan fazla sürmüştür. Sadece bu, yeterli olabilir. İleride bu sorunu tamamiyle çözümleyeceğimize dair bilimsel bir kanıt istemiş olsaydınız, tabii ki, yetersiz olurdu bu. Ama kanımca bunun tam bir ispatını yapmak imkânsızdır. Verilen rakamlar geçen yıldan beri, yani yeni ekonomik siyasetimize başladığımızdan bugüne kadar ileriye doğru yürümeği öğrendiğimizi gösterir. Bu böylece devam ederse ve çok büyük hatalar yapmazsak ilerde bu yolda ilerleyebileceğimize eminim. En önemli olay, bizim en çok ihityaç duyduğumuz ticaret ve mübadeledir.

Savaş halinde olmamıza rağmen, iki yıl işin içinden çıkabildiğimize göre -bildiğiniz gibi ancak bir kaç hafta önce Vladivostok'u geri aldık- ekonomik çalışmalarımıza, ancak, şimdi yöntemli bir şekilde başlıyabildiğimiz halde, kâğıt-rublenin istikrarını üç aydan beş aya tüm zorluklara rağmen geçirebildiğimize göre, memnun olabileceğimizi söyliyecek kanıtlara sahip olduğumuzu ileri sürebiliriz. Mesele yalnız oluşumuzdur. Bugüne dek hiç bir borç alamadık ve de alamıyacağız. Bugün nereye gittiklerini bilemiyecek kadar «parlak» bir şekilde iktisatlarını örgütleyen güçlü kapitalist ülkelerin hiç biri bize yardım etmemiştir. Versay antlaşması ile öylesine bir malî sistem kurmuşlardır ki, kendileri bile içinden çıkamamaktadırlar. Bu büyük kapitalist ülkeler işlerini böylece idare ediyorlarsa, biz geri bir ülke olarak, temel şeyleri anladığımızdan dolayı memnun olabiliriz: örneğin rublenin istikrarı için gerekli olan şartlar. Bunu ispat eden herhangi bir teorik analiz de-

ğil, pratiktir; kanımca bu pratik dünyanın tüm tartışmalarından daha değerlidir. Pratik burada kesin sonuçlar elde ettiğimizi göstermektedir. Yani şunu bilmek gerekir: ekonomimizi rublenin istikrarına doğru yöneltiyoruz; ticaret, malların serbest mübadelesi, köylüler ve küçük üreticiler için çok önemlidir.

Şimdi sosyal hedeflerimizin tahliline geliyorum. Tabii burada en önemli unsur köylülüktür. 1921'de, köylülerin önemli bir kısmının hoşnutsuzluğu çok belli bir olgu idi. Ondan sonra ise açlık başlamıştır. Köylüler için bu deneylerin en korkuncu olmuştur.

Yabancı basının çığlıklar atarak şöyle yazması çok doğal. «İşte, sosyalist ekonominin sonuçlarını görünüz». Oysa, açlığın, iç savaşın korkunç bir sonucu olduğunu söylemediler elbette. 1918'de bize karşı saldırıya geçmiş büyük toprak sahipleri ve kapitalistler, açlığın sosyalist ekonominin sonucu olduğunu göstermeğe çalışıyorlardı. Açlık gerçekten çok büyük bir felâket oldu, öylesine büyük ki, tüm örgüt ve devrimci çalışmamızı yıkmakla tehdit ediyordu.

Şimdi soruyorum: bu beklenmedik korkunç felâketten sonra, yeni ekonomi politikamızı kurduktan, köylülere ticaret özgürlüğü tanıdıktan sonra, bugünkü durum nedir? Cevap herkes için açık ve kesindir: köylülük bir yılda sadece açlığın hakkından gelmemiştir; ayni vergiyi öylesine ödemiştir ki, milyonlarca poud aldık, ve bütün bunlar zor kullanmadan gerçekleşmiştir. 1921'den önce, Rusya'da genel bir olgu olan köylü ayaklanması aşağı yukarı sona ermiştir. Köylülük bugünkü durumundan memnundur; bunu tereddüt etmeden söyliyebiliriz. Kanımızca bütün bu kanıtlar, istatistik yardımıyla verilen ispatlardan daha önemlidir. Köylülüğün bizde tayin edici bir unsur olduğunu kimse tartışmamaktadır. Onun bugünkü du-

rumu, bize karşı bir hareketin olasılığını ortadan kaldırıyor. Bunu, abartmadan bilinçli bir şekilde söylüyoruz. Artık bu tartışılmaz bir olgudur. Köylülük, iktidarımızın çalışmalarını şu ya da bu alanda beğenmiyebilir, ve şikâyetçi olabilir. Bu mümkün hatta kaçınılmazdır, çünkü Devlet aygıtımız ve ulusal ekonomimiz bunu önlemek için henüz zayıftır. Ama kesin olan bir şey varsa, o da köylülük içinde bize karşı ciddi bir hoşnutsuzluğun kesin olmadığıdır. Bu sonuca, bir yılda erişilmiştir. Kanımca bu oldukça iyidir.

Şimdi ise hafif sanayii sorununa geçiyorum. Hafif sanayii ile ağır sanayinin ayrıca başlangıcını tesbit etmek gerek, çünkü durumları ayrıdır. Hafif sanayi için kesinlikle şunu söyliyebilirim: genel bir gelişmeye sahne oluyoruz. Ayrıntılara girmek istemiyorum. Ayrıca istatistik raporları da vermeğe hazırlanmıyorum. Ama bu genel görünüm olgulara dayanmakta, ve yanlış bir bilgi içermediğini garanti ederim. Hafif sanayide genel bir ilerleme vardır, ve bundan dolayı, Petrograd ve Moskova işçilerinin durumunda kayda değer bir düzelme vardır. Diğer bölgelerde bu ilerleme daha yavaş gitmektedir, çünkü oralarda ağır sanayii hâkimdir. Demek ki, bu olguyu genelleştirmemeli. Hafif sanayinin tartışılmaz bir şekilde ilerlediğini, Moskova ve Petrograd işçilerinin durumunun düzeldiğinin tartışılmaz olduğunu tekrar ediyorum. 1921 İlkbaharında, bu iki kentin işçileri arasında hoşnutsuzluk vardı. Bugün durum böyle değildir. Her gün işçilerin durumunu ve düşüncelerini yakından izlediğimiz için, bu konuda yanılmamıza imkân yoktur.

Üçüncü sorun ağır sanayidir. Bu alanda durumun henüz geç olduğunu söylemek zorundayım. 1921-1922 arasında bir değişiklik olmuştur. Demek ki pek yakında bir dönüm noktası beklenebilir. Bunun için

şimdiden gerekli olan herşeyi hazırladık. Kapitalist bir ülke ağır sanayinin durumunu düzeltebilmek için milyonlarca borç alması gerekirdi, çünkü başka bir şekilde kalkınma gerçekleşemezdi. Kapitalist ülkelerin ekonomik tarihi, ancak uzun vadede milyonlarca dolar ya da altın-ruble borç alarak geri kalmış ülkelerin ağır sanayilerini kalkındırmanın mümkün olduğunu göstermiştir. Bugüne dek böyle kredilerden istifade etmedik ve hiç bir şey almadık. İmtiyazlar konusunda yazılanların tümü boş laftan ibarettir. Son zamanlarda bu konuda ve Urquhart imtiyazı konusunda çok şey yazdık. İmtiyazlar konusundaki politikamız bana son derece sıhhatli görünüyor. Ama buna rağmen henüz rantabl bir imtiyazımız yoktur. Bunu unutmamanızı rica ederim. Bu yüzden, ağır endüstrinin durumu geri kalmış ülkemiz için çok önemli bir sorundur, çünkü biz zengin ülkelerden herhangi bir şekilde borç almayı umamazdık. Ama buna rağmen, takdire değer bir ilerleme kaydetmekteyiz, ayrıca ticarî faaliyetimiz bize şimdiden belli bir sermaye getirmiştir.

Şu anda gerçi çok mütevazidir: 20 milyon-altın rubleden biraz fazla. Ne de olsa bir başlangıçtır: ticaretimizin sağladığı sermaye ağır sanayimizi kalkındırmağa yaramaktadır. Şu anda ağır sanayimiz çok güç bir durumda. Kanımca şimdi en önemlisi biraz tasarruf yapabilme olanağımızdır. Bunu gelecekte de yapacağız. Bunun sık sık halkın sırtından yapılmasına rağmen, şimdiden tasarruf yapmak zorundayız. Bugün Devlet bütçesini kısmaya çalışıyor, Devlet aygıtını komprime etmeğe çalışıyoruz. Daha sonra Devlet aygıtımız üzerine bir kaç şey söyliyeceğim. Ne olursa olsun onu komprime etmemiz gerek, mümkün olduğu kadar tasarruf yapmamız gerek. Ta-

sarruflarımızı her alanda yapmaktayız, eğitim alanında bile; çünkü ağır sanayimizi kurtarmadığımız takdirde, hiç bir sanayi kuramıyacağımız gibi, genel olarak ta bağımsız bir ülke olmaktan da çıkacağımızı da çok iyi bilmekteyiz.

Rusya'nın kurtuluşu verimli bir mahsülle gerçekleşmez -henüz bu yeterli değildir- köylülere tüketim malları sağlayan hafif sanayinin iyi bir durumda olması da yeterli değildir, bize ağır sanayii de gereklidir. Onun durumunu düzeltebilmek için daha bir kaç yıl çalışmamız gerekecektir.

Ağır sanayinin Devlet yardımlarına ihtiyacı vardır. Eğer bu yardımları temin edemezsek, biz değil sosyalist, uygar bir Devlet bile olamayız. Demek ki bu konuda ileriye doğru bir adım attık. Ağır sanayii canlandırmak için bütün gelirlerimizi biriktirmeğe başladık. Gerçi bugüne dek elde ettiğimiz miktar ancak 20 milyon altın-rubleyi geçmektedir. Ne olursa olsun bu miktar vardır ve kullanılacağı tek alan ağır sanayidir.

Umarım ki, size vaad ettiğim gibi, genel çizgileri ile ulusal ekonomimizin temel unsurlarını kısaca açıklamış oldum. Bütün bunlardan, yeni ekonomik siyasetimizin şimdiden iyi sonuç verdiğine karar verebiliriz. Bugün, Devlet olarak ticaret yapabildiğimize dair, tarımda ve sanayide sağlam yerler sağlıyabildiğimize ve ileriye doğru yürüyebildiğimize dair elimizde kanıtlar vardır. Pratik çalışmamız bunu ispatlamıştır. Bence bizim için bu yeterlidir. Daha öğreneceğimiz çok şey vardır, ve daha çok şeyi öğrenmemiz gerektiğini de anladık. Beş yıldır iktidardayız, ve bu beş yıl süresinde savaş halindeydik. ani bir başarı elde ettik.

Bunu anlamak kolaydır: köylüler bizden yanaydı. Onların bizden yana olduklarından daha yakın olmak mümkün değildir. Beyaz muhafızların arkasında, dün-

yada en çok nefret ettikleri büyük toprak sahipleri olduklarını anlıyorlardı. Bundan dolayı en büyük coşkuyla, en büyük bağlılıkla yanımızdaydılar. Beyaz muhafızlara karşı bizi savunmaları için onları ikna etmek zor olmadı. Eskiden savaştan nefret eden köylüler beyaz muhafızlara karşı savaş ve büyük toprak sahiplerine karşı iç savaş için her şeyi yapıyorlardı. Ama her şey bundan ibaret değildi. Çünkü gerçekte bir tek şey söz konusu idi: iktidar büyük toprak sahiplerinin mi, yoksa köylülerin elinde mi kalacaktı? Ama bizim için tek sorun bu değildi. Köylüler, iktidarı işçiler için aldığımızı anlıyorlar ve hedefimizin bu iktidarla sosyalizmi kurmak olduğunu anlıyorlardı. Bu yüzden bizim için en önemlisi sosyalist ekonomiye hazırlıktır. Ona doğrudan doğruya hazırlanmamız olanaksızdı. Bunu dolambaçlı yollardan yapmak zorunda kaldık. Bizim kurduğumuz Devlet kapitalizmi, özel bir Devlet kapitalizmidir. Alışıla gelmiş Devlet kapitalizmi tanımına uymuyor. Devlet kapitalizminin bütün kilit noktaları elimizdedir. Tüm idare noktaları bizimdir; toprak elimizde; toprak Devlete aittir. Düşmanlarımızın bunun hiç bir anlam taşımadığını iddia etmelerine rağmen bu çok önemlidir. Onların iddiası yanlıştır. Toprağın Devletin elinde olması son derece önemlidir ve ekonomik açıdan, pratik değeri çok büyüktür. Bunu elde ettik, ve ilerdeki çalışmalarımız hep bu çerçeve içinde gelişmelidir. Bugüne dek elde ettiğimiz sonuçlar arasında köylülerimizin memnunluğu, sanayimizin ve ticaretimizin canlanması vardır. Daha önce söylediğim gibi bizim Devlet kapitalizmimiz harfi harfine anılan Devlet kapitalizminden ayrılmaktadır, çünkü proletarya Devleti sadece toprağı değil, sanayinin en önemli unsurlarını elinde bulundurmaktadır. Küçük ve orta sanayinin yal-

nız bir kısmını kiraya verdik; geriye kalan her şey elimizdedir. Ticarete gelince, karma şirketler kurmağa çalıştığımızı ve şimdiden onları kurduğumuzu da işaret etmek isterim; bu şirketlerde sermayenin bir kısmı yabancı sermayeli özel kapitalistlerin, diğer kısmı bize aittir. Her şeyden önce ticaret yapmayı öğreniyoruz, -buna da ihtiyacımız var- ayrıca gerekli olduğu kanısına vardığımız zaman bir şirketi likide etme olanağımız her zaman vardır, bu yüzden hiç bir rizikomuz yoktur. Buna karşılık özel kapitalistlerin yanında kendimizi eğitiyor, nasıl ilerliyebileceğimizi öğreniyor ve yaptığımız yanlışları görüyoruz. Bu söylediklerimle yetinebileceğimi düşünüyorum.

İkinci planda kalan bir kaç noktaya değinmek isterim. Geçmişte yanlışlar yaptık, ileride de yapacağımız açıktır. Bu hataları hiç kimse benden daha iyi göremez ve yargılayamaz. (Gülmeler) Bu yanlışları neden işliyoruz? Çünkü: birincisi, geri bir ülkeyiz; ikincisi eğitim seviyemiz çok düşük; üçüncüsü dışardan hiç bir yardım almamaktayız; hiç bir uygar Devlet bize yardım etmemektedir. Aksine herkes bizim aleyhimize çalışmaktadır. Dördüncü hata Devlet aygıtımıza aittir. Eski Devlet aygıtını miras aldık, bu da bizim felaketimizdir. Devlet aygıtı çoğu zaman aleyhimize çalışmaktadır. Olaylar şu şekilde cereyan etmiştir; 1917'de iktidarı ele geçirdiğimiz zaman, Devlet aygıtı bizi sabote etmiştir. O zaman çok korktuk ve onlara, «Lütfen geri gelin,» dedik. Geri geldiler ve felaket o zaman başladı. Şimdi çok geniş bir memur kitlemiz var ama bu personeli üretken hale sokacak bilgili elemanlardan yoksunuz. Tepede, Devlet iktidarını elimizde bulundurduğumuz yerde, çoğu zaman aygıt iyi kötü işlemektedir. Oysa temelde onlar idare

etmekte, çoğu zaman aldığımız kararların aleyhine davranmaktadırlar. Yanılmıyorsam, tepede bizlerden bir kaç bin ya da fazla insan vardır. Oysa tabanda, çarın ve burjuva toplumunun bıraktığı, aleyhimize bilinçsiz zaman zaman da bilinçli çalışan yüz binlerce eski memur vardır. Kısa bir sürede buna çare bulmak olanaksızdır. Aygıtı daha iyi bir biçime sokmak, değiştirmek ve ona yeni güçler katmak için uzun yıllar çalışmalıyız. Bunu hızlı bir tempo ile yapmaktayız, hatta belki gereğinden daha hızlı gitmekteyiz. Sovyet okulları, işçi üniversiteleri açılmıştır; yüzbinlerce genç öğrenim görmektedir. Belki gereğinden çabuk öğrenmektedirler, ama ne olursa olsun çalışmaya başlandı ve bunun meyvalarını yakında toplarız. Aceleci bir biçimde çalışmadığımız takdirde, bir kaç yıl sonra aygıta köklü bir değişim getirebilecek bir gençlik kitlesine sahip olacağız.

Daha önce bir çok yanlış yaptığımızı söylemiştim; ama bu konuda düşmanlarımızdan da söz etmek istiyorum. Düşmanlarımız bizi gösterip, işte bakın Lenin bile bolşeviklerin çok fazla yanlış yaptıklarını kabul ediyor dedikleri zaman, onlara şu şekilde cevap veriyorum: evet ama bizim yanlışlarımız bambaşka bir nitelikte. Çıraklığa henüz başladık, ama iyi sonuçlar alabileceğimizden emin olabilecek kadar sistematik bir biçimde öğreniyoruz. Mademki düşmanlarımız, yani kapitalistler ve II. Enternasyonal maceraperestleri yaptığımız yanlışları gösteriyorlar, ben de, kıyaslama yapmak için meşhur bir Rus yazarının sözlerini kullanarak aktaracağım: «Bolşevikler yanlış yaptıkları zaman şöyle derler: İki kere iki beş eder». Ama düşmanları, yani kapitalistler ve II. Enternasyonal maceraperestleri yanlış yaptıkları zaman şunu

demeye getiriyorlar: «İki kere iki bir mum eder». (64) Bunu ispatlamak zor değil. Örneğin Amerika, İngiltere, Fransa ve Japonya'nın Kolçakla imzaladığı antlaşmaya bakın. Size soruyorum, dünyada bu Devletlerden daha aydın daha güçlü devletler var mıdır? Oysa olup biten nedir? Hiç bir şey hesaplamadan, düşünmeden, gözlemeden Kolçak'a yardımlarını vaad etmişlerdir. Kanımca, insan mantığı açısından bile, akla sığmayan bir başarısızlık olmuştur.

Bize daha yakın ve daha önemli bir başka örnek veriyorum: Versay barışı. Size soruyorum, burada «zaferli» ve «büyük» güçler ne yaptılar? Şimdi bu kaosa ve anlamsızlığa nasıl bir çare bulacaklar? Kapitalist Devletlerin, kapitalist dünyanın ve II. Enternasyonalin yaptığı yanlışları bizim yanlışlarımızla kıyas kabul etmediğini söylersem abartmış olduğumu zannetmiyorum. Bu yüzden dünya ihtilâl perspektiflerinin -kısaca bu konuya değineceğim- elverişli olduklarını düşünüyorum. Ve bazı şartlarda daha da iyi olacaklarını düşünüyorum. İşte bu şartlardan söz etmek istiyorum biraz.

1921 yılında, III. Kongrede, komünist partilerinin organik yapıları, yöntemleri ve çalışmaları ile ilgili bir karar almıştık. Çok iyi bir metin, ama tamamiyle Rus, çünkü içeriği tamamen Rus hayatının şartlarından alınmış. Metnin olumlu ve olumsuzluğu da burada. Aşağı yukarı hiç bir yabancının bu kararı anlayamıyacağından eminim; bu olumsuz yanı; bunu söylemeden önce bu kararı tekrar okudum: birincisi

---

(64) Turgenyev'in **Rudin** adlı romanındaki kişilerden biri olan Pigasov'un kullandığı bir deyim. Kadınlarda mantık diye bir şey olmadığını savunan Pigasov şöyle diyordu: «Sözgelimi, bir erkek iki kere ikinin dört etmediğini, beş ya da üç buçuk ettiğini söyleyebilir; ama bir kadına sorun, iki kere ikinin bir donyağı mumu ettiğini söyleyecektir.

gereğinden uzundur: 50 ya da daha fazla maddesi var. Yabancılar genellikle bu metinleri sonuna kadar okuyamazlar. İkincisi, okusalar bile, fazla Rus olduğu için anlıyamazlar. Rusça yazılmış olduğu için değil -bütün dillere çok iyi bir şekilde çevrildi- Rus düşünceleri onu tamamiyle işlemiş olduğu içindir. Ve üçüncüsü, istisnaî (tesadüfen) bir yabancı onu anlasa bile tatbik edemez. Bu da üçüncü kusurudur. Buraya gelen bir kaç delege ile görüştüm, ve umarım ki Kongrede -şahsen iştirak etmesem bile, buna üzülüyorum ama iştirak etmem imkânsızdır- çeşitli ülkelerin bir çok delegesi ile en azından detaylı bir şekilde tartışma olanağını bulurum. Kanımca bu kararla önemli bir yanlış yaptık, yeni atılımlara doğru giden yolları kendimiz kapattık. Daha önce de söylediğim gibi, bu metin çok iyi bir şekilde yazılmıştır ve 50 tane maddesi ile tamamen hemfikirim. Yabancılara bizim Rus deneyimizi nasıl sunacağımızı bilemedik. Karardaki bütün sözler havada kalmıştır. Oysa bunu anlamadan ileriye gidemiyeceğiz. Kanımca hepimiz için, gerek biz Ruslar için gerek yabancı yoldaşlar için, beş yıllık Rus ihtilâlinden sonra, en önemli şey öğrenmektir. Bunu ise ancak şimdi yapabiliriz. Bu olanağa daha ne kadar sahip olacağız bilemiyorum. Kapitalist güçlerin bize daha ne kadar zaman rahata öğrenme fırsatını verecekler bilemiyorum. Savaştan uzak her özgür anımızı, başından başlıyarak, öğrenmek için kullanmalıyız.

Bütün Parti ve Rusya halkının bütün tabakaları öğrenmeye ne kadar susadıklarını göstererek bunu ispatlamaktadırlar. Bu arzu, bize en önemli şeyin, her zaman ve daima, öğrenmek olduğunu göstermektedir. Yabancı yoldaşlar da öğrenmelidir, ama bizim gibi okuma, yazma ve okuduğumuzu anlamak biçiminde değil, ki bizim buna daha çok ihtiyacımız var. Bu-

nun proleter ya da burjuva kültürü ile ilgili olduğu tartışılmaktadır. Bu sorunu şimdilik askıda bırakıyorum. Ama her şeyden önce açık bir şey vardır: her şeyden önce okuma, yazma ve okuduğumuzu anlamamız gerekiyor. Yabancıların buna ihtiyacı yoktur. Onlara daha önemli şeyler gerek: her şeyden önce okumadan imzaladıkları, komünist Partilerinin organik yapıları ile ilgili yazılarımızı anlamaları gerekir. İlk görevleri budur. Bu kararı tatbik etmek gerek. Bunu bir tek gecede yapmak olanaksızdır. Bu karar fazla Rus: Rusya'nın deneyini dile getirmektedir. Bu yüzden yabancılar için anlaşılmazdır; bir yere onu asıpta bir azizin resmine tapar gibi de tapmazlar ya. Bu şekilde hiç bir sonuca varamayız. Rus deneyinin önemli bir kısmını sindirmeleri gerekir. Bu nasıl olur bilemiyorum. Örneğin belki İtalya'daki faşistler, İtalyanların henüz yeteri kadar aydınlanmış olmadıklarını ve kara-Yüzler'den ülkelerinin henüz kurtulmuş olmadığını gösterirlerse bize büyük bir yardımda bulunmuş olurlar. Bizler Ruslar da bu kararın prensiplerini yabancılara anlatabilme yollarını araştırmalıyız. Yoksa onu gerçekleştirmeleri imkânsız olacaktır. Bu yüzden sadece Ruslara değil ama yabancı yoldaşlara da en önemli şeyin öğrenmek olduğunu söylememiz gerektiğine eminim. Biz genel anlamda öğreniyoruz. Onların ise özel bir anlamda öğrenmeleri gerekir; ihtilâlci eylemin örgütlenmesi, yapısı, yöntemi ve içeriğini anlamak için öğrenmeleri gerekir. Bu yapılırsa o zaman eminim ki dünya ihtilâlinin perspektifleri sadece iyi değil çok iyi olacaktır. (Uzun uzun alkışlar. «Yaşasın yoldaş Lenin» sözleri yeni yeni coşkun alkışlara sebep oluyor).

• **Pravda**, no 258, 15 kasım 1922.

Toplu Eserler, cilt 33
Paris-Moskova. S. 429-444